เก็บเล็กผสมน้อย
(ปัจฉิมฉบับ)

พระพุทธวรญาณ
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส

เก็บเล็กผสมน้อย (ปัจฉิมฉบับ)

พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน ป.ธ.๕)
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

เก็บเล็กผสมน้อย (ปัจฉิมฉบับ)

พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน ป.ธ.๕) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

เก็บเล็กผสมน้อย
(ปัจฉิมฉบับ)

รวบรวม/เรียบเรียงโดย	พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน ป.ธ.๕) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
ISBN	๙๗๔-๙๓๐๒๕-๑-๖
พิมพ์ครั้งที่ ๑	เมษายน ๒๕๔๘
จัดพิมพ์เป็นธรรมทานจำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ	พระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
บรรณาธิการ	วีณา ชินวัตร
กองบรรณาธิการ	พนัชกร นาคมี, เพ็ญพิชญา พงษ์จันทร์
ศิลปกรรม	กิตติกร สุรางค์
ผู้อำนวยการผลิต	อัคริมา ชินวัตร

จัดพิมพ์โดย

๙๔ สุขุมวิท ๒๓ แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
โทรศัพท์ ๐-๒๖๖๔-๐๔๘๑-๒ โทรสาร ๐-๒๖๖๔-๐๔๘๓

สารบัญ

อนุโมทนากถา

ได้ทราบข่าวที่น่าปลื้มใจจากพระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ วัดประยุรวงศาวาส ฐานานุกรมของข้าพเจ้า ว่า พลเอกชัยสิทธิ์ ชินวัตร ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และคุณวีณา ชินวัตร ศรีภริยา พร้อมด้วยบุตร-ธิดา ญาติสนิท มิตรสหาย มีความประสงค์ที่จะจัดพิมพ์หนังสือ *“เก็บเล็กผสมน้อย”* ที่ข้าพเจ้าได้รวบรวมและเรียบเรียงไว้ เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิตา ในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของข้าพเจ้า โดยจะมอบหนังสือให้แก่ข้าพเจ้าเพื่อใช้แจกเป็นธรรมทานในโอกาสต่างๆ

ข้าพเจ้ารับทราบและอนุโมทนาด้วยความปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง

อันความกรุณาปรานี
จะมีใครบังคับก็หาไม่
หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ
จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน

อีกบทหนึ่งว่า

น้ำบ่อ น้ำคลอง ยังเป็นรองน้ำใจ
น้ำที่ไหนๆ ก็สู้น้ำใจไม่ได้

งานในครั้งนี้ เกิดขึ้นมาจากแรงน้ำใจของท่านทั้งสองโดยแท้ แม้ว่าท่านจะอยู่ในตำแหน่งที่สูงส่ง แต่ท่านก็ไม่ลืมตน โดยยึดหลักที่ว่า *“ยโส ลทฺธา น มชฺเชยฺย”* ได้ลาภแล้ว อย่ามัวเมาลืมตน ฉะนั้น จึงทำให้ท่านทั้งสองเป็นคนมีเสน่ห์ มีแต่คนเคารพรักกราบไหว้

อนึ่ง บุคคลสำคัญที่ทำให้งานในครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น เรียบร้อยก็คือ พระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ วัดประยุรวงศาวาส ฐานานุกรมของข้าพเจ้า เธอผู้นี้มีจริยาวัตรงดงาม สุภาพ เรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์อย่างยอดเยี่ยม และมีกตัญญูกตเวที อย่างหาตัวจับได้ยาก

ข้าพเจ้าขอขอบคุณแด่ทุกๆ ท่าน ที่มีส่วนร่วมให้งานในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีโดยทั่วๆ กัน

(พระพุทธวรญาณ)
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

มุทิตาวาท

บทนำ

พระเดชพระคุณพระพุทธวรญาณ หรือ *"หลวงพ่อใหญ่"* เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เป็นผู้ที่มีวัตรปฏิบัติอันงดงามท่ามกลางสงฆ์ แม้ขณะนี้อายุ ๙๕ ปีแล้ว แต่ยังแข็งแรง ความจำดี มีใบหน้าและน้ำเสียงเปี่ยมไปด้วยความเมตตา ตลอดเวลาที่ดำรงสมณเพศได้ปฏิบัติศาสนกิจ บำเพ็ญกุศลและคุณประโยชน์ เป็นที่ประจักษ์ยกย่อง นำมาซึ่งความศรัทธาในจิตใจแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป นับเป็นผู้มีคุณูปการต่อวัดประยุรวงศาวาสและพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

พระเดชพระคุณหลวงพ่อเป็นนักอ่าน นักเทศน์ นักสะสมเรื่องราวน่ารู้ และที่สำคัญยังได้จดบันทึกความทรงจำและเหตุการณ์ลงในสมุดอย่างสม่ำเสมอ

พระเดชพระคุณหลวงพ่อมีคุณลักษณะพิเศษอีกหลายประการ คือ

๑. เป็นผู้มีวาจานุ่มนวล ใช้ภาษาไพเราะ ไม่พูดจาสองแง่ สองง่าม ใช้ภาษาทั้งเก่าและใหม่ได้อย่างน่าฟัง ไม่กล่าวคำหยาบ จึงไม่เคยได้ยินคำหยาบห้วน ดังเกินพอดี ไม่ไพเราะจากท่าน

๒. มีความตรงต่อหน้าที่ความเป็นพระภิกษุ ตรงต่อการงาน ตรงต่อเวลาได้อย่างยอดเยี่ยม

๓. ไม่ตำหนิติติงผู้บังคับบัญชา ไม่นินทาว่าร้ายผู้มีพระคุณ ชอบเจือจุนผู้ด้อยกว่า

๔. ไม่อาฆาตพยาบาทใคร ผู้ใดจะทำให้เจ็บช้ำอย่างไร ให้อภัยเสมอ ไม่ผูกใจเจ็บ

๕. มีหรือจน เศรษฐีหรือยาจก ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามสมควรเสมอกันทั่วหน้า

๖. เขียนหนังสือลายมือสวย ทั้งอักษรไทยและอักษรขอม เป็นเหตุให้พระเณรหลายรูปในวัดฝึกลายมือให้ดีขึ้นด้วยเพราะมีท่านเป็นต้นแบบ

เมื่อคุณวีณา ชินวัตร ภริยาผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้แจ้งความประสงค์ผ่านข้าพเจ้า เพื่อขอประทานอนุญาตจัดพิมพ์หนังสือเป็นธรรมทานเผยแพร่ทั่วไป เนื่องในโอกาสคล้ายวันเกิดพระเดชพระคุณหลวงพ่อ ซึ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อประทานอนุญาตให้ด้วยความยินดีเช่นเคย กับทั้งอนุโมทนาในกุศลศรัทธาอันพร้อมมูลนี้ ปรากฏชัดเจนในคำอนุโมทนาแล้วนั้น ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ ที่พลเอกชัยสิทธิ์ และคุณวีณา ชินวัตร พร้อมญาติมิตรได้อุปถัมภ์การจัดพิมพ์ มีชื่อว่า *"เก็บเล็กผสมน้อย"* ฉบับพิเศษ เนื่องด้วยในฉบับนี้ได้แนะนำประวัติวัดประยุรวงศาวาส พร้อมสถานที่ที่น่าสนใจภายในพระอาราม และประวัติพระเดชพระคุณหลวงพ่ออย่างละเอียดตามเจตนาประสงค์ของคุณวีณา ชินวัตร

ในโอกาสที่ศิษยานุศิษย์ โดยพลเอกชัยสิทธิ์ - คุณวีณา ชินวัตร พร้อมด้วยญาติมิตรได้พร้อมใจกันบำเพ็ญกุศลจัดพิมพ์หนังสือ *"เก็บเล็กผสมน้อย"* ฉบับพิเศษ เพื่อเป็นประจักษ์พยานของความเคารพรักความกตัญญูกตเวทีต่อพระเดชพระคุณหลวงพ่ออย่างแท้จริง

ขอตั้งจิตอธิษฐานให้ผลบุญคุณความดีทั้งปวงนี้ จงดลบันดาลให้คณะศิษยานุศิษย์อันมี พลเอกชัยสิทธิ์ - คุณวีณา ชินวัตร และญาติมิตรทุกคนจงเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาโดยทั่วหน้ากัน

บทสุดท้าย

บทนำข้างต้นทั้งหมดนี้ ข้าพเจ้าได้รับบัญชาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระพุทธวรญาณ ให้เขียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การจัดพิมพ์ และให้นำส่งถวายท่านตรวจดู เพื่อเขียนคำอนุโมทนาสำหรับลงในหนังสือเก็บเล็กผสมน้อย ภายหลังได้กำชับมอบคำอนุโมทนากถาให้กับข้าพเจ้าก่อนเตรียมองค์ขึ้นรถไปโรงพยาบาล ซึ่งเป็นไปอย่างที่พระสาสนโสภณ (แจ่ม) ประพันธ์ไว้ว่า

ไปไม่กลับ หลับไม่ตื่น ฟื้นไม่มี หนีไม่พ้น

ถึงแม้ว่าหนังสือเก็บเล็กผสมน้อย ไม่สามารถจัดพิมพ์ได้ทันในโอกาสดังกล่าว และพระเดชพระคุณหลวงพ่อได้ถึงแก่มรณภาพอย่างกระทันหัน เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ (หลังวันเกิดเพียง ๕ วัน) พลเอกชัยสิทธิ์ - คุณวีณา ชินวัตร พร้อมทั้งคณะญาติมิตรก็ไม่ล้มเลิกความตั้งใจ ยังคงดำเนินการจัดพิมพ์เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานห้องสมุดทั่วประเทศ และแจกเป็นธรรมบรรณาการ ในการทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน พระราชทานศพพระพุทธวรญาณ เพื่อรำลึกกรุณาคุณและเมตตาคุณของพระเดชพระคุณหลวงพ่อในโกศอย่างถึงที่สุด

นับตั้งแต่พระเดชพระคุณหลวงพ่อในโกศถึงแก่มรณภาพ วัดประยุรวงศาวาสก็ได้รับความอบอุ่นใจเป็นอย่างมากจากท่านทั้งสอง เริ่มตั้งแต่ส่งทหารช่วยจัดสถานที่ ทำความสะอาด อำนวยความสะดวกในการประสานงานกับสำนักพระราชวัง สำนักราชเลขาธิการ และช่วยในการประชาสัมพันธ์ข่าวการมรณภาพผ่านสื่อต่างๆ พร้อมกับรับเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย นับเป็นความรู้สึกที่มิอาจลืมเลือนได้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อในโกศกล่าวอยู่บ่อยครั้งว่า ***“คนเรานั้นจะเห็นใจกันใน ๓ เวลา ๑ เวลาจน ๒ เวลาเจ็บ ๓ เวลาจาก เจ็บต้องเยี่ยมไข้ ตายต้องเยี่ยมผี มีต้องช่วยเหลือ”*** ซึ่งทั้งสองท่านก็ปฏิบัติได้อย่างครบถ้วน จึงขออนุโมนทนาไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ในวันสรงน้ำศพก็ดี ตลอดถึงการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายประจำวัน ประจำคืนก็ดี จะมีประชาชนที่เคารพนับถือ และมวลญาติสาโลหิตจำนวนมากไปไว้อาลัยกราบไหว้และบำเพ็ญกุศลตลอดเวลา อันเป็นสิ่งประจักษ์ในคุณงามความดีแห่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อในโกศ

บัดนี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่า ดวงวิญญาณของท่านคงได้รับอนุโมทนา และเสวยสุขในสัมปรายภพโดยส่วนเดียว เพราะท่านได้เก็บเล็กผสมน้อยบุญกุศลมาตลอดชนมายุอันยืนยาวมาอย่างสม่ำเสมอ

พระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

คำนำ

เช้าวันเสาร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เวลาประมาณ ๐๗.๐๐ น. ได้รับโทรศัพท์จากพระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ ฐานานุกรมของพระเดชพระคุณพระพุทธวรญาณ เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เล่าถึงอาการอาพาธของพระคุณท่านว่าอยู่ในขั้นวิกฤต ขณะที่เล่าอาการอยู่นั้น ท่านพระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณก็ได้รับรายงานจากทางโรงพยาบาลว่าเส้นกราฟการเต้นของหัวใจของพระคุณท่านได้หยุดนิ่งลงแล้ว

พระคุณท่านถึงแก่มรณภาพแล้ว...ท่านละสังขารไปอย่างสงบ...

เวลานั้นทุกสิ่งทุกอย่างดูเงียบงัน รู้สึกใจหาย เหมือนได้สูญเสียญาติผู้ใหญ่ที่เคารพรักมากไปท่านหนึ่ง จิตระลึกถึงความเมตตากรุณาที่พระคุณท่านมีให้แก่ดิฉันและครอบครัวอย่างเสมอมา ก็เกิดความอาลัยอย่างที่สุด แล้วก็น้อมนำพระธรรมคำสอนแห่งพระพุทธองค์มากำหนดรู้ ปลงในจิต อันสังขารย่อมเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปเป็นธรรมดา คงเหลือไว้ซึ่งความอาลัยในคุณความดีของพระคุณท่านที่ศิษย์ทั้งหลายจะได้รำลึกบูชาไว้ในจิตตลอดกาล

คุณูปการที่พระคุณท่านได้กระทำคุณประโยชน์มาตลอดชั่วอายุขัย อันได้แก่ การทำนุบำรุงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นสมควรแก่การเคารพกราบไหว้จากสาธุชนด้วยบริสุทธิ์ใจ นอกจากนี้ยังได้รับทราบถึงความประสงค์ของพระคุณท่านในการเผยแผ่ธรรมะให้กว้างขวางออกไปด้วย กอปรกับการที่พระคุณท่านเป็นนักสะสมเรื่องราวสาระความรู้ที่มีคุณค่าต่อชีวิตและมงคลธรรมที่เป็นประโยชน์ โดยเรียบเรียงไว้ในสมุดบันทึกด้วยลายมือที่สวยงาม เรียบร้อย มีถ้อยสำนวนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ภาษาสละสลวยตามแบบฉบับของพระนักเทศน์ที่มีโวหารเป็นเลิศ และพระคุณท่านได้กรุณามอบให้นำมาจัดทำหนังสือ *"เก็บเล็กผสมน้อย"* ซึ่งจัดพิมพ์มาแล้ว ๒ ครั้ง

เมื่อพระคุณท่านจากไป ดิฉันจึงตั้งใจจัดพิมพ์หนังสือ *"เก็บเล็กผสมน้อย" (ปัจฉิมฉบับ)* เพื่อถวายเป็นธรรมบรรณาการในการทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญกุศลพระราชทานศพพระเดชพระคุณพระพุทธวรญาณ ซึ่งนับเป็นหนังสือบันทึกสุดท้ายของพระคุณท่านที่ได้ฝากไว้ให้ประชาชนและศิษยานุศิษย์ได้เก็บไว้รำลึกเป็นอนุสรณ์

ผลบุญอันเกิดแต่การปฏิบัติของพระคุณท่าน ทั้งขณะที่ยังมีชีวิตอยู่และแม้ล่วงลับดับขันธ์ไปแล้ว ก็ยังได้ทำประโยชน์ไว้เบื้องหลัง ขอกุศลผลบุญนี้ได้น้อมนำส่งดวงวิญญาณของพระคุณท่านได้สู่สุคติ ณ สัมปรายภพด้วยเทอญ

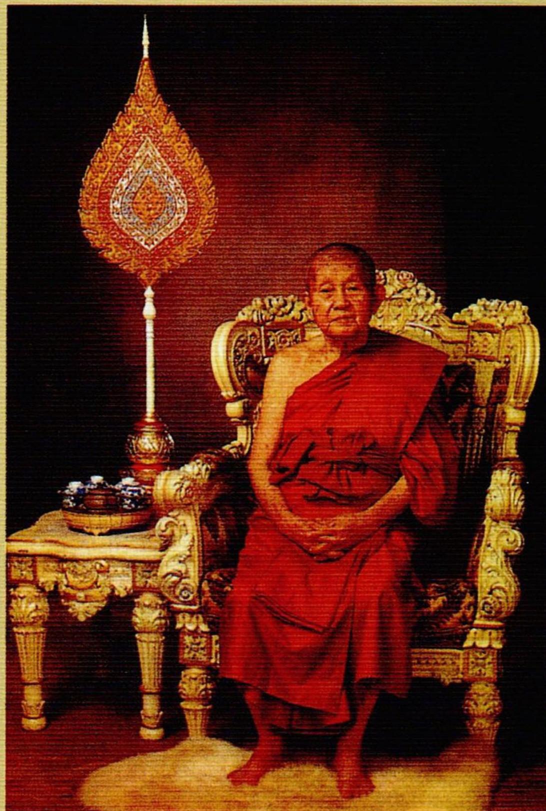
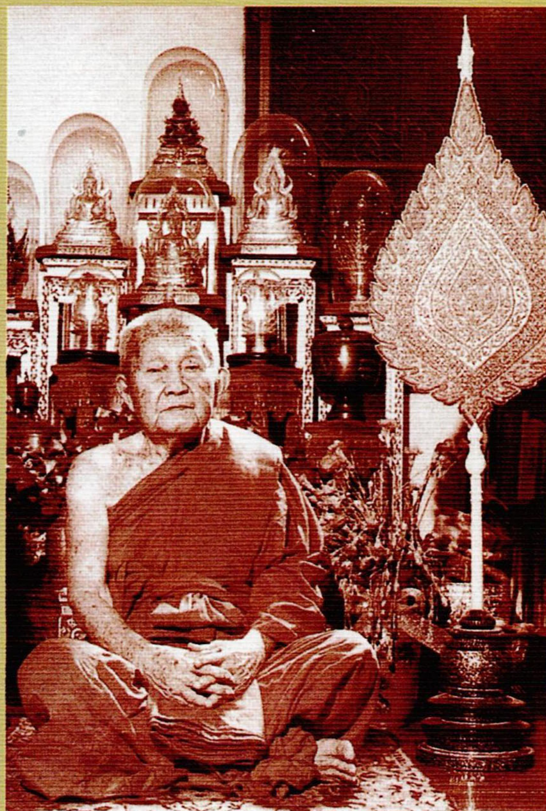
ในการนี้ ได้มีผู้มีจิตศรัทธาร่วมอุปถัมภ์การจัดพิมพ์หนังสือเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทิตาต่อพระเดชพระคุณท่านเป็นจำนวนมาก ดิฉันขออนุโมทนาบุญต่อกุศลเจตนาของทุกท่าน และขอกราบอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกโปรดดลบันดาลประทานพรให้ท่านและครอบครัวประสพสรรพสิริสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สมบูรณ์พูนผล เจริญด้วยสติและปัญญา นำพาตนเองให้พ้นจากความทุกข์ภัยทั้งปวง พบความสำเร็จทั้งทางโลกและทางธรรมโดยทั่วกัน

วีณา ชินวัตร

พระพุทธวรญาณ ไพศาลวิสุทธินายก ธรรมสาธกปสาธกร
บวรสีลาจารนิวิฐ วิสิฐธรรมาลงกรณ์ บวรสังฆารามคามวาสี

(ภาพ : นิติกร กรัยวิเชียร)

พระพุทธวรญาณ
(มงคล วิโรจโน ป.ธ. ๕)
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
กรุงเทพมหานคร

ชาตกาล

ข้าพเจ้าเป็นชาวจังหวัดสมุทรสงคราม เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๔ ตรงกับวันพุธ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๔ ปีกุน ณ บ้านเลขที่ ๒๗ หมู่ ๔ ตำบลบางแคเหนือ เดี๋ยวนี้เปลี่ยนเป็นตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา

คุณตาตั้งชื่อให้ว่า *"มงคล"* มีนามสกุลว่า *"ศิริกานนท์"*

ชีวิตวัยเยาว์

ตอนเป็นเด็กอายุประมาณ ๑๐ ขวบ ข้าพเจ้าไปอยู่บ้านคุณอา ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง ใต้ตัวจังหวัดสมุทรสงคราม เหนือวัดธรรมนิมิต ขณะนั้นคุณลุงของข้าพเจ้าบวชเป็นพระอยู่ที่วัดธรรมนิมิต ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเป็นเด็กครึ่งวัดครึ่งบ้าน

คืออยู่บ้านบ้างอยู่วัดบ้างและก็ได้เรียนหนังสืออยู่ที่วัดธรรมนิมิตนั้นเอง

บรรพชา

เมื่อคุณลุงลาสิกขาแล้ว ข้าพเจ้าจึงกลับไปอยู่บ้านเดิมที่คลองอ้อม อยู่ได้ไม่ถึงปีคุณโยมแม่ก็นำไป

ฝากให้อยู่กับคุณตาที่วัดบางเกาะเทพศักดิ์ ตามความประสงค์ของข้าพเจ้า ที่อยากจะบวชเป็นสามเณร อยู่วัดได้ประมาณ ๒ เดือน คุณตาก็จัดการบวชให้เป็นสามเณร เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๐

เวลานั้นที่วัดบางเกาะเทพศักดิ์ ไม่มีการเรียนนักธรรม ต้องพายเรือไปเรียนที่วัดปากน้ำ ซึ่งอยู่ไม่ไกลนัก เรียนอยู่ได้ประมาณเดือนเศษ ครูเกิดป่วยอย่างหนัก จนต้องปิดโรงเรียน ข้าพเจ้าจึงต้องเลิกเรียน เพราะไม่มีครูที่จะสอนแทนได้

สมัยนั้นการศึกษาเล่าเรียนนักธรรมยังไม่แพร่หลายเหมือนสมัยนี้

ทำบาปไม่ขึ้น

สมัยเป็นเด็ก ข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่าทำบาปไม่ขึ้น ไปตกปลาด้วยกัน คนอื่นเขาได้คนละหลายๆ ตัว แต่ข้าพเจ้ากลับไม่ได้ ทั้งๆ ที่ตกอยู่ใกล้ๆ กัน เป็นอยู่อย่างนี้เสมอๆ บางครั้งปลามันคงสงสารข้าพเจ้าจึงติดเบ็ดมาให้ข้าพเจ้าตัวสองตัวได้ชื่นใจ

ข้าพเจ้าเคยท้อใจว่า เป็นคนโชคไม่ดี แต่มาบัดนี้ข้าพเจ้ากลับได้คิดว่า ดีเหมือนกันที่ตอนนั้นทำบาปไม่ขึ้น

ถ้าสมมติทำบาปขึ้น ข้าพเจ้าคงไม่ได้มาอยู่กรุงเทพฯ คงจะเป็นตาแก่ งกๆ เงิ่นๆ อยู่ในสวนก็เป็นได้

ความจำที่ลืมไม่ลง

อีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าเสียวๆ อยู่จนบัดนี้คือตอนที่อยู่บ้านคุณอา

ครั้งหนึ่งเป็นวันตรุษจีน ข้าพเจ้าเดินไปเห็นเจ๊กคนหนึ่งกำลังเชือดคอเป็ด เลือดพุ่งกระฉูด เป็ดมันดิ้นพลาดๆ ข้าพเจ้าสงสารสุดหัวใจถึงกับร้องโอยๆ

เจ๊กโกรธมองข้าพเจ้าตาเขียว ลุกขึ้นทำท่าจะเอามีดแทงข้าพเจ้า ข้าพเจ้าทั้งร้องทั้งวิ่งหนีอย่างสุดฝีเท้า เข็ดตั้งแต่นั้นมา

ข้าพเจ้าไม่ข้องแวะกับเรื่องนี้อีกเลย เห็นเขาฆ่าเป็ดฆ่าไก่กันที่ไหน ข้าพเจ้าจะเดินเลี่ยงไปไกลเลยทีเดียว เกรงว่าประวัติศาสตร์จะซ้ำรอย

ย้ายเข้ากรุงเทพฯ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ข้าพเจ้าย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ที่วัดประยุรวงศาวาส

คุณน้าของข้าพเจ้ามีบทบาทสำคัญ คุณน้ามีความคุ้นเคยกับท่านมหาพร ซึ่งอุปสมบทอยู่ที่วัดประยุรวงศาวาส ได้ไปมาหาสู่กันเสมอ และเกี่ยวเป็นญาติกันด้วย

ทุกครั้งที่คุณน้ากลับออกไปมักจะเล่าถึงความเจริญของกรุงเทพฯ และความเจริญของวัดประยุร-วงศาวาส ซึ่งเจริญด้วยการศึกษาเล่าเรียน

ด้านการเทศนาว่าการที่วัดแห่งนี้ก็อุดมไปด้วยนักเทศน์ ทำให้ข้าพเจ้าสนใจอยากจะเข้ามาศึกษาเล่าเรียนบ้าง

คำสั่งเสียของคุณตา

หลังจากที่คุณน้าได้ติดต่อฝากฝังข้าพเจ้ากับท่านมหาพรแล้ว ถึงกำหนดเดินทาง ข้าพเจ้าเข้าไปลาโยมที่บ้าน แล้วกลับมาวัด เข้าไปลาคุณตา

ขณะที่ข้าพเจ้าก้มลงกราบ ไม่รู้ว่าน้ำตามันไหลออกมาได้อย่างไร

คุณตาท่านให้ศีลให้พรข้าพเจ้า เสียงของคุณตาขาดเป็นห้วงๆ จับใจความได้ว่า

“ขอให้เณรเรียนให้เก่งๆ นะ”

ครั้งนั้นข้าพเจ้าเดินทางมากรุงเทพฯ คนเดียว โดยอาศัยแผนที่ที่คุณน้าเขียนไว้ให้ มีย่ามใบหนึ่ง กระเป๋าใบหนึ่ง

ข้าพเจ้ารู้สึกว้าเหว่ คิดถึงคุณตา คิดถึงโยม คิดถึงวัดบางเกาะเทพศักดิ์

มาบัดนี้ยังนึกสงสัยว่า มากรุงเทพฯ ได้อย่างไรคนเดียว

จำพรรษาที่วัดประยุรวงศาวาส

ข้าพเจ้ามาขึ้นรถไฟที่สถานีแม่กลอง ถึงสถานีตลาดพลู ลงเรือเมล์ขาวมาขึ้นที่วัดกัลยาณ์ เดินทางผ่านตลาดนกกระจอก เข้าวัดประยุรวงศาวาส ทางด้านทิศตะวันตก เข้าไปรายงานตัวกับท่านมหาพร ท่านก็จัดห้องให้อยู่อย่างเรียบร้อย

พอโรงเรียนเปิด ข้าพเจ้าก็เข้าเรียนนักธรรม ในปีนี้ก็สอบนักธรรมตรีได้ ปีที่ ๒ สอบนักธรรมโทได้ ปีที่ ๓ สอบเปรียญธรรม ๓ ประโยคได้

และสอบเปรียญธรรม ๔ ประโยคได้ในปีต่อมา

อุปสมบท

ข้าพเจ้าอุปสมบทเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้วในปีนั้นเองก็สอบเปรียญธรรม ๕ ประโยคได้

สำหรับเปรียญธรรม ๖ ประโยคนั้น ข้าพเจ้าสอบมา ๒ ครั้ง ตกทั้ง ๒ ครั้ง เลยเลิกสอบ

อาจารย์ลาสิกขา

เมื่อข้าพเจ้ามาอยู่วัดประยุรวงศาวาสได้ ๑ พรรษา ท่านอาจารย์ก็ลาสิกขา บรรดาศิษย์ซึ่งมีอยู่

หลายคน ต่างก็แตกฉานซ่านเซ็น สึกบ้าง กลับบ้านเดิมบ้าง เหลือข้าพเจ้าเพียงคนเดียว อยู่มาอย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย

นี่ถ้าหากข้าพเจ้าเป็นไปตามเพื่อนศิษย์ด้วยกันแล้ว บัดนี้คงจะกลับไปเป็นขรัวตาอยู่วัดบางเกาะเทพศักดิ์ หรือมิฉะนั้นก็จะไปเป็นตาแก่อยู่ที่บ้าน มีลูกเต็มบ้านมีหลานเต็มเมืองไปแล้ว

บางครั้งเมื่อข้าพเจ้าหวนระลึกถึงชีวิตตอนนั้นยังสงสัยอยู่ว่า เพราะอะไรเป็นเหตุให้ข้าพเจ้าซังกะตายอยู่มาได้จนบัดนี้

ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะ

เมื่อสมัยก่อนคณะ ๗ กับคณะ ๑๐ รวมกันเป็นคณะเดียวกัน เรียกว่า คณะ ๗ เพิ่งมาแยกเป็น ๒ คณะในภายหลัง

เมื่อเจ้าคณะ ๗ ลาสิกขา ข้าพเจ้าก็ได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะ ๗

ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส

ย้อนหลังไป พ.ศ. ๒๕๐๑ ปีที่ข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส โดยที่ท่านเจ้าคุณพระธรรมปหังษนาจารย์มรณภาพลง

ท่านเจ้าคุณพระมหาโพธิวงศาจารย์ เจ้าอาวาสวัดอนงคาราม และเจ้าคณะตรวจการภาค ๑ ในสมัยนั้น ได้แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส และมีแนวโน้มว่าจะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสในกาลต่อไป

ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจ เพราะรู้ดีว่าตำแหน่งสมภารนั้น จะต้องแบกภาระอย่างหนัก สมจริงตามที่ท่านว่า *“ทุกข์พระราชาพระมหากษัตริย์ ทุกข์สมภารเจ้าวัด ทุกข์คฤหัสถ์ครองเรือน”*

ข้าพเจ้าปรารภกับพระเถระชั้นผู้ใหญ่หลายรูปด้วยกันว่า

"ข้าพเจ้าจะไม่ขอรับตำแหน่งนี้"

แต่ก็ถูกท่านเหล่านั้นยืนยันขอร้องให้ข้าพเจ้ารับให้ได้

ผลสุดท้ายข้าพเจ้าก็ได้รับตราตั้ง เป็นเจ้าอาวาสมาจนบัดนี้

ปฏิเสธตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอธนบุรี

เหตุการณ์ทำนองนี้ยังมีต่อไปอีก เมื่อตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอธนบุรีว่างลง ท่านเจ้าคุณพระเทพเมธี เจ้าคณะจังหวัดธนบุรีในสมัยนั้น ได้นิมนต์ให้ข้าพเจ้าไปพบที่วัดทองนพคุณ ท่านได้แจ้งให้ทราบว่า ท่านจะให้ข้าพเจ้าเป็นเจ้าคณะอำเภอธนบุรี

ข้าพเจ้าเรียนท่านด้วยความจริงใจว่า

"ข้าพเจ้ายังไม่พร้อมที่จะรับตำแหน่งนี้"

ด้วยเหตุนี้ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอธนบุรี จึงตกไปอยู่กับท่านเจ้าคุณพระเทพสุธี เจ้าอาวาสวัดอนงคาราม

ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค

เหตุการณ์เช่นนี้ยังไม่หมด วันหนึ่งที่วัดประยุรวงศาวาสมีงานศพ ท่านเจ้าภาพได้นิมนต์ท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (เกี่ยว อุปเสโณ) เจ้าอาวาสวัดสระเกศ (บัดนี้ท่านได้รับการสถาปนาสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระพุฒาจารย์) มาร่วมในงานนี้ด้วย

พอท่านลงจากรถเดินเข้ามาในศาลาพบกับข้าพเจ้า ท่านก็บอกว่า

"ท่านเจ้าคุณ ที่ประชุมได้ตกลงแต่งตั้งท่านเจ้าคุณเป็นเจ้าคณะภาค ๑๕ แล้ว ผมขอแสดงความยินดีด้วย"

ข้าพเจ้าตกใจเพราะไม่เคยทราบเรื่องนี้มาก่อน คิดว่าจะไหวหรือ

เพียงแค่ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอยังไม่รับเลย แล้วยังคิดฟุ้งเลยไปอีกว่า ถ้าทราบเรื่องนี้มาแต่แรกแล้ว ข้าพเจ้าคงจะไม่รับเป็นแน่

เรื่องนี้ท่านเจ้าคุณพระวิจิตรวิหารคุณเป็นตัวตั้งตัวตี ต่อว่าข้าพเจ้าอย่างรุนแรงด้วยความปรารถนาดี ท่านว่า

"เจ้าคุณนี่แปลก เขาจะให้อะไรก็ไม่รับ ใครๆ เขาก็พิสมัยกันทั้งนั้นตำแหน่งเหล่านี้น่ะ แต่เจ้าคุณกลับจะไม่รับ แปลกแท้ๆ เป็นนั่นแหละดี จะได้เป็นเกียรติประวัติแก่วัด เป็นศักดิ์ศรีแก่ศิษย์"

ผลสุดท้ายเจ้าคณะภาค ๑๕ ก็อยู่วัดประยุรวงศาวาส สมใจของผู้หวังดีทั้งหลาย

บัดนี้ข้าพเจ้าพ้นตำแหน่งนี้มาแล้ว ๑๘ ปีแห่งความหลัง รู้สึกปลอดโปร่งโล่งใจ คล้ายกับคนที่แบกของพะรุงพะรังมานาน ต่อมาได้มีโอกาสวางของเหล่านั้นลงได้ จึงเกิดเบากาย เบาใจ อย่างไรอย่างนั้น

อุบัติเหตุครั้งสำคัญในชีวิต

ย้อนหลังไปสู่อดีต เมื่อข้าพเจ้ามีอายุ ๘๑ ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ตรงกับวันที่ ๔ พฤษภาคม ข้าพเจ้าได้ประสบอุบัติเหตุรถคว่ำขณะเดินทางไปในกิจนิมนต์ที่วัดสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องในงานฉลองตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ รถแล่นไปอย่างเร็วเพื่อให้ทันเจริญพระพุทธมนต์และฉันเพล บังเอิญมีรถวิ่งตัดหน้า รถของเราหลบอย่างกะทันหัน เลยคว่ำลง ข้าพเจ้ากระเด็นออกไปนอกรถหมดสติอยู่ตรงนั้นเอง

ผลสุดท้ายถูกส่งมาอยู่โรงพยาบาลศิริราช พักรักษาตัวอยู่ ๒ เดือน กับ ๑ วัน เจ็บครั้งนี้อยู่ในเขตอันตรายเป็นตายเท่ากัน

หากแต่ได้อาศัยพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ข้าพเจ้าจึงได้รับการรักษาพยาบาลเป็นพิเศษ

ข้าพเจ้ายังรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้

กัลยาณมิตรมรณภาพ

แต่ในขณะเดียวกันข้าพเจ้าก็มีเรื่องสลดใจเกิดขึ้นคือเมื่อท่านเจ้าคุณพระราชสมุทรเมธี อดีตเจ้าอาวาสวัดเพชรสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม มาเยี่ยมข้าพเจ้าในตอนเย็นวันหนึ่ง ท่านเข้ามาจับมือข้าพเจ้าและอวยศีลให้พร ให้ข้าพเจ้าหายวันหายคืน

แต่พอรุ่งขึ้น ตอนเช้าก็ได้รับข่าวอันแสนจะสะเทือนใจว่า เมื่อคืนนี้ท่านถูกรถชนถึงแก่มรณภาพแล้ว

เป็นไปได้อย่างไร ตอนเย็นยังให้พรข้าพเจ้า ต่อมาอีกไม่กี่ชั่วโมงท่านก็จากไปแล้ว หรือท่านจะมารับเคราะห์แทนข้าพเจ้า จึงทำให้ข้าพเจ้ามีอายุยืนจนมาถึงปีนี้ ข้าพเจ้าคิดฟุ้งไปโน่น

ขอให้ท่านเจ้าคุณไปดีมีสุขเถิด

ลำดับสมณศักดิ์

เมื่อว่าถึงเรื่องสมณศักดิ์ ข้าพเจ้าได้รับพระราชทานสมณศักดิ์

เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ	ที่	พระธรรมภาณโกศล พ.ศ.๒๔๙๖
เป็นพระราชาคณะชั้นราช	ที่	พระราชปัญญาสุธี พ.ศ.๒๕๐๕
เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ	ที่	พระเทพประสิทธิคุณ พ.ศ.๒๕๑๕
เป็นพระราชาคณะชั้นธรรม	ที่	พระธรรมวิสุทธาจารย์ พ.ศ.๒๕๓๕
และ เป็นพระราชาคณะชั้นรองสมเด็จ	ที่	พระพุทธวรญาณ พ.ศ.๒๕๔๐

ข้าพเจ้าทราบว่า ตำแหน่งสุดท้ายนี้ พระเดชพระคุณท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีราจารย์เป็นผู้เสนอขอ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงถือว่า ได้ตำแหน่งนี้มาเพราะสมเด็จฯ รูปนี้

ข้าพเจ้าจึงสำนึกในพระคุณของสมเด็จฯ ตลอดมาจนถึงทุกวันนี้ และจะตลอดไปจนชั่วชีวิต

อนุสรณ์ ๙๐ ปี

ข้าพเจ้าเคยดำริไว้ว่า เมื่ออายุถึง ๙๐ ปี หากยังไม่จากโลกนี้ไปเสียก่อน ก็จะสร้างอะไรไว้อีกสักอย่างเพื่อเป็นอนุสรณ์

ครั้นอายุครบ ๙๐ พรรษา จึงคิดได้ว่าวิหารเดิมที่ประดิษฐานรูปหล่อของท่านเจ้าคุณตา (หลวงพ่อทรัพย์ จนฺทสโร) มีขนาดเล็กมาก สมควรจะสร้างให้ใหญ่และสวยงามยิ่งกว่าเดิม

ต่อมามหาวิหารหลังนี้ได้ชื่อว่า *"พระพุทธวรญาณมหาวิหาร"*

วัตถุประสงค์ในการสร้างมหาวิหาร

๑. เพื่อประดิษฐานรูปหล่อเจ้าคุณตาซึ่งเป็นบัพพชาจารย์ของข้าพเจ้า (หลวงพ่อทรัพย์ จนฺทสโร)

๒. เพื่อประดิษฐานพระประธานปางอุ้มบาตรซึ่งตรงกับวันเกิดของข้าพเจ้า

๓. เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลคล้ายวันพระราชสมภพ ๖ รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ

๔. เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๕. เพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ นี้ การก่อสร้างพระพุทธวรญาณมหาวิหารได้แล้วเสร็จพอดี ข้าพเจ้าจึงได้จัดงานสมโภชฉลองพระพุทธวรญาณมหาวิหารและถือโอกาสทำบุญอายุครบ ๙๒ ปี ย่างเข้าปีที่ ๙๓ และฉลองปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้ถวายในโอกาสนี้ด้วย

ซึ่งก็ได้รับน้ำใจจากหลายท่าน ที่ได้มีส่วนร่วมในการทำบุญครั้งยิ่งใหญ่ในคราวนี้

ในโอกาสอันเป็นมหามงคลนี้ข้าพเจ้าได้ชักชวนให้มีการตั้งมูลนิธิประจำไว้ที่วัดบางเกาะเทพศักดิ์แห่งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ ๕ ประการ คือ

๑. เพื่อใช้ในการบูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธวรญาณมหาวิหาร

๒. เพื่อใช้ในการรักษาพยาบาลพระภิกษุสามเณรผู้อาพาธ

๓. เพื่อใช้เป็นทุนในการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและนักเรียน

๔. เพื่อใช้ในการจัดภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณร

๕. เพื่อใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยแก่ประชาชนทั่วไป

คำเตือนของเทพยดา

อีกประการหนึ่งการจัดตั้งมูลนิธิครั้งนี้ก็ด้วยมานึกถึงคำตักเตือนของเทพยดาตนหนึ่ง ที่ได้มากราบทูลพระพุทธเจ้า ในเรื่องการทำทรัพย์สมบัติของตนที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนว่า

"ในขณะที่ไฟไหม้บ้านเรือน ทรัพย์สมบัติที่เจ้าของเรือนขนออกมาไว้ด้านนอกเท่านั้น จึงจะมีประโยชน์ ส่วนทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ในเรือนที่ถูกไฟไหม้หามีประโยชน์ไม่ เพราะย่อมย่อยยับไปในกองไฟ

เพราะเหตุนี้ ผู้มีปัญญาพิจารณาเห็นสังขารนี้ ที่ถูกไฟคือราคะ โทสะ โมหะ เผาไหม้อยู่ ถูกไฟ คือความแก่ ความเจ็บ ความตาย เผาไหม้อยู่ เป็นเสมือนเรือนที่ถูกไฟไหม้ จึงรีบขนทรัพย์สมบัติออกไว้นอกเรือน ด้วยการแปรทรัพย์ภายนอกให้เป็นทรัพย์ภายในที่ไฟไหม้ไม่ได้ เขาย่อมใช้สอยทรัพย์ภายในนั้นทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า"

ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านทั้งหลายไว้ ณ โอกาสนี้อีกครั้งหนึ่ง

เก็บเล็กผสมน้อย

พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน ป.ธ.๕)
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
กรุงเทพมหานคร

พญายักษ์

บัดนี้ปีเก่า ๒๕๔๗ ได้สิ้นไปแล้ว ปีใหม่ ๒๕๔๘ ก็เข้ามาแทนที่มันเปลี่ยนไปเช่นนี้ตามวงจรของเวลา ทั้งในอดีตที่ผ่านมา และในอนาคตที่ยังมาไม่ถึง

เวลาใช่ว่าจะผ่านมาผ่านไปตามธรรมดาเท่านั้น แต่มันยังบั่นทอนชีวิตของสรรพสัตว์ที่แสนสั้นให้เหลือน้อยลงไปอีกด้วย

ท่านผู้รู้มองเวลาคือตัวเพชฌฆาตที่ฟาดฟันอายุสัตว์โลกให้สั้นลง จึงได้ผูกเป็นปริศนาคำทายเตือนใจเอาไว้ว่า

"พญายักษ์ตนหนึ่งนา
มีนัยน์ตา ๒ ข้าง ข้างหนึ่งสว่าง ข้างหนึ่งริบหรี่
มีปาก ๑๒ ปาก
มีฟันไม่มากปากละ ๓๐ ซี่
กินสัตว์ทั่วปฐพี ยักษ์ตนนี้ชื่อยักษ์อะไร"

วิสัชนา

"ยักษ์ตนนี้ชื่อว่า พระกาล อันหมายถึงเวลาที่ชาวโลกสมมติกันเป็นเดือนเป็นปีนาทีชั่วโมงนี่เอง"

ท่านว่าเป็นพญายักษ์ที่น่ากลัว ท่านเปรียบเวลาเป็นพญายักษ์ กลืนกินคนทั้งโลกไม่เว้นสักคนเดียว เคยกินมาอย่างไรก็กินต่อไปอย่างนั้น

คนที่ประมาทขาดสติชอบคิดว่า ใต้ฟ้านี้ไม่มีใครเหนือข้าพเจ้า ทุกค่ำเช้าชอบใช้เวลาบันดาลอำนาจวาสนาให้ตัวเอง รวยอยู่แล้วก็ให้รวยยิ่งขึ้น อยากรวยคนเดียว ใหญ่อยู่แล้วก็อยากใหญ่ยิ่งขึ้น ทำท่าว่าจะเป็นคนลืมตัว มัวเมาในอำนาจวาสนา คนอย่างนี้พระกาลท่านชอบ

ท่านผู้ยิ่งใหญ่ในอดีตที่มีนิสัยเช่นนี้ อย่างเช่น พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช พระเจ้านโปเลียน และ ฮิตเลอร์ พอพบพระกาลก็เป็นอันพูดไม่ออกไปทุกคน และบุคคลที่สำคัญตนว่า ยิ่งใหญ่ในปัจจุบัน พระกาลท่านจะเว้นไว้หรือ

ขอแนะนำเรื่อง พระกาล ซึ่งท่านผู้รู้เรียกว่า พญายักษ์ มาร่วมส่งท้ายปีเก่าและต้อนรับปีใหม่ เพื่อเตือนจิตสะกิดใจมิให้ลืมตัว

เพราะคนลืมตัว เป็นคนอันตราย จะเป็นหญิงชาย อันตรายทั้งสิ้น

(พระโสภณธรรมวาที)

อายในสิ่งไม่ควรอาย

หลวงพ่อชา สภทฺโท อดีตเจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี
เป็นพระวิปัสสนาจารย์ที่มีชื่อเสียง มีลูกศิษย์ลูกหามากมายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
วันหนึ่งท่านได้รับอาราธนาให้ไปรับพระราชทานฉันในพระบรมมหาราชวัง
ในการนี้หลวงพ่อชาได้สะพายบาตรเข้าไปด้วย
ท่านเจ้าคุณรูปหนึ่งเห็นหลวงพ่อชาสะพายบาตร จึงกระเซ้าถามว่า
"ท่านชา ไม่อายในหลวงหรือ สะพายบาตรเข้าวัง"
หลวงพ่อชาตอบกลับไปว่า
"ท่านเจ้าคุณไม่อายพระพุทธเจ้าหรือ ไม่สะพายบาตรเข้าวัง"

เมื่อไม่รับใยต้องคืน

ท่านพุทธทาส ภิกขุ เป็นพระปัญญาชนที่ไม่เคยสนใจเรื่องยศช้าง ขุนนางพระเลย แต่ทั้งๆ ที่ไม่

สนใจ การณ์กลับกลายเป็นว่า ท่านมีความเจริญก้าวหน้าในทางสมณศักดิ์เรื่อยมา ดังเป็นที่ทราบกันดีว่า ท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์จากชั้นพระครูขึ้นไปตามลำดับ จนเป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ในราชทินนามที่ *"พระธรรมโกศาจารย์"*

เมื่อท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะใหม่ๆ นั้น มีคนขอให้ท่านคืนสมณศักดิ์เสีย เพราะเห็นว่าท่านแสดงท่าทีมาตลอดว่า ไม่สนใจใยดีในสมณศักดิ์

แต่ท่านไม่ได้ทำตามคำขอนั้น เพราะยึดคติว่า

"อยู่ในโลกก็เป็นไปตามโลก แต่ไม่ยึดติดในความเป็นไปที่โลกสมมตินั้น"

ดังคำประพันธ์ของท่านที่ว่า

ยามจะได้ ได้ให้เป็น ไม่เป็นทุกข์
ยามจะเป็น เป็นให้ถูก ตามวิถี
ยามจะตาย ตายให้เป็น เห็นสุดดี
เมื่ออย่างนี้ ไม่มีทุกข์ ทุกเมื่อเอย

ฤกษ์ดีอยู่ที่พร้อม

หลวงพ่อปัญญานันทะ เป็นพระนักเทศน์ที่สอนแบบตรงไปตรงมา คุณสมบัติของท่านในข้อนี้ใครๆ ก็รู้ดี แต่มีเจ้าบ่าวเจ้าสาวคู่หนึ่งคงจะยังไม่รู้ จึงมาอาราธนาท่านไปเป็นประธานในงานเจริญพระพุทธมนต์ก่อนทำพิธีสวมแหวนหมั้น เมื่อทุกฝ่ายพร้อมแล้ว ก็ยังไม่เห็นเริ่มพิธีการสักที

หลวงพ่อจึงถามขึ้นว่า

"ทำไมไม่สวมแหวนหมั้นล่ะ"

เจ้าภาพก็บอกว่า *"รอฤกษ์พร้อมก่อนเจ้าค่ะ"*

หลวงพ่อก็บอกว่า

“จะต้องไปรอฤกษ์อะไรอีกละ โยมก็พร้อมแล้ว แหวนก็มีรูอยู่แล้ว จะสวมเวลาไหนมันก็เข้าทั้งนั้นแหละ”

หลวงพ่อไม่เอาปลัดขิก

ครั้งหนึ่ง หลวงพ่อปัญญานันทะ โดยสารรถไฟกลับจากปักษ์ใต้ มีชายคนหนึ่งนำปลัดขิกมาถวาย บอกว่า เป็นของดีจะได้นำติดตัวเวลาไปไหนมาไหน

หลวงพ่อปัญญานันทะจึงบอกชายคนนั้นไปว่า

“ไอ้นี่ โยมเก็บเอาไว้ใช้เองเถิด ของฉันมีอยู่แล้วอันหนึ่ง”

ดื้อ ๔ ทิศ

ท่านผู้เฒ่าคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า แมวนี่แหละเป็นต้นบัญญัติแห่งคำว่า *“ดื้อ ๔ ทิศ”*

ท่านอธิบายว่า เวลาเราจับหางแมวดึงมา มันก็จะตะกุยไปข้างหน้า ถ้าจับหัวมันดึงมา มันก็จะตะกุยถอยหลังกรูด พอดึงท้องมันลง มันก็จะโก่งหลังขึ้น ครั้นเราไปดึงหนังหลังมันขึ้น มันก็จะแอ่นท้องลง

เมื่อได้ทดลองทำดู ก็เป็นจริงอย่างที่ผู้เฒ่าท่านนั้นว่าไว้ทุกประการ

ตามหนังสือพจนานุกรม อธิบายคำว่า *“ดื้อ”* ได้หลายอย่าง คือ

ดื้อ	หมายถึง	ไม่ยอมเชื่อฟังหรือทำตาม
ดื้อดัน	หมายถึง	ดื้ออย่างขัดขืนเพื่อเอาชนะ
ดื้อด้าน	หมายถึง	ดื้อเสียจนเคยชิน

ดื้อดึง หมายถึง ดื้อไม่ยอมฟังเหตุผล
ดื้อแพ่ง หมายถึง ขัดขืนไม่ยอมปฏิบัติตาม
ดื้อรั้น หมายถึง ดื้อขนาดเอาหัวชนฝาทีเดียว

ท่านทั้งหลายคงรู้จักหอยโข่ง หอยโข่งตัวนี้แหละ ท่านเล่าว่าเป็นยายแก่ที่ถูกสาปเพราะความที่ตัวเองเป็นคนที่แสนดื้อ แม้พระอินทร์จะพยายามช่วยให้คลายจากความดื้อ แต่แกก็ดื้อจนพระอินทร์ทรมานไม่ไหว เลยสาปให้เป็นหอยโข่งเสียเลย

เรื่องมีอยู่ว่า พระอินทร์ได้ทอดพระเนตรเห็นยายแก่คนหนึ่ง แกชอบทำแต่ปาณาติบาต ไม่สนใจต่อบุญกุศล อนาคตต่อไปคงจะลำบาก ไม่มีที่พึ่ง จึงทรงเนรมิตตัวพระองค์เป็นพระมายืนอยู่ข้างหน้า

ยายแกพอเห็นพระก็หันหลังกลับทันที แต่ก็พบพระอีก จึงหันไปทางซ้ายก็ยังพบพระ ครั้นหันไปทางขวาก็ยังพบพระอีก รู้สึกขัดอกขัดใจเป็นอันมาก จึงแหงนหน้าขึ้นดูฟ้า แต่ก็ยังเจอพระลอยอยู่ในอากาศ จึงพึมพำด้วยความโกรธว่า

“พระอะไรมาเพ่นพ่านอยู่แถวนี้ วัดวาอาวาสมีไม่อยู่”

แล้วแกก็ก้มหน้าหลบลงดูดิน

พระอินทร์ทอดพระเนตรเห็นดังนั้นจึงตรัสว่า

“ยายแก่คนนี้ดื้อมาก ชาดไม่ดีทาสีไม่แดง อย่าอยู่เป็นผู้เป็นคนเลย เป็นหอยโข่งเสียเถอะ”

ทันใดนั้นยายแก่ก็กลายเป็นหอยโข่งไปทันที นี่แหละผลของความดื้อ จำกันไว้เถอะ

มหากวีเอกของโลก

สุนทรภู่ ได้ฉายแววแห่งความเป็นอัจฉริยะเริ่มมาตั้งแต่เป็นเด็ก มีเรื่องเล่าว่า วันหนึ่งท่านเดินไปกับอาจารย์ ได้ผ่านทุ่งแห่งหนึ่ง ในขณะนั้นบังเอิญเกิดลมหมุนขึ้น

ท่านจึงได้เรียนถามอาจารย์ว่า *“นี่เขาเรียกว่าลมอะไร”*

อาจารย์ตอบว่า *“เขาเรียกว่าลมบ้าหมู”*

เมื่อสุนทรภู่ได้ฟังดังนั้นก็พูดเป็นคำคล้องจองขึ้นว่า

“แต่ลมยังเป็นบ้าสุกรพัด ไฉนสัตว์จะไม่หลงในสงสาร”

สุนทรภู่เป็นราษฎรสามัญธรรมดา แต่เพราะอาศัยที่มีวิชาดี จึงได้รับบรรดาศักดิ์เป็นคุณพระ-สุนทรโวหาร บทกลอนอันไพเราะเพราะพริ้ง ซาบซึ้ง ตรึงใจ ของท่านสุนทรภู่ ปรากฏในเรื่องพระอภัยมณี ซึ่งขอยกมาให้ผู้อ่านได้สัมผัส ดังนี้

ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน
แม้เกิดในใต้หล้าสุธาธาร
ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดคลา
แม้เนื้อเย็นเป็นห้วงมหรรณพ
พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา
แม้เป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา
เชยผกาโกสุมประทุมทอง
เจ้าเป็นถ้ำอำไพขอให้พี่
เป็นราชสีห์สมสู่เป็นคู่สอง
จะติดตามทรามสงวนนวลละออง
เป็นคู่ครองพิศวาสทุกชาติไป
เป็นสัจจังหวังจิตสนิทนอม

งามละม่อมมิ่งขวัญอย่าหวั่นไหว
จงโอนอ่อนผ่อนตามความอาลัย
ให้ชื่นใจเสียรู้แล้วเถิดแก้วตา

นี่คือเสี้ยวหนึ่งจากเรื่องพระอภัยมณี ซึ่งสมบูรณ์ด้วยสารพัดรส อันเป็นอมตะ ดังนั้นการที่ท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นมหากวีเอกของโลกนั้น จึงเป็นการเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง

"อันดีชั่วตัวตายเมื่อภายหลัง ชื่อก็ยังคงอยู่ไม่รู้สูญ"

เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

เจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นบุตรเจ้าพระยาสุรบดินทร์ฤาชัย (บุญมี) และ ท่านผู้หญิงเจริญ ต้นตระกูลเชื้อสายของท่านมาจากประเทศจีนตำแหน่งนายด่านเมืองอุทัยธานี

ครั้นถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาพิพัฒน์โกษา และบรรดาศักดิ์สุดท้ายเป็นเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ตำแหน่งจตุสดมภ์กรมท่า

ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อ พ.ศ.๒๓๔๘ ในรัชกาลที่ ๑

และเป็นต้นตระกูล *"บุญ-หลง"*

เจ้าพระยาพระคลัง (หน) นับเป็นกวีสำคัญคนหนึ่ง ตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จนถึงรัชกาลสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

เป็นกวีเอกที่มีโวหารยอดเยี่ยม ได้นิพนธ์หนังสือสำคัญไว้หลายเรื่อง เช่น *ลิลิตเพชรมงกุฎ สามก๊ก ราชาธิราช อิเหนาคำฉันท์ บทมโหรีเรื่องกากี มหาเวสสันดร กัณฑ์กุมาร และกัณฑ์มัทรี*

สามก๊ก

สามก๊กเป็นวรรณคดีประเภทร้อยแก้ว ที่ได้รับยกย่องว่าดีเลิศเรื่องหนึ่งในวรรณคดีไทย เจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นผู้อำนวยการแปลขึ้นในราว พ.ศ.๒๓๔๕ ในสมัยรัชกาลที่ ๑

ในสมัยราชวงศ์ใต้เหม็ง ประมาณ พ.ศ.๑๙๑๑-๒๑๘๖ ล่อกวนตงกิม เสี่ยเทง นักประพันธ์คนสำคัญของจีนได้แต่งต่อเติม จนเป็นนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ยอดเยี่ยมนิยมไปทั่วโลก

เนื้อหาที่สำคัญของสามก๊กโดยสังเขป เป็นเหตุการณ์เรื่องการปราบโจรโพกผ้าเหลือง ในรัชสมัยพระเจ้าเลนเต้ กษัตริย์ราชวงศ์ฮั่นของจีน ครองราชย์ราว พ.ศ.๗๑๑ ซึ่งในขณะนั้นบ้านเมืองจีนแตกเป็นสามก๊ก คือ ก๊กที่ ๑ คือ ก๊กของโจโฉ

ก๊กที่ ๒ คือ ก๊กของซุนกวน

ก๊กที่ ๓ คือ ก๊กของเล่าปี่

หัวหน้าของแต่ละก๊กมีประวัติโดยสรุปดังนี้

โจโฉ
ผู้ไม่ยอมให้โลกทรยศ

โจโฉ เดิมรับราชการเป็นทหารของพระเจ้าเหี้ยนเต้

ครั้งหนึ่งตั๋งโต๊ะ เสนาบดีผู้ใหญ่คนหนึ่ง มีใจกำเริบ ทำการลิดรอนอำนาจของพระมหากษัตริย์แล้วตั้งตนเป็นอัครเสนาบดี ประพฤติชั่วช้าเลวทราม

โจโฉรับอาสาจะฆ่าเสีย จึงเหน็บกระบี่ซ่อนติดตัวทำทีเข้าไปหาเพื่อจะฆ่าตั๋งโต๊ะ แต่ทำการไม่สำเร็จจึงได้หลบหนี

แต่ภายหลังตั๋งโต๊ะถูกอ้องอุ้นกำจัดได้โดยวิธีใช้มายาหญิงยั่วให้หลง โดยอ้องอุ้นได้ทำทียกนางเตียวเสี้ยนให้แก่ลิโป้ทหารเอกของตั๋งโต๊ะ แล้วทำกลให้ตั๋งโต๊ะผิดใจกับลิโป้เรื่องที่ตั๋งโต๊ะใช้อำนาจบาตรใหญ่เอานางเตียวเสี้ยนไปเป็นเมีย

ลิโป้ขัดเคืองจึงได้ฆ่าตั๋งโต๊ะผู้ซึ่งเป็นพ่อเลี้ยงของตนเสีย

ต่อมาลิฉุยและกุ้ยกีพวกของตั๋งโต๊ะ ซึ่งมีความเจ็บแค้น คิดจะกำจัดอ้องอุ้นเสีย ได้บังคับกษัตริย์พระองค์ใหม่ให้แต่งตั้งพวกตนขึ้นเป็นใหญ่ แต่กษัตริย์พระองค์ใหม่ไม่เห็นด้วยและได้เสด็จหนีไป

ภายหลังได้โจโฉช่วยในการปราบปรามลิฉุยและกุ้ยกี เป็นเหตุให้โจโฉได้รับแต่งตั้งเป็นขุนนางผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน มีอำนาจปกครองเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว

แต่ประชาชนไม่ชอบ หัวเมืองต่างๆ ก็พากันกระด้างกระเดื่อง

โจโฉได้ทำการปราบปรามอยู่เป็นเวลานาน ซึ่งสามารถปราบหัวเมืองได้เป็นอันมาก

มีหัวเมืองที่ปราบไม่ไหวอยู่ ๒ ก๊ก คือ ก๊กซุนกวน กับ ก๊กเล่าปี่

คนจีนเรียกก๊กของโจโฉว่า *“วุยก๊ก”*

ซุนกวน

ซุนกวน เป็นเจ้าเมืองกังตั๋ง และมีเมืองเล็กๆ น้อยๆ ขึ้นตรงอีกหลายเมือง ปกครองโดยยึดคุณธรรมเป็นที่ตั้ง ซื่อตรงและยุติธรรม จึงมีคนเคารพรักและมีสมัครพรรคพวกเป็นอันมาก

คนจีนเรียกก๊กของซุนกวนว่า *“ง่อก๊ก”*

เล่าปี่
ผู้พนมมือให้แก่ชนทุกชั้น

เล่าปี่ เดิมเป็นคนยากจนมาก่อน มีอาชีพทอเสื่อขาย ทั้งมีเลือดเนื้อเชื้อสายราชวงศ์ฮั่น มีอัธยาศัยดี โอบอ้อมอารี จึงมีผู้คนรักมากเช่นกัน

ในการปราบโจรโพกผ้าเหลือง เล่าปี่มีขุนศึกฝีมือดีหลายคน เช่น กวนอู เตียวหุย และจูล่ง จึงประสบชัยชนะบ่อยครั้ง แต่ชะตาวาสนาไม่ดี ไม่สามารถยึดครองเมืองได้นาน ต้องเสียเมืองอยู่เสมอๆ

ภายหลังได้ขงเบ้งซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเฉลียวฉลาดเป็นที่ปรึกษา จึงได้ตั้งตัวมั่นคงที่เมืองเสฉวน ก๊กนี้คนจีนเรียกว่า *“จ๊กก๊ก”*

เมื่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ ถูกโจผีถอดออกจากกษัตริย์ ประชาชนก็ได้ยกเล่าปี่ขึ้นเป็นกษัตริย์ครองเมืองเสฉวน พระเจ้าเล่าปี่ครองอยู่ได้ ๓ ปี ก็สิ้นพระชนม์ อาเต้าราชบุตรได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินแทน มีพระนามว่า *“พระเจ้าเล่าเสี้ยน”*

เมื่อโจโฉตายลง โจผีลูกของโจโฉได้ทำการถอดกษัตริย์ คือ พระเจ้าเหี้ยนเต้ แล้วตั้งตนเป็นพระเจ้าแผ่นดินแทนครองเมืองลกเอี๋ยง เรียกวงศ์ใหม่ของตนว่า *“วงศ์วุย”* ครองราชย์อยู่ได้ ๗ ปี ก็สิ้นพระชนม์ โจยอยผู้เป็นโอรสได้ครองราชสมบัติแทน

สรุปความว่าทั้งสามก๊กรบกันมาตลอด ตั้งแต่รุ่นพ่อจนกระทั่งรุ่นลูก

ในกาลต่อมา สุมาเจียวอุปราชวุยก๊ก ได้ยกทัพไปปราบก๊กของพระเจ้าเล่าเสี้ยนหรือจ๊กก๊กได้

แต่ต่อมาสุมาอี้เป็นกบฏ ตั้งราชวงศ์ใหม่ชื่อราชวงศ์จิ้น ได้ปราบง่อก๊กคือก๊กของซุนกวนได้ และได้ปราบจ๊กก๊กคือก๊กของเล่าปี่ได้อีก สามก๊กจึงรวมเป็นก๊กเดียวกัน

รวมระยะเวลาที่ทำสงครามกันอยู่นานถึง ๑๑๑ ปี

ขุนศึกสำคัญในสามก๊ก
ขงเบ้ง ผู้หยั่งรู้ดินฟ้ามหาสมุทร

ขงเบ้ง แซ่จูกัด นามเดิมชื่อ จูกัดเหลียง ผู้มีฉายาว่า *"อาจารย์ฮกหลง"* กำพร้าพ่อและแม่ อาศัยอยู่กับน้องชายชื่อจูกัดกิ๋น มีอาชีพทำไร่นา เลี้ยงชีวิตอยู่แถบภูเขาโงลังกั๋ง ณ ตำบลลงเสีย

ท่านมีรูปร่างสูงใหญ่ ผิวขาว ชอบแต่งตัวโอ่อ่าภูมิฐาน

ต่อมาได้ไปรับราชการร่วมงานกับพระเจ้าเล่าปี่ เพราะขัดการขอร้องอ้อนวอนอยู่หลายครั้งของเล่าปี่ไม่ได้

ขงเบ้งมีกิตติศัพท์เล่าลือกันว่า มีความรู้หยั่งรู้ดินฟ้าอากาศ เชี่ยวชาญในตำราพิชัยสงคราม เหล่าคนจีนจึงพากันนับถือว่า มีปัญญารู้การณ์ไปถึงกาลในอนาคต

ขงเบ้งดำรงตำแหน่งเป็นมหาอุปราชในสมัยพระเจ้าเล่าเสี้ยน มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการแผ่นดิน ได้ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อมีอายุได้ ๕๔ ปี

จูล่ง

จูล่ง แซ่เตียว อยู่ ณ เมืองเซียงสัน เป็นยอดทหารที่มีฝีมือ แต่เดิมรับราชการอยู่กับอ้วนเสี้ยว มีรูปร่างสูงถึง ๖ ศอก หน้าผากและคิ้วใหญ่ ตาโต

ภายหลังได้มารับราชการเป็นขุนศึกคนสำคัญในก๊กของเล่าปี่ จนถึงสมัยของพระเจ้าเล่าเสี้ยนบุตรของพระเจ้าเล่าปี่แห่งแคว้นเสฉวน ขุนศึกผู้นี้ได้ทำการรบกับโจโฉหลายครั้ง จนเป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าเล่าเสี้ยน หลังจากท่านได้ถึงแก่กรรม พระเจ้าเล่าเสี้ยนได้ปลูกศาลจูล่งขึ้นไว้บูชา เพื่อรำลึกถึงความกล้าหาญ เสียสละ และซื่อสัตย์

แม้แต่ขงเบ้งยังร้องไห้ เมื่อรู้ข่าวจูล่งถึงแก่กรรม

สุมาอี้

สุมาอี้ เดิมรับราชการอยู่กับโจโฉ ที่เมืองฮูโต๋ ในตำแหน่งสมุหบัญชีทหารเลว เป็นผู้มีสติปัญญาหลักแหลม ต่อมาได้เป็นทหารคนสำคัญอีกคนหนึ่งในสมัยพระเจ้าโจยอย เป็นคู่ปรับคนสำคัญของขงเบ้ง

เป็นผู้มียุทธวิธีในการรบไล่เลี่ยกัน แต่ขงเบ้งมีชั้นเชิงและกลวิธีที่เหนือกว่า

จิวยี่ ผู้ถ่มน้ำลายรดฟ้า

จิวยี่ เป็นทหารเอกของซุนกวน เจ้าเมืองกังตั๋ง บ้านเดิมจิวยี่อยู่ที่เมืองกวนหย่ง ซึ่งเป็นหัวเมืองใหญ่เมืองหนึ่งในจำนวน ๖ เมือง เป็นผู้มีสติปัญญาและมีฝีมือดี มีภรรยาชื่อเลียวเกี้ยว ได้ช่วยซุนกวนทำศึกกับโจโฉและขงเบ้งอยู่เป็นเวลานาน แต่ไม่สามารถเอาชนะได้ ทั้งเป็นไม้เบื่อไม้เมากับขงเบ้ง

ในที่สุดก็ถูกเกาทัณฑ์บาดเจ็บ และถึงแก่ความตายเมื่ออายุได้ ๓๖ ปี

ด้วยความตรอมใจที่ทำการรบสู้สติปัญญาของขงเบ้งไม่ได้ ถึงกับเปล่งคำอุทานก่อนตายว่า

“ฟ้าส่งจิวยี่มาเกิดแล้ว ไฉนจึงส่งขงเบ้งมาเกิดอีกเล่า”

กวนอู

กวนอู ผู้มีหนวดงาม ซึ่งเรียกว่า เมียเยียงกง มีรูปร่างลักษณะดี ผิวขาว หน้าแดง ปากแดงดังชาดแต้ม คิ้วดังตัวไหม หางตายาว สูงประมาณ ๖ ศอก กิริยาท่าทางประหลาดกว่าคนทั้งปวง จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า *“หุนเตียง”*

ท่านเป็นชาวเมืองยักตั๋งโกเหลียง มีใจคอกล้าหาญ ดุร้าย แต่มีความซื่อสัตย์ กตัญญู

เป็นเพื่อนร่วมน้ำสาบานกับเล่าปี่และเตียวหุย เพื่อร่วมมือกันปราบโจรโพกผ้าเหลือง

คราวหนึ่งได้พลัดหลงกับเล่าปี่ ถูกโจโฉจับได้ พร้อมทั้งนำไปชุบเลี้ยงอย่างดี

โจโฉซื้อน้ำใจกวนอู โดยมอบทรัพย์สินให้มากมาย แต่เมื่อได้ทราบข่าวของเล่าปี่ ท่านก็คืนทรัพย์สินทั้งหมดให้โจโฉและอำลาไปอยู่กับเล่าปี่ตามเดิม

ในการรบครั้งหนึ่ง โจโฉเสียทีกลศึกของขงเบ้งเกือบจะสิ้นชีวิต แต่ก็ได้อาศัยกวนอูช่วยเหลือโดยเปิดทางให้หลบหนี เพราะนึกถึงอุปการคุณของโจโฉที่เคยชุบเลี้ยงตนมาชั่วเวลาหนึ่ง

ภายหลังกวนอูรบแพ้เสียทีซุนกวนเลยถูกซุนกวนฆ่าตาย ในขณะที่มีอายุได้ ๕๘ ปี

ลักษณะคนเห็นแก่ตัว

โตงเตงโตงเต้ กินแต่ของเขา ของเราเก็บไว้

หันตรา

มีตำบลหนึ่งอยู่ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชื่อตำบลหันตรา

คำว่า *"หันตรา"* นี้เป็นชื่อของขนมชนิดหนึ่ง ทำเหมือนขนมเม็ดขนุนแต่มีไข่ทำเป็นฝอยหุ้มนอก

การร้องไห้ ๒ แบบ

"พระเจ้าปิงคละ" เป็นพระราชาที่โหดเหี้ยมดุร้ายทารุณมาก แทนที่จะปกครองเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน กลับปกครองอย่างบำบัดสุข บำรุงทุกข์ให้แก่ประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงได้รับความทรมานเดือดร้อนเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพระองค์สวรรคต ประชาชนพากันเฉลิมฉลองโดยจัดให้มีมหรสพถึง ๗ วัน ๗ คืน

มหาอำมาตย์ท่านหนึ่งเดินมาพบนายประตูนั่งร้องไห้อยู่ ก็เกิดความสงสัย จึงถามนายประตูว่า

"เมื่อพระเจ้าปิงคละสิ้นพระชนม์ ประชาชนชาวเมืองต่างพากันดีใจ ได้จัดการฉลองมีมหรสพถึง ๗ วัน ๗ คืน แต่ท่านกลับมานั่งร้องไห้ เพราะท่านเสียดายต่อการจากไปกระนั้นหรือ"

นายประตูตอบว่า

"เปล่า ข้าพเจ้าไม่ได้เสียดายต่อการจากไปของพระเจ้าปิงคละหรอก แต่ที่ร้องไห้นั้นเพราะเกรงว่าพระองค์จะกลับมาเกิดที่นี่อีก เพราะเมื่อพระองค์จากที่นี่ไปแล้วจะไปตกนรก แล้วก็จะไปเบียดเบียนทำร้ายพระยายม จนพระยายมทนไม่ไหวจะไล่ให้มาเกิดที่นี่อีก พวกเราจะเดือดร้อนอีก เรื่องมันก็เป็นอย่างนี้แหละ ข้าพเจ้าจึงร้องไห้"

"นางสุทัตตี" หลานสาวสุดที่รักของนางวิสาขาเป็นคนดีมาก นางวิสาขาตั้งใจจะปลูกฝังให้เป็นตัวแทนของนางต่อไปในภายหน้า แต่อนิจจา จู่ๆ นางสุทัตตีก็มาตายจากไปทั้งๆ ที่อายุยังน้อย

นางวิสาขาสุดแสนเสียดายถึงกับร้องไห้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า รำพันถึงความดีของเธอให้พระพุทธเจ้าสดับ

พระพุทธเจ้าได้ตรัสชี้แจงปลุกปลอบใจจนนางวิสาขาระงับความโศกเอาไว้ได้

นี่ขนาดนางวิสาขาเป็นพระโสดาบันอริยบุคคล ยังร้องไห้เพราะการจากไปของคนดี

ขอถามท่านผู้อ่านว่า ท่านจะสมัครเป็นอย่างพระเจ้าปิงคละหรือจะเป็นอย่างนางสุทัตตี

นักติบันลือโลก

นายบุญมี ได้รับฉายาว่า *"ช่างติ"* เพราะแกมีนิสัยชอบติเตียนตะพึดตะพือ

คราวหนึ่งชาวบ้านพร้อมกันเช่ารถบัสไปทัศนาจรตามจังหวัดต่างๆ เมื่อถึงจังหวัดพิษณุโลกก็พากันเข้านมัสการหลวงพ่อพระพุทธชินราช ซึ่งประดิษฐานอยู่ในพระมหาวิหาร

หลายคนเมื่อเห็นหลวงพ่อพระพุทธชินราชแล้วก็คิดว่า พระพุทธปฏิมากรองค์นี้นับว่างามที่สุดในประเทศไทย นายบุญมีคงจะหาที่ติไม่ได้แน่

แต่ที่ไหนได้ เมื่อนายบุญมีนั่งเพ่งอยู่พักใหญ่ ผลสุดท้ายก็อุทานออกมาว่า

"พระพุทธรูปองค์นี้สวยสดงดงามมากที่สุด เสียอย่างเดียวพูดไม่ได้เท่านั้นเอง"

นายบุญมีจึงได้ฉายาใหม่ว่า *"นักติบันลือโลก"*

ปลาแขยงกับปลาเสือ

ปลาแขยงฝูงใหญ่ไล่ตัวแมลงเม่ามา แต่ไม่สามารถจะกินแมลงเม่าได้ ส่วนปลาเสือว่ายตามมาทีหลัง ได้พ่นน้ำเป็นสายขึ้นไปถูกตัวแมลงเม่าตกลงมา ปลาเสือเลยได้กินแมลงเม่าสบายไป

ปลาแขยงมากันเป็นฝูง แต่ไม่สามารถจะกินแมลงเม่าได้ เพราะปลาแขยงเหล่านั้นไม่มีวิชา ส่วนปลาเสือมาเพียงตัวเดียว แต่เพราะมีวิชาจึงได้กินแมลงเม่า นี่คืออานุภาพของวิชา สมกับคติในนิติสาธกของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ที่ว่า

อันความรู้รู้กระจ่างแต่อย่างเดียว แต่ให้เชี่ยวชาญเถิดจะเกิดผล
อาจจะชักเชิดชูฟูสกนธ์ ถึงคนจนพงไพรคงได้ดี

คาถาเสกกันผีหลอก

โอมพินิจ มหาพิจารณา เสกน้ำล้างหน้า กันผีหลอก

อัจฉริยะ = วิเศษน่าอัศจรรย์ มีความรู้ความสามารถ ความสามารถเกินกว่าระดับปกติมาก

ธาดา = ผู้สร้าง ผู้ทรงไว้ พระพรหม

โจรกลับใจ

ที่วัดอภัยคีรีมหาวิหาร เกาะลังกา วัดนี้ร่ำรวยมาก ถ้าจะเปรียบก็เหมือนวัดโสธรวราราม วัดไร่ขิง วัดเพชรสมุทร ของบ้านเรา เพราะความร่ำรวยนี่เอง จึงเป็นเหตุให้โจรคณะหนึ่งซ่องสุมกันวางแผนจะเข้าปล้นวัด จึงได้ชุมนุมกันอยู่ที่ป่าละเมาะใกล้ๆ กับวัดนั้น รอฤกษ์งามยามดีที่จะได้เข้าปล้นวัด

ฝ่ายท่านสมภารได้ทราบระแคะระคายว่า จะมีโจรมาปล้นวัด ท่านก็คิดว่าการที่จะต่อต้านป้องกันโจรนั้นเห็นไม่มีทาง เพราะอาวุธยุทโธปกรณ์ ปืนผาหน้าไม้อะไรก็ไม่มี ท่านจึงได้วางแผน เอาใจดีเข้าสู้โจร โดยอำนวยการให้แม่ครัวปรุงอาหารอย่างดีเอาไว้เลี้ยงโจรเหล่านั้น

เมื่อโจรเข้ามา ท่านก็ให้โจรเหล่านั้นรับประทานอาหารที่จัดเตรียมไว้ ผลปรากฏว่า อาหารมื้อนั้นแผลงฤทธิ์เข้าไปดลจิตดลใจพวกโจรเหล่านั้นให้ใจอ่อน นึกถึงบุญคุณของวัด เลยเลิกแผนการที่จะปล้นวัดนั้น ทั้งยังดูแลป้องกันมิให้โจรคณะอื่นมาทำอันตรายวัดอีกด้วย

ผลสุดท้ายวัดอภัยคีรีมหาวิหาร ก็พ้นจากการถูกปล้นด้วยประการฉะนี้

ดังนั้นท่านจึงได้กล่าวว่า *"การให้คือสื่อรัก ตระหนี่นักคือสื่อชัง"*

ฝากท่านผู้อ่านจำเอาไว้ใช้เถอะดีแน่

วิธีสร้างเสน่ห์

เสน่ห์ คืออะไร?

เสน่ห์ คือลักษณะที่น่ารัก

ทำไมคนเราจึงต้องสร้างเสน่ห์?

ก็เพราะเสน่ห์เป็นเสมือนแก้วสารพัดนึก ซึ่งสามารถจะบันดาล ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ให้เกิดขึ้นได้

ตรงกันข้ามกับเสนียด คือ ลักษณะที่ไม่น่ารัก เพราะเสนียดเป็นตัวทำลาย ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ให้พินาศไป

มีสุภาษิตอยู่บทหนึ่ง เป็นเครื่องรับรองคำกล่าวนี้คือ

"จะปรารถนาสิ่งใดไม่เกินนัก เอาความรักแลกได้ดังประสงค์"

ทางเกิดเสน่ห์ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้คือ

"โอบอ้อมอารี (ทาน) วจีไพเราะ (ปิยวาจา)

สงเคราะห์ประชาชน (อัตถจริยา) วางตนพอดี (สมานัตตตา)"

และอีกบทหนึ่งซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ กัน คือ

"ปากหวาน ตัวอ่อน มือเป็นหงอน ยิ้มแย้มแจ่มใส"

นี่คือทางเกิดเสน่ห์ บทนี้จำต้องอธิบายขยายความ

"ปากหวาน" คือ คำพูดที่ไพเราะ ใครฟังแล้วก็ติดใจ

ในที่นี้ขอเสนอคำพูดที่ถือว่าเป็นมงคล เกิดเสน่ห์ คือ คำว่า *"ขอโทษ ขอบคุณ สวัสดี"*

เวลาเราทำอะไรผิดพลาดล่วงเกินผู้อื่น ต้องรีบขอโทษเขาทันที เพราะคำขอโทษนั้นจะทำให้ผู้ที่เราล่วงเกินหายโกรธ แล้วกลับมารักใคร่นับถือเราทันที

คำว่า *"ขอบคุณ"* เมื่อใครให้อะไรเรา หรือช่วยสงเคราะห์อะไรเรา เช่น บอกทางแก่เรา เป็นต้น เราต้องตอบขอบคุณทันที อันแสดงว่าเราซาบซึ้งถึงบุญคุณของเขา

ส่วนคำว่า *"สวัสดี"* ใช้เมื่อเราพบปะกัน หรือเวลาจะลาจากกัน เป็นต้น สามคำนี้ *"ขอโทษ ขอบคุณ สวัสดี"* ควรหัดพูดให้ติดปาก จนกลายเป็นนิสัยแล้วท่านจะได้ชื่อว่า เป็นคนมีเสน่ห์อย่างน่าอัศจรรย์

อันดับที่สองที่ว่า *"ตัวอ่อน"* นั้น หมายความว่ารู้จักก้ม รู้จักกราบ อันเป็นมารยาทที่สวยงาม มีเสน่ห์ บางคนแข็งกระด้าง ไร้มารยาท ไหว้ไม่เป็น กราบไม่เป็น เคอะๆ เขินๆ ซึ่งท่านเปรียบคนเช่นนี้

ว่าเหมือนเจว็ด คือรูปเทพารักษ์ที่เขาแกะด้วยไม้หรือหล่อด้วยปูน ซึ่งประดิษฐานอยู่ตามศาลพระภูมิหรือศาลเจ้า รูปเทพารักษ์นั้นยืนอยู่ชั่วนาตาปี ไม่รู้จักก้มให้ใคร

ท่านเปรียบคนที่แข็งกระด้างเช่นนี้ว่าเสมือนเจว็ด มีสุภาษิตโคลงโลกนิติอยู่บทหนึ่งว่า

นาคีมีพิษเพี้ยง　　สุริโย
เลื้อยบ่ทำเดโช　　แช่มช้า
พิษน้อยหยิ่งโยโส　　แมงป่อง
ชูแต่หางเองอ้า　　อวดอ้าง ฤทธี

การอ่อนน้อมถ่อมตนคือมนต์เสน่ห์ อันเป็นสิ่งที่ทำให้เล่าปี่สามารถเอาชนะใจขงเบ้งได้ก็ด้วยมนต์บทนี้

ขงเบ้งเป็นนักปราชญ์ที่ถือตัวมาก อยู่ที่ภูเขาโงลังกั๋ง ในสมัยที่จีนแตกเป็นสามก๊ก ผู้ที่มีอำนาจวาสนาต่างแย่งชิงกันเป็นใหญ่ แต่ละก๊กก็พยายามที่จะรวบรวมคนมีฝีมือเข้ามาเป็นพรรคพวก ขงเบ้งได้รับการติดต่อทาบทามจากผู้มีอำนาจหลายคน แต่ก็ไม่มีใครสมหวัง

แต่แล้วอยู่ต่อๆ มาก็ปรากฏว่า ขงเบ้งต้องออกจากบ้าน เดินตามหลังเล่าปี่มาช่วยวางแผนทำสงครามให้เล่าปี่จนตลอดชีวิต

แม้เล่าปี่จะตายจากไปก่อน ขงเบ้งก็ยังไม่ทอดทิ้งบุตรของเล่าปี่

ที่เป็นเช่นนี้น่าสงสัยว่า เล่าปี่มีดีอะไรหรือจึงเอาชนะใจขงเบ้งได้

การที่เล่าปี่สามารถเอาชนะใจขงเบ้งได้นั้น ไม่ใช่ด้วยเล่ห์กระเท่ห์อันลึกซึ้งหรือเวทมนตร์คาถาหรือกำลังภายในอะไรทั้งสิ้น แต่นับถือมือสิบนิ้วที่เล่าปี่ประคองประนม ด้วยความรู้สึกอันซื่อสัตย์สุจริตนี่เอง

เล่าปี่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ยิ่งใหญ่ที่มีมารยาทงดงามที่สุด อ่อนน้อมถ่อมตนที่สุด จนได้ชื่อว่าผู้พนมมือทั้งสิบทิศ จะเรียกว่าเล่าปี่สร้างอำนาจวาสนาบารมีสำเร็จก็ด้วยการพนมมือทั้งสิบนิ้วก็ไม่ผิด

ความอ่อนน้อมถ่อมตน คือมนต์อันศักดิ์สิทธิ์
ขงเบ้งที่ยอมสยบต่อเล่าปี่ก็เพราะมนต์บทนี้แหละ

คำพูดที่ควรพูด

คำพูดที่ควรพูดให้ติดปากจนเป็นนิสัยคือ ขอโทษ ขอบใจ สวัสดี

พูดถึงการพูดทำให้ระลึกถึงบทกลอนในนิราศภูเขาทองของสุนทรภู่

ถึงบางพูดพูดดีเป็นศรีศักดิ์ มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
แม้นพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา

(นิราศภูเขาทอง ของสุนทรภู่)

โรคกรรม

สมัยเมื่อข้าพเจ้าเป็นสามเณรอยู่ที่วัดบางเกาะเทพศักดิ์ จังหวัดสมุทรสงคราม เวลานั้นมีสามเณรจำพรรษาอยู่ที่วัดนั้น ๓ รูปด้วยกัน คือ สามเณรเชื้อ สามเณรมงคล และสามเณรวุฒิ ว่าถึงสามเณรวุฒิรูปนี้ออกจะซุกซนชอบเล่นอะไรแปลกๆ

คราวหนึ่งเธอเป็นโรคเจ็บที่คอ กลืนอาหารไม่สะดวก แม้แต่จะฉันน้ำก็เจ็บ ญาติโยมก็พากันหายามาให้ ทั้งยาทาและยากิน ทั้งหมอไทยและหมอฝรั่งมารักษาให้ก็ไม่หาย

ต่อมามีคนมาแนะนำให้ไปหาหมอที่ชื่อว่า *"อาจารย์เจิม"* อยู่ที่ตำบลบางโทรัด จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งท่านผู้นี้เป็นฆราวาส มีความเคร่งครัดในพระพุทธศาสนา มีผู้คนนับถือเป็นจำนวนมาก

หลังจากชี้แจงเรื่องราวและท่านได้ไตร่ตรองแล้วก็แจ้งว่า เป็นโรคกรรม สามเณรรูปนี้คงจะไปทรมานแมวหรือสุนัขไว้ โดยทำให้มันได้รับความทุกข์ทรมาน ให้สามเณรไปทบทวนดูว่าเคยรังแกสัตว์อะไรไว้บ้าง แล้วไปแก้ไขเสีย โรคก็จะหายได้โดยไม่ต้องรักษาอะไร

สามเณรเมื่อกลับมาถึงวัดก็พยายามทบทวนดูเหตุการณ์ต่างๆ อยู่ ๒ วัน ก็นึกขึ้นได้ จึงรีบไปตามหาแมวดำ ซึ่งมันนอนซมอยู่เพราะเจ็บที่คอ สามเณรได้ดึงเอาหนังยางที่รัดคอแมวอยู่ออก พร้อมทั้งกอดแมวร้องไห้ด้วยความสงสาร แมวซูบผอมเพราะอดอาหาร จากนั้นสามเณรวุฒิก็เลี้ยงแมวเป็นการใหญ่จนมันอ้วนพีเป็นปกติ

โรคที่สามเณรเป็นอยู่ก็หายเอง โดยไม่ต้องรักษาอะไรเลย นี่แหละโรคกรรม

อุษา = แสงเงินแสงทอง เช้าตรู่ รุ่งเช้า

อุษาโยค = เวลาใกล้รุ่ง

โง่สับประทุน

สองสามีภรรยาบรรทุกสินค้าใส่เรือประทุนเข้าไปในคลองซึ่งน้ำกำลังขึ้น เรือเกิดติดกับสะพานผ่านไปไม่ได้ ทั้ง ๒ คนใจร้อนพอๆ กัน จึงช่วยกันเอามีดสับประทุน

พอสับประทุนเสร็จน้ำก็ลงพอดี ทั้ง ๒ คนนั่งกอดเข่าปรับทุกข์กันว่า ไอ้พวกเรามันโง่ ใจร้อนจะรอสักประเดี๋ยว พอเคี้ยวหมากจืด น้ำลงเรือก็รอดไปได้สบาย ประทุนก็ไม่เสียหาย นี่แหละหนาที่เขาเรียกว่า โง่สับประทุนละ ทั้ง ๒ คนได้แต่ปลงสังเวชตัวเอง

คติของเรื่อง กาลเวลาเป็นเรื่องสำคัญ พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ปรากฏในสัปปุริสธรรมว่า

กาลญุตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาว่า เวลาไหนควรทำอะไร งานไหนควรทำก่อน งานไหนควรทำทีหลัง

เรื่องนี้ทำให้นึกไปถึงเฒ่าชราตาชูชก ซึ่งแกเป็นคนรู้จักเวลา คือตอนที่จะเข้าไปขอสองกุมาร แกต้องรอให้พระนางมัทรีเข้าป่าเสียก่อน เพราะถ้าเข้าไปในขณะที่พระนางมัทรีอยู่ก็คงขอไม่สำเร็จแน่

งานบางอย่างต้องการเร็ว แต่ไปมัวโอ้เอ้ศาลารายก็จะเสียงาน อย่างกระต่ายท้าพนันกับเต่า กระต่ายมัวแต่ไปนอนหลับเสีย ผลสุดท้ายเต่าก็ชนะไปในที่สุด

วัดพะเนียงแตก

ที่จังหวัดนครปฐมมีวัดหนึ่งชื่อว่า วัดพะเนียงแตก

คำว่า *"พะเนียง"* หมายถึง หม้อน้ำชนิดหนึ่ง รูปคล้ายหม้อ

บางคนเข้าใจผิดว่า เป็นไฟพะเนียง

ประวิช = แหวน **ประวิตร** = บริสุทธิ์ สะอาด

พระนักเทศน์ขาหัก

เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) อดีตเจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส วันหนึ่งท่านขึ้นเทศน์บนธรรมาสน์ ขาของท่านไปกระแทกเข้ากับบันได ท่านเลยขาหัก แต่ท่านก็พยายามพยุงตัวขึ้นไปเทศน์จนจบ

ตอนจบนี่ท่านลงธรรมาสน์ไม่ได้ เลยนั่งเฉยอยู่ จนญาติโยมสงสัย จึงถามท่านว่า

"ทำไมเทศน์จบแล้วจึงยังไม่ลงจากธรรมาสน์ล่ะ หลวงพ่อ"

ท่านตอบว่า

"ขาฉันหักจะลงไปได้อย่างไร"

ญาติโยมเลยขึ้นไปช่วยพยุงท่านลงมา แล้วถามท่านว่า

"หลวงพ่อขาหักทำไมยังเทศน์อีก"

ท่านตอบว่า *"ขาฉันหักแต่ธรรมะของฉันไม่หักนี่จ๊ะ"*

อะไรเอ่ย

สูงแล้วกลับต่ำ	คนแก่หัวหงอก
ดำแล้วกลับขาว	ผม
ยาวแล้วกลับสั้น	สายตา
มั่นแล้วกลับคลอน	ฟัน
หย่อนแล้วกลับตึง	หู
ซึ้งแล้วกลับเซอะ	สติ-ปัญญา

ประวัติสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่)

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่ อินฺทสาโร) เป็นชาวอยุธยา เกิดในรัชกาลที่ ๑ เมื่อวันพุธ แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๓ จุลศักราช ๑๑๕ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๓๒๐ ในรัชกาลที่ ๒ บวชอยู่วัดราชบูรณะ

ได้เข้าแปลพระปริยัติธรรมได้เป็นเปรียญเอก ๙ ประโยค เป็นพระธรรมกถึกเทศนาโวหาร มีชื่อเสียง มีคนชอบมาก เป็นนักเทศน์คู่กับพระมหาถึก เปรียญ ๘ ประโยค วัดพระเชตุพน พ.ศ.๒๓๖๕

รัชกาลที่ ๒ ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช (ด่วน) โปรดให้คิดพระราชทินนามพระราชาคณะขึ้นใหม่ ๒ รูป คือ *"พระอมรโมลี"* กับ *"พระศรีสุทธิวงศ์"* ทรงตั้งพระมหาจี่เปรียญ ๙ ประโยค วัดราชบูรณะ เป็นพระอมรโมลี ทรงตั้งพระมหาถึก เปรียญ ๘ ประโยค วัดพระเชตุพน เป็นพระศรีวิสุทธิวงศ์ในคราวเดียวกัน นามพระอมรโมลี พระศรีวิสุทธิวงศ์ ๒ รูป จึงได้ถือกันมาว่า เป็นนามสำหรับทรงตั้งตามพระ-ราชอัธยาศัย เฉพาะเปรียญที่ทรงเมตตาโปรดมาหลายรัชกาล

สมณศักดิ์ของท่าน พ.ศ.๒๓๗๕ รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงตั้งเป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่ มีพระอมรโมลีเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส

พ.ศ.๒๓๘๖ เป็นพระธรรมไตรโลกาจารย์

พ.ศ.๒๓๙๕ เป็นพระพิมลธรรม

พ.ศ.๒๔๐๐ เป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ท่านมรณภาพ เมื่อวันเสาร์ แรม ๓ ค่ำ เดือน ๘ จุลศักราช ๑๒๓๕ ตรงกับวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ.๒๔๑๖ เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส เป็นเวลา ๔๑ ปี รวมอายุได้ ๘๑ ปี

จากหนังสือทำเนียบพระราชาคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่ ป.ธ.๙) ได้รับยกย่องว่า เทศน์ได้ไพเราะเพราะพริ้งยิ่งนัก จนถึงกับสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์ที่ ๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงพระนิพนธ์โคลงเกี่ยวกับการมรณภาพของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ไว้ดังนี้

สมเด็จพระพุทธเจ้า คณะเหนือ
นักเทศน์วิเศษเหลือ เพราะพริ้ง
อาสาฬหะแรมเมื่อ สามค่ำ
ถึงพิราลัยทิ้ง ร่างไว้ไปศูนย์

โอม

คำที่ประกอบด้วยเสียง ๓ เสียง คือ อ.อุ.ม. (อ่านว่า อะ อุ มะ) รวมกัน ข้างฝ่ายฮินดู หมายถึงพระเจ้าทั้ง ๓ คือ อ. = พระศิวะ อุ. = พระวิษณุ ม. = พระพรหม ข้างพระพุทธศาสนาเลียนเอามาใช้หมายถึงพระรัตนตรัย คือ อ = อรหํ (พระพุทธเจ้า) อุ = อุตฺตมธมฺม (พระธรรมอันสูงสุด) ม. = มหาสงฺฆ (พระสงฆ์)

นับถือเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ เป็นคำขึ้นต้นของการกล่าวมนต์

คนคดคบไม่ได้

ไม้คดเขาเอาทำขอ เหล็กงอเขาเอาทำเคียว แต่คนคดเคี้ยวคบไม่ได้

ธรรมยุตเกิดก่อนมหานิกาย

ถ้อยคำที่ว่า *"ธรรมยุตเกิดก่อนมหานิกาย"* เป็นคำพูดของสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุญฺณกมหาเถร ป.ธ.๙) อดีตเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม ท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ เป็นพระที่สงบ เรียบร้อย สุขุมเยือกเย็น พูดช้าแต่หนักแน่น เป็นนักขบคิดธรรมะชั้นยอดรูปหนึ่ง ในระหว่างที่เรียนบาลี ท่านเรียนอยู่หลายสำนัก เช่น วัดเทพศิรินทร์ วัดไตรมิตร วัดอนงคาราม และวัดมหาธาตุ ท่านเป็นพระเถระรูปหนึ่งที่เป็นหลักของพระมหานิกาย

สืบเนื่องมาจากอดีตพระพิมลธรรม (อาจ อาสโภเถร) เคยดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ แต่ถูกให้ออก (มิใช่ถอดถอน) จากตำแหน่งเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๓ ด้วยข้อหาศีลวิบัติขั้นปฐมปาราชิก ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ออกจากสมณศักดิ์พระพิมลธรรม ด้วยข้อหาขัดพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๐

เมษายน ๒๕๐๕ ด้วยข้อหามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ และมีความผิดต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และถูกฟ้องต่อศาลทหาร กรุงเทพฯ ซึ่งศาลได้พิจารณายกฟ้องเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๐๕

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๘ มติมหาเถรสมาคม ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๑๘ ให้ถือว่า อดีตพระพิมลธรรม ไม่มีมลทินแต่ประการใด

เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๘ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้คืนสมณศักดิ์แด่อดีตพระพิมลธรรม

สมเด็จพระธีรญาณมุนีพร้อมด้วยพระเถระผู้ใหญ่วัดมหาธาตุและคฤหัสถ์เห็นว่าบัดนี้พระพิมลธรรมได้พ้นจากข้อหาทั้งด้านพระวินัยและกฎหมายแล้ว สมควรจะกลับมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุตามเดิม

มหาเถรสมาคมในการประชุมครั้งที่ ๑๑/๒๕๒๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๔ มีความสงสัยในข้อกฎหมายบางประการ จึงมีมติให้ถามคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วยืนยันว่า คุณสมบัติทั่วไปของพระพิมลธรรมไม่ขัดกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ และกฎมหาเถรสมาคมฉบับที่ ๕ ข้อ ๖ (๖) และข้อ ๖ (๗)

เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๔ ได้มีการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๕/๒๕๒๔ ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้พระพิมลธรรม (อาจ อาสโภเถร ป.ธ.๘) กลับคืนสู่ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ

สมเด็จพระสังฆราชทรงมีพระบัญชาแต่งตั้งพระพิมลธรรม (อาจ อาสโภเถร) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๒๔

วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๔ เวลา ๑๘.๐๐ น. คณะศิษย์วัดมหาธาตุ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้ร่วมประชุมในพระอุโบสถเพื่อถวายเครื่องสักการะแสดงความยินดีแด่พระพิมลธรรมโดยมีสมเด็จพระธีรญาณมุนีเป็นประธาน คณะสงฆ์จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย พระวิสุทธิบดี วัดไตรมิตร เจ้าคณะ

กรุงเทพฯ กล่าวคำปราศัย นายธนู แสวงศักดิ์ อธิบดีกรมการศาสนา อ่านพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช แต่งตั้งเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุ จบแล้วก็ถวายพระพิมลธรรม พระสงฆ์สวดชัยมงคลคาถา พระพิมล-ธรรม ถวายเครื่องสักการะสมเด็จพระธีรญาณมุนี สมเด็จพระธีรญาณมุนีกล่าวสัมโมทนียกถา มีความตอนหนึ่งว่า

"ข้าพเจ้าเคยไปแสดงธรรมที่วัดบวรนิเวศในปีแรก กล่าวคือว่า ธรรมยุตเกิดก่อนมหานิกาย พระหรือใครก็ทึ่งว่า เอ๊ะ มหานิกายมีมานานแล้ว ทำไมถึงว่าเกิดที่หลังธรรมยุต คือแต่ก่อนไม่มีมหานิกาย มีแต่พระไทย พระภิกษุสงฆ์ไทย เพราะตั้งคณะธรรมยุตขึ้น คณะเดิมเป็นคณะใหญ่ ซึ่งเรียกมหานิกาย แปลว่า คณะใหญ่ เรียกว่าถ้าไม่มีธรรมยุตก็ไม่มีมหานิกาย ก็มีแต่พระสงฆ์ไทยเช่นดังว่า มหานิกายเกิดมีทีหลังธรรมยุต เพราะมีธรรมยุตจึงมีมหานิกาย"

จากความสัมโมทนียกถานี้ชี้ให้เห็นชัดถึงความเป็นปราชญ์ฉลาดคิดของสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุญูณกมหาเถร ป.ธ.๙) แห่งวัดจักรวรรดิราชาวาสได้อย่างเด่นชัด

น่าปิติชื่นชม และอนุโมทนาโดยแท้

ฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด

ท่านเจ้าคุณอาจารย์ (พระธรรมภาณพิลาส) ท่านไปเทศน์ที่บ้านเจ้านายพระองค์หนึ่ง ในคลองบางหลวง เทศน์เรื่องพระมาลัย ๓ ธรรมาสน์

ตอนหนึ่งท่านเจ้าคุณอาจารย์ท่านอธิบายถึงร่างกายของคนเราล้วนมีแต่ของปฏิกูล ทั้งภายในตัวและภายนอกตัว ภายนอกตัวก็เต็มไปด้วยขี้ เช่น ขี้ตา ขี้หู ขี้เล็บ ภายในตัวก็เต็มไปด้วยขี้ ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้เกียจ

ขี้ตัวนี้แหละที่ชวนให้เกิดเรื่อง โดยที่มีอุบาสิกาคนหนึ่ง หูได้ยินคำว่า *"เกียจ"* เป็น *"เปียก"* ไป เลยเข้าใจว่า เจ้าคุณอาจารย์เทศน์หยาบคาย

รุ่งขึ้นแกมาต่อว่าเจ้าคุณอาจารย์ เจ้าคุณอาจารย์ก็ได้อธิบายให้แกเข้าใจ เรื่องจึงยุติ

นี่ถ้าสมมติว่า แกไม่มาต่อว่า แกคงหลงผิด ทำให้เจ้าคุณอาจารย์เสียชื่อเสียงไปนานทีเดียว

นี่แหละเรื่องของฟังไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด นี่ก็พบว่า เป็นเรื่องสำคัญไม่น้อยเหมือนกัน

นักชกคู่สำคัญ

ยัง หาญทะเล กับ จิ่งฉ่าง นักชกจีน

ยัง หาญทะเล เป็นนักชกมีชื่อเสียงโด่งดัง ชกชนะมาจากต่างจังหวัด จนหาคู่ชกไม่ได้

ยัง หาญทะเล จึงได้มายังกรุงเทพฯ ก็ชกชนะใครต่อใครมาโดยตลอด

จนกระทั่งมีนักมวยจีนชื่อ ฉิ่งฉ่าง เดินทางมาเมืองไทย ทางสนามมวยสวนเจ้าเชตุ จึงจัดให้นักมวยทั้งสองประลองฝีมือกัน

ฉิ่งฉ่าง มาซ้อมมวยโชว์ที่สนามมวยสวนเจ้าเชตุ มีคนสนใจมาดูกันมากล้น

ถึงวันชก ประชาชนมาดูกันแน่นสนาม เมื่อขึ้นมาเปรียบกันแล้ว ยัง หาญทะเล ตัวเล็กและแบบบางมาก ส่วนฉิ่งฉ่างนั้นตัวใหญ่ ล่ำสัน บึกบึน ทรงพลัง

เริ่มชก ยกแรกก็ไม่มีอะไรมาก ดูชั้นเชิงกันเป็นส่วนใหญ่

ยก ๒ ต่างปละหมัดกันอุตลุด ยัง หาญทะเล หลบหลีกหมัดของฉิ่งฉ่างได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว สมกับได้ฉายาว่า จิ้งเหลนไฟ

ขึ้นยก ๓ ฉิ่งฉ่าง จับ ยัง หาญทะเล ชูขึ้น แล้วโยนขึ้นไป หวังจะเอานิ้วที่ทรงพลังแทงที่ท้อง

ยัง หาญทะเล พลิกตัวกลับ แล้วเอาศอกที่คมกริบกระแทกลงไปบนหัวฉิ่งฉ่างอย่างเต็มรัก

ฉิ่งฉ่างล้มลงกับพื้นเวทีถึงกับสลบ

ประชาชนคนดูต่างโห่ร้องไชโยโห่ฮิ้วลั่นสนาม แล้วพากันแบก ยัง หาญทะเล วนไปรอบๆ สนามด้วยความปลื้มปิติยินดี

หลวงพ่อ

ห้อยหลวงพ่อยิ้มไว้ที่ดวงหน้า ห้อยหลวงพ่อเมตตาไว้ที่ดวงใจ

จะหมดเวรสิ้นภัยสุขสบายทุกเวลา

เจ้าชู้ประตูดิน

ในวังหลวงด้านทิศตะวันตก มีประตูเล็กๆ สำหรับคนในวังออกไปซื้อของหรือจ่ายตลาดที่ท่าเตียน ตรงประตูนี้มักมีชายหนุ่มและไม่หนุ่มมายืนรอดักเกี้ยวผู้หญิงที่ออกมาจ่ายตลาด จนมีคำกล่าวขานกันว่า

"เจ้าชู้ประตูดิน หมูหมาเกี้ยวสิ้นไม่เลือกหน้า"

สองคนยลตามช่อง

สองคนยลตามช่อง คนหนึ่งมองเห็นเปือกตม
คนหนึ่งตาแหลมคม เห็นดวงดาวอยู่พราวพราย

กาพย์บทนี้มีความหมายที่แหลมคมน่าคิดอย่างยิ่ง ใจความก็คือ ของสิ่งเดียวกัน แต่คนมองเห็นต่างกัน แม้ว่าจะมองจากมุมเดียวกันก็ตาม ยิ่งถ้ามองคนละมุมก็ไม่ต้องสงสัยเลยว่าจะยิ่งเห็นต่างกันหนักหนาขึ้นอีกมาก

แน่นอนว่าที่มองจากมุมเดียวกัน แต่ยังเห็นต่างกันนั้นก็เพราะคนหนึ่งมองต่ำจึงเห็นแต่โคลนตม อีกคนหนึ่งมองสูงจึงเห็นดวงดาวอยู่พราวพราย

ที่มาของลูกประคำ ๑๐๘

ลูกประคำจำนวน ๑๐๘ นี้ มาจากพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ คือ

พระพุทธคุณ ๕๖ นับเรียงตัวอักษร เริ่มตั้งแต่ อิติปิโส ภควา อรหัง เรื่อยไปจนถึง ภควาติ

ธรรมคุณ ๓๘ นับเรียงตัวอักษรเช่นกัน เริ่มแต่ สวากขาโต ภควาตา ธมฺโม จนถึง เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ

สังฆคุณ ๑๔ นับเฉพาะท่อนต้น เริ่มแต่ สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ

เพราะฉะนั้นเมื่อรวมพุทธคุณ ๕๖ ธรรมคุณ ๓๘ สังฆคุณ ๑๔ จึงรวมเป็น ๑๐๘

นี่คือที่มาของลูกประคำ ๑๐๘ ด้วยประการฉะนี้

การให้อภัย

การให้ที่ลงทุนน้อย แต่ได้กำไรงาม คือ การให้อภัย

วัดโกรกกราก

ถ้าท่านมีโอกาสเดินทางผ่านไปทางถนนธนบุรีปากท่อ หากท่านสังเกตจะเห็นป้ายขนาดใหญ่ ป้ายยักษ์ ประกาศชื่อ วัดโกรกกราก

หลายท่านสงสัยว่า คำว่า *"โกรกกราก"* แปลว่าอะไร ข้าพเจ้าได้เปิดดูพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ใจความว่า

โกรกกราก ชื่อเครื่องมือสำหรับไชไม้, กระบอกไม้ไผ่มีหลักปักอยู่กลางดิ่งสำหรับทอดดวด

ปริศนาน่าคิด

ยามเช้าเจ้าสี่ขาคลานไปมาร้องไห้แง
เที่ยงวันกลับผันแปรเป็นสองขาน่าแปลกใจ
ครั้นยามสายัณห์เย็นกลับแลเห็นเป็นสามได้
นี่คือสัตว์อะไร แม้นเห็นชอบโปรดตอบเอย

วิสัชนา

ยามเช้าเจ้าสี่ขาคลานไปมาร้องไห้แง หมายถึง ตอนเป็นเด็กเล็กๆ
เที่ยงวันกลับผันแปรเป็นสองขาน่าแปลกใจ หมายถึง ตอนโตขึ้น กลับมาเดินสองขา
ครั้นยามสายัณห์เย็นกลับแลเห็นเป็นสามได้ หมายถึง ตอนชราต้องถือไม้เท้า

ยาแฝดหงษ์ร่อนมังกรรำขนานแท้

ให้ยกหม้อซึ่งมีแกงเผ็ดกำลังเดือดพล่านลงจากเตา ตั้งในที่อันสมควร แล้วเปิดเอาฝาหม้อออก จะมีไอร้อนพลุ่งขึ้นมา ให้รีบกางแผ่กระโปรงที่นุ่งอยู่ออกให้กว้างทันที ยืนแยงแย่ถ่างขาให้กว้าง คร่อมอยู่เหนือหม้อ ไอร้อนแกงเผ็ดก็จะรมอยู่ระหว่างง่ามขา จนเกิดเป็นเหงื่อหยดติ๋งๆ ลงในแกงให้ได้มาก หยดยิ่งดี แล้วเอาแกงนี้ตักให้ผัวกิน ผัวก็จะหลงรักอย่างไม่ลืมหูลืมตาทีเดียว

จากข้อเขียนของพระยาอนุมานราชธน (เสฐียรโกเศศ) ข้าพเจ้านำมาลงไว้ในเก็บเล็กผสมน้อย เพื่อเป็นวิทยาทาน จะได้รู้เรื่องเก่าๆ เข้าทำนองที่ว่า รู้ไว้ไร้โทษ ประโยชน์มาก

ส่วนยาแก้ ยาถอน ก็คือขนานหนึ่งให้ผู้ถูกยาแฝดกินน้ำใต้ท้องเรือจ้าง อีกขนานหนึ่งให้กินคราบตะไคร่น้ำซึ่งติดอยู่ตามแผ่นเสมาโบสถ์ แก้หรือถอนได้ชะงัดเหมือนกัน

โบราณท่านว่า

"เป็นฝีที่ง่าม หนามยอกเล็บ เห็บเข้าหู เมียมีชู้"

๔ อย่างนี้มันเจ็บจริงๆ

ปาท่องโก๋

ของกินชนิดหนึ่งของจีน ทำด้วยแป้งข้าวเจ้ากับน้ำตาลทราย รูปเหลี่ยมเนื้อคล้ายขนมถ้วยฟู

ของกินชนิดหนึ่งของจีน ทำด้วยแป้งสาลีตัดเป็นท่อนๆ แล้วจับเป็นคู่ติดกัน ทอดน้ำมันให้พอง **คนจีนเรียกว่า อิ้วจาก๊วย**

การฝึกประหยัด

บุคคลที่จะฝึกนิสัยให้ประหยัดนั้น จำต้องมีความอดทน ตัดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไม่จำเป็นออกไปเสีย นับตั้งแต่อาหารการบริโภค ต้องระวังชั่งใจให้เป็นไปเท่าที่จำเป็น อย่ากินทิ้งกินขว้าง กินครึ่งทิ้งครึ่ง อย่าได้ตกเป็นทาสของความอยากเป็นอันขาด

แม้ในเรื่องอื่นๆ เช่น การแต่งตัว การเที่ยวเตร่ การพักผ่อนหย่อนใจก็เช่นกัน

ควรจะได้มีการประหยัดทุกๆ กรณี ยิ่งเป็นผู้ยากจนด้วยแล้วก็ควรจะได้ยึดหลักประหยัดไว้ให้มั่น อย่าทะเยอทะยานเอาอย่างคนร่ำรวยเขา โดยเข้าทำนองว่า *"ช้างขี้อย่าขี้ตามช้าง"*

หากทุกๆ คนตั้งใจกำจัดนิสัยฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่าย กลับตนเป็นคนประหยัด ฝึกหัดตัวเองให้เป็นคนอดทนได้แล้ว คนยากจนมืดมนอาภัพจะกลับมีชีวิตแจ่มใสขึ้น

อย่าลืมว่า *"กลัวจนต้องประหยัด กลัววิบัติต้องเลิกทำชั่ว"*

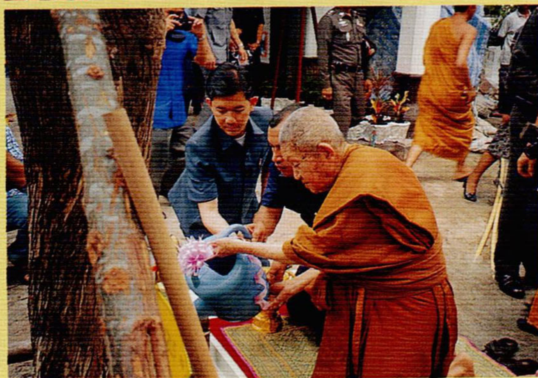

ยอดเขายอดคน

บรรดาภูเขาที่มียอดสูงเด่นมองเห็นแต่ไกล ท่านว่าภูเขาหิมพานต์มียอดสูงเด่นยิ่งกว่าภูเขาใดๆ ในโลกนี้

เฉกเช่นคนทั้งหลาย ไม่ว่าบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ สัตตบุรุษ คือ คนดี ที่มีความรู้ดี ประพฤติดี และสามารถดี จัดว่าเป็นคนดีเด่น มองเห็นได้แต่ไกล เช่นกัน

ดังท่านเจ้าคุณเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ.๙ Ph.D.) ประธานองค์การเผยแผ่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะภาค ๒ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เป็นตัวอย่าง

ท่านเจ้าคุณได้ชื่อว่า เป็นพระเถระที่มีความสามารถโดดเด่นเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางไปไกลถึงต่างประเทศ และถึงพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ อันเป็นตำแหน่งสำคัญทางวิชาการ เพื่อทรงรับรองว่า ท่านเจ้าคุณเป็นผู้มีความรู้ความสามารถดีเด่นอย่างแท้จริง

ดังนั้น ฐานะของท่านเจ้าคุณ จึงนับว่า สูงเด่นเป็นศรีสง่า มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักไปไกล ไม่ต่างอะไรกับยอดเขาหิมพานต์ ซึ่งมองเห็นได้แต่ไกล คือไม่ใช่คนไทยที่มองเห็น แม้แต่คนไกลในต่างประเทศก็ยังเห็นคุณค่า ศรัทธาและรู้จัก สมด้วยหลักแห่งพระพุทธวจนะที่ว่า

ทูเร สนฺโต ปกาเสนฺติ หิมวนฺโตว ปพฺพโต

สัตตบุรุษ (คนมีดี) ย่อมปรากฏในที่ไกล ดุจดังภูเขาหิมพานต์ฉะนั้น

(พระโสภณธรรมวาที
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร)

มหาไถ่ = ผู้โปรดให้พ้นบาป หมายถึงพระเยซู

คาถาบูชาพระบรมสารีริกธาตุ *(แบบโบราณ)*

อิติปิโสวิเสเสปิ อิเสเสพุทธมาเมอิ

อิอิ เมหา พุทธตังโสอิ อิโสตังพุทธปิติอิ

พระปฏิมายังราคิน

วัดมหาธาตุฯ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้พระพุทธรูปปางห้ามแก่นจันทน์จากวัดร้าง ลักษณะงดงามมาก มีคนบูชามากมาย ตั้งชื่อท่านว่า *"พระบรมราชา"*

ต่อมา มีคนลือกันว่า ท่านชอบแต่งตัวเป็นคนไปขโมยของชาวบ้าน ครั้งหลังสุดขนาดแอบย่องไปเข้าหาสาวชาวบ้าน ชาวบ้านตื่นขึ้นวิ่งไล่ตามถึงพระอุโบสถ เปิดประตูเข้าไปเจอพระบาทของพระบรมราชามีคราบดินเปื้อนอยู่ ต่างก็โกรธแค้นถึงกับเอาโซ่เส้นใหญ่ล่ามข้อพระบาทไว้กับฐาน

ร้อนถึงท่านเทศาฯ พระยาศรีธรรมศุภราช (เจริญ จารุจินดา) ต้องสั่งให้ถอดโซ่ออกแล้วนิมนต์ท่านไปไว้ที่วิหารอีกแห่งหนึ่ง เรื่องก็เลยยุติลง

บทสวดฝึกจิต

บางท่านชอบอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

บางท่านชอบยุบหนอ พองหนอ

บางท่านชอบสัมมาอรหัง แบบหลวงพ่อสด วัดปากน้ำ

บางท่านชอบพุทโธๆ แบบหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ทุกแบบดีทั้งนั้น ถึงยอด คือ ความสงบทั้งนั้น

ดุจทางขึ้นภูผามีหลายทาง ผลก็คือถึงยอดทั้งนั้น

การฉลองยศที่ถูกต้อง

ยศศักดิ์เป็นของสูง เป็นของมีเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานให้แก่พระสงฆ์ผู้ประกอบคุณงามความดี ฉะนั้น ผู้รับก็จะต้องมีบุญพอ จึงจะรับยศนั้นได้ บางท่านบุญไม่พอมรณภาพก่อนได้รับก็มี หรือรับแล้วไม่นานก็มรณภาพ

เนื่องจากยศเป็นของหนัก ผู้รับจึงต้องสร้างเครื่องรองรับให้คู่ควรกัน การฉลองสมณศักดิ์ก็เพื่อเหตุนี้ คือ สร้างเครื่องสำหรับรองรับสมณศักดิ์นั้น ไม่ใช่ฉลองเพื่อความเห่อเหิม หรือแสดงความยิ่งใหญ่อะไรเลย

ว่าถึงยศถาบรรดาศักดิ์ อย่าอยากเป็นจนน่าเกลียด แต่อย่ารังเกียจจนเสียงาม

ตำรายา แก้เส้นเลือดอุดตัน

เจ้าภาพแจกในงานศพวัดประยุรวงศาวาส เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๘

ใบชะพลู ๑ กำมือ กินให้หมดภายใน ๓ วัน

ศักดิ์สิทธิ์นักแล

งูมีพิษที่ใหญ่ที่สุดในโลก คือ งูจงอาง

งูจงอาง โตเต็มวัยยาวประมาณ ๔-๕ เมตร ตัวสีเขียวอมเทา หรือสีคล้ำ ชูคอและแผ่แม่เบี้ยได้ พบทั้งในป่าโปร่งและป่าทึบ

บองหลา ก็เรียก

อุรุ = ใหญ่ ยิ่งใหญ่ เลิศ ประเสริฐ ทราย

คำว่า “พระปิยมหาราช”

คำนี้เป็นคำที่สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงคิดถวายและปรากฏอยู่บนจารึกใต้ฐานพระบรมรูปทรงม้า (พ.ศ.๒๔๕๑) มีหลักฐานอยู่ในหนังสือ *“พระราชนิพนธ์และพระนิพนธ์”* ของเจ้านายต่างๆ ที่มูลนิธิพิพิธภัณฑ์วังวรดิศ

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ทรงเขียนชมเชยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งคิดพระนาม *“ปิยมหาราช”*

ตำรายาแก้ปวดเข่า ปวดขา

ใบยอ ๑ กำมือ ใบบัวบก ๑ กำมือ ใบตำลึง ๑ กำมือ

ป่นให้ละเอียด น้ำ ๓ แก้ว ผสมลงไป ดื่มวันละ ๑ แก้ว

ส่วนที่เหลือเก็บไว้ในตู้เย็น

เปตอง

เปตอง ชื่อกีฬากลางแจ้งชนิดหนึ่ง มักเล่นในสนามที่เป็นดินแข็ง มีผู้เล่นฝ่ายละไม่เกิน ๓ คน โยนลูกโลหะกลมซึ่งข้างในกลวง จำนวน ๑๒ ลูกให้เข้าใกล้ลูกเป้า ซึ่งเป็นลูกทรงกลมทำด้วยไม้เนื้อแข็งให้มากที่สุด

ฝ่ายที่ทำคะแนนถึงเกม คือ ๑๓ คะแนนได้ก่อนเป็นฝ่ายชนะ

ลูกแก้ว

ยามตายจะได้ฝากผี ยามดีจะได้ฝากท้อง ยามขัดข้องจะได้ช่วยแก้ไข

ความสำคัญของ "นโม"

"ท่านอาจารย์ครับ ทำไมคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ก่อนจะประกอบพิธีอะไร ต้องตั้งนโมก่อนเสมอไป เช่น พระจะให้ศีลก็ตั้งนโมก่อน จะสวดมนต์ก็ตั้งนโมก่อน จะถวายสังฆทานก็ตั้งนโมก่อน นโมมีความสำคัญอย่างไรครับท่านอาจารย์"

"เธอถามเรื่องนี้ก็ดีแล้ว เพราะยังมีคนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่รู้ อาจารย์จะอธิบายให้ฟัง

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส รวม ๑๘ คำด้วยกัน ๑๘ คำนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นที่รวมคุณของพระพุทธเจ้าไว้ทั้งหมด

อันว่าคุณของพระพุทธเจ้านั้นมีมาก ดังพระบาลีในขันธปริตตคาถาตอนหนึ่งว่า อปฺปมาโณ พุทฺโธ แปลว่า พระพุทธเจ้ามีคุณหาประมาณมิได้ คือมีมากจนนับไม่ถ้วน แต่เมื่อว่าโดยย่อแล้วก็มีเพียง ๓ ประการเท่านั้น คือ

๑. พระปัญญาธิคุณ
๒. พระบริสุทธิคุณ
๓. พระมหากรุณาธิคุณ

พระคุณทั้ง ๓ ประการนี้ ก็รวมอยู่ในนโมทั้งสิ้น

ภควโต เป็นพระมหากรุณาธิคุณ

อรหโต เป็นพระบริสุทธิคุณ

สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส เป็นพระปัญญาธิคุณ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส แปลใจความว่า ข้าพเจ้าขอนอบน้อมนมัสการ พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เพราะฉะนั้นการตั้งนโม จึงเท่ากับน้อมรำลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้านั่นเอง จะเรียกว่าบทไหว้ครูก็ได้"

หัวใจเศรษฐี
อุ อา กะ สะ

อุ : ขยันหา อา : รักษาดี กะ : มีกัลยาณมิตร สะ : เลี้ยงชีวิตเหมาะสม

ค่าของความสามารถ

ร้านขายกาแฟชื่อ อุ้ยหลี เจ้าของชื่อ ตี๋ ขายดี ร่ำรวย จนสามารถส่งลูกเรียนหนังสือได้ดิบได้ดีจนเป็นนายตำรวจบ้าง นายทหารบ้าง ทนายความบ้าง

พระที่วัดปทุมคงคา ซึ่งคุ้นเคยกันมา ได้ทำป้ายไปติดไว้ที่ร้านห้องแถวว่า

"อุ้ยหลี อยู่สำเพ็ง ชงกาแฟเก่ง เชิญท่านมาอุดหนุน"

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย วันหนึ่งได้เสด็จเข้าไปตรวจราชการในเรือนจำ นักโทษคนหนึ่งชื่ออิน ได้นำพระพุทธรูปแกะด้วยไม้โพธิ์มาถวาย ทรงโปรด ต่อมารับสั่งให้พ้นโทษ ให้ทำงานกรมช่าง มียศเป็น *"ขุนหัตถการโกวิท"*

อีกคนหนึ่งทำกระเป๋าถักด้วยหวาย สานเป็นพระนามของพระองค์ ทรงโปรดให้พ้นโทษ และให้รับราชการที่กรมช่าง มียศเป็น *"ขุนบริหารกิจโกศล"*

พระที่เทศน์เก่ง จนได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนเป็นเจ้าคุณก็มี เช่น พระครูวิวิธธรรมโกศล (ชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ได้แสดงพระธรรมเทศนาหน้าพระที่นั่ง ในงานบำเพ็ญพระราชกุศลพระศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท

ทรงโปรดเกล้าฯ เลื่อนให้เป็นพระราชาคณะที่ *"พระพิจิตรธรรมพาที"*

ปลัดขิก

ปลัดขิกของไทยมีกำเนิดมาแต่ลัทธิบูชาศิวลึงค์ของพราหมณ์หรือฮินดู แต่เดิมนั้น ชาวอินเดีย และขอมเลื่อมใสพระศิวะและพระอุมา นิยมสร้างเสาหินศิวลึงค์และแท่นหินโยนีคู่กันตามเทวาลัยต่างๆ เพื่อบูชาแทนพระผู้เป็นเจ้าทั้ง ๒ พระองค์

การบูชาจะโรยข้าวตอกดอกไม้และรดด้วยน้ำ น้ำจะไหลจากเสาหินศิวลึงค์ลงแท่นหินโยนีแล้วลงสู่ภาชนะรองรับ อันถือเป็นน้ำที่ศักดิ์สิทธิ์ ผ่านการบูชาพระผู้เป็นเจ้าแล้ว สามารถนำไปประกอบพิธีต่างๆ ได้

ต่อมา พราหมณ์เจ้าพิธีได้จำลองศิวลึงค์ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อนำติดตัวไปบูชารำลึกถึงพระศิวะบนสรวงสวรรค์ รวมทั้งป้องกันเสนียดจัญไรต่างๆ

ครั้นภายหลังลัทธิพราหมณ์ได้มีอิทธิพลแผ่เข้าไปปะปนในพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ชาวไทยแต่โบราณจึงได้รับอิทธิพลการบูชาพระศิวลึงค์นี้ด้วย

ตำราการสร้างศิวลึงค์ตัวเล็กหรือปลัดขิกได้ตกทอดผ่านมาทางพระอาจารย์เจ้าสำนักต่างๆ ซึ่งในชั้นเดิมท่านเรียกว่า *"ปรัศว์"* (อ่าน ปะหรัด) อันหมายถึง สีข้าง เพราะศิวลึงค์ตัวเล็กจะผูกแขวนอยู่ข้างเอวข้างใดข้างหนึ่ง แต่เนื่องจากการกระดกลิ้นของชาวบ้านมักไม่ถนัด คำเรียกจึงเพี้ยนไปเป็น *"ปลัด"* ซึ่งคล่องปากกว่า

ครั้นต่อมา พระอาจารย์สำนักต่างๆ ได้ประดิษฐ์ *"ปลัด"* มีความงดงามในด้านศิลปะแบบต่างๆ บางตัวเห็นแล้วเกิดอารมณ์ครึกครื้นหัวเราะขึ้นมากะทันหัน เฉพาะในหมู่เด็กๆ และสตรีเพศ ที่ได้แลเห็น คำว่า *"ปลัด"* จึงได้มีการพ่วงท้ายคำว่า *"คิก"* เป็น *"ปลัดคิก"*

แต่เนื่องจากคำสองคำนี้มีเสียงสูงต่ำไม่เท่ากัน ไม่สะดวกปากชาวบ้าน ต่อมาจึงได้เรียกเพี้ยนตามความสะดวกปาก มาเป็น *"ปลัดขิก"* อันมีระดับเสียงเท่ากันทั้งสองคำ

ปลัดขิกไทยนั้น โบราณาจารย์ท่านนิยมลงจารลำตัวด้วยคาถาหัวใจโจรบ้าง คาถาอิติปิโสบ้าง หัวใจเศรษฐี นะ ชา ลี ติ บ้าง หัวใจธาตุทั้งสี่ นะ มะ พะ ทะ บ้าง ส่วนที่หน้ากระจังของตัวปลัดขิกนิยมลงด้วยตัว อุ ซึ่งอาจเขียน อุ มีหยักเต็มรูปแบบ หรือเขียนหวัดเป็นตัวคล้ายเลข ๓ ซึ่งอาจารย์ผู้ลงอักขระมักลงหลายตัวด้วยกัน

ปลัดขิกที่มีชื่อเสียงของเมืองไทย ได้แก่ ของหลวงพ่อเหลือ วัดสาวชะโงก หลวงพ่ออี๋ วัดสัตหีบ หลวงพ่อจัน วัดบางหนู หลวงพ่อบุศย์ วัดพรหมวิหาร เพชรบุรี เป็นต้น

ที่มาของชื่อ "คึกฤทธิ์"

เรื่องนี้เจ้าของชื่อได้เล่าไว้เองว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๔ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ-ราชชนนี พระพันปีหลวง ได้เสด็จประพาสพิษณุโลก หม่อมแดงจึงได้พาบุตรขึ้นเฝ้าถวายตัวและขอพระราชทานนาม

ในขณะที่กำลังเฝ้าอยู่นั้น ทารกได้ร้องจ้าขึ้นและดิ้นอาละวาดวุ่นวายมาก สมเด็จพระพันปีจึงมีพระราชเสาวนีย์ว่า

"อ้ายนี่ฤทธิ์มากนัก ให้มันชื่อคึกฤทธิ์เถอะ"

ความสำคัญของน้ำใจ

น้ำบ่อน้ำคลองยังเป็นรองน้ำใจ น้ำแควน้อยน้ำแควใหญ่ก็สู้น้ำใจไม่ได้

น้ำบ่อน้ำคลองยังเป็นรองน้ำใจ น้ำที่ไหนๆ ก็สู้น้ำใจไม่ได้

คนขาดน้ำใจเป็นภัยสังคม คนมีน้ำใจทำให้บ้านเมืองเจริญ

เสียดายหลวงเตี่ย

ท่านเจ้าคุณพระธรรมราชานุวัตร ท่านเกิดมายังโลกนี้เพื่อมาทำประโยชน์ ไม่ว่าท่านจะอยู่ในประเทศไทยหรือจะอยู่ต่างประเทศ ท่านก็อยู่อย่างผู้มีประโยชน์ จึงนับว่าชีวิตของท่านมีค่ามาก สมกับคำกล่าวที่ว่า *"ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน"*

ท่านเจ้าคุณได้ทำประโยชน์อะไรไว้บ้างเห็นจะไม่ต้องจาระไน เดี๋ยวจะเข้าทำนองที่ว่า *"เอาน้ำมาสอนปลา เอาฟ้ามาสอนนก"* จะกลายเป็นตัวตลกไปเปล่าๆ

เพราะเหตุนี้แหละ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะขอถวายนามท่านเจ้าคุณเป็นกรณีพิเศษว่า *"พระกล้วยไม้"*

ด้วยว่าธรรมดากล้วยไม้มักจะอาศัยต้นไม้อื่นเกาะ รากไม่มีพิษ หาอาหารกินเอง และมีดอกสวยงาม มีราคา เป็นที่นิยมชมชื่นของคนทั่วไป เป็นต้นไม้ที่มีเสน่ห์

ผิดกับกาฝาก ซึ่งเป็นต้นไม้ที่อาศัยต้นไม้อื่นเกาะเหมือนกัน แต่รากมีพิษ และแย่งอาหารจากต้นไม้ที่ตนไปเกาะ ดอกดวงอะไรก็ไม่มีที่จะให้น่าอภิรมย์ชมชื่น เป็นต้นไม้ที่มีเสนียด เพราะเหตุที่รากกาฝากมีพิษนี่เอง จึงทำให้ต้นไม้ที่กาฝากไปเกาะต้องอับเฉา แห้งเหี่ยวและตายไปในที่สุด

"คนกล้วยไม้" ก็คือคนที่อยู่ที่ไหนก็สร้างแต่ประโยชน์ให้แก่ที่นั่น และไม่ทำให้ถิ่นที่อยู่อาศัยเดือดร้อน รำคาญ ตรงกันข้ามกับ *"คนกาฝาก"* คนประเภทนี้ อยู่ที่ไหนก็วุ่นวาย เดือดร้อนที่นั่น และก็ไม่ได้สร้างประโยชน์อะไรให้เป็นหลักเป็นฐาน เป็นชิ้นเป็นอัน เข้าตำราที่ว่า

"อยู่บ้านพ่อแม่ก็อึดอัด อยู่วัดสมภารก็เอือมระอา"

ข้าพเจ้าคิดว่า หากคนประเภทกาฝากนี้ จะได้ท่องจำธรรมภาษิตที่ว่า น สิยาโลกวฑฺ ฒโน ซึ่งแปลว่า อย่าเป็นคนรกโลก (รกวัด) ไว้เป็นเครื่องเตือนใจ เพื่อให้ได้สำนึกก็จะเป็นบุญแก่ชาวโลกและชาววัดได้มากอีกโขทีเดียว

ท่านเจ้าคุณพระธรรมราชานุวัตร หรือที่บางท่านเรียกด้วยความรักว่า *"หลวงเตี่ย"* ท่านอยู่จำพรรษาที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ท่านคงจะซาบซึ้งในอมตะสุภาษิตอันเป็นพระนิพนธ์ของท่านเจ้าคุณสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสเป็นอย่างดี พระนิพนธ์มีใจความตอนหนึ่งว่า

"พฤษภ (วัว) กาสร (ควาย) อีกกุญชร (ช้าง) อันปลดปลง โททนต์ (งาช้างทั้งคู่) เสน่ง (เขาวัวเขาควาย) คง สำคัญหมายในกายมี นรชาติวางวาย มลาย (ตาย) สิ้นทั้งอินทรีย์ สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา"

และอีกท่านหนึ่งว่า... *"อันดีชั่วตัวตายเมื่อภายหลัง ชื่อก็ยังคงอยู่ไม่รู้สูญ"*

ขอให้จากไปดีมีความสุขยิ่งๆ ขึ้นไปเถิดนะ *"ท่านเจ้าคุณพระธรรมราชานุวัตร"* ที่รัก

คนสันโดษ - มักน้อย

ลักษณะของคนมีความสันโดษ คือ พอใจเท่าที่มี ยินดีเท่าที่ได้

ลักษณะของคนมีความมักน้อย คือ พอใจอย่างจำกัด ขจัดความฟุ่มเฟือย

คาถากันโกรธ

ท่านอาจารย์ปิ่น มุทุกันต์ แนะนำให้ภาวนาว่า

"ไม่โกรธ ไม่โกรธ ไม่โกรธ"

วิญญาณครู

อันช่างหม้อตีหม้อไม่หวังฉาน ตีเอางานงามใช้มิให้หนา
ดังอาจารย์ตีศิษย์ให้วิทยา ก็เพื่อว่าตั้งจิตให้ศิษย์ดี

"ภูมิพลอดุลยเดช" ใครเป็นผู้ถวายพระนามนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันจันทร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ณ โรงพยาบาลเมาท์ออเบิร์น เมืองเคมบริดจ์ รัฐเมสสาซูเซดส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๗ ทรงพระราชทานพระนามนี้ว่า *"ภูมิพลอดุลยเดช"*

ซึ่งมีความหมายว่า *"พลังของแผ่นดิน เป็นอำนาจหน้าที่หาใดเปรียบไม่ได้"*

คุณสมบัติของผึ้ง

๑. ขยันหากิน ๒. บินไม่สูงนัก ๓. รักความสะอาด ๔. ฉลาดสะสม ๕. นิยมสามัคคี

คุณธรรมของผึ้งเหล่านี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ปฏิบัติในชีวิตของคนเราได้อย่างดีที่สุด

คติธรรมของพระราชสุทธิญาณมงคล

คติธรรมของพระราชสุทธิญาณมงคล (จรัญ ฐิตธมฺโม) เจ้าคณะจังหวัดสิงห์บุรี เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

"กินน้อย นอนน้อย พูดน้อย ทำความเพียรมาก
ปิดหูซ้าย ปิดตาสองข้าง ปิดปากเสียบ้าง แล้วนั่งสบาย"

การแผ่พระญาณของพระพุทธเจ้า

ตอนเช้ามืดแผ่เข้าจากขอบจักรวาฬเข้ามาสู่พระคันธกุฎี
ตอนเย็นแผ่ออกจากพระคันธกุฎีไปสู่ขอบจักรวาฬ

หลักในการตั้งตัว

ผู้ที่จะตั้งตัวเป็นหลักฐานมั่นคง อุปกรณ์ชิ้นสำคัญก็คือ ความอดทน อันเป็นผลให้เกิดการประหยัด บางท่านอยากร่ำรวยแต่ผิดหวัง เพราะนิสัยสุรุ่ยสุร่ายจ่ายง่ายใช้เปลือง ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ มีความเป็นอยู่ชนิดที่เรียกว่า *"วันนี้เพื่อวันนี้"*

วิถีชีวิตมืดมนไร้ความหมาย จัดว่าเป็นผู้ฆ่าตนเองแท้ๆ พฤติกรรมเช่นนี้ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ มีจี้ปล้น เป็นต้น บางท่านเข้าใจผิดคิดโทษเวรโทษกรรม โทษเทวดา ฟ้าดิน ญาติพี่น้อง ว่าให้โทษคอยกีดกันอย่างนั้นอย่างนี้ ตัวทำตัวไม่ดีกลับมองไม่เห็น ยิ่งไปกว่านั้นบางรายขยันไปบนบานศาลกล่าวต่อเทวดาอารักษ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อขอลาภผล หรือบ้าอยู่กับบ่อนการพนัน เพื่อให้รวยทันใจ ผลสุดท้ายต้องล่มจมเพราะการพนัน

ท่านว่า คนที่คอยพึ่งโชคชะตาราศีนั้นย่อมไม่ผิดกับราชสีห์ที่ทำด้วยหินซึ่งเขาตั้งไว้ที่หน้าปราสาท แม้กาก็จับหัวได้ อันส่อแสดงให้เห็นว่าเป็นอยู่แต่เพียงร่างแต่ไม่มีจิตใจ หรือไร้อำนาจ ไร้กำลังที่จะสู้กับอุปสรรคปัญหา เป็นการปล่อยชีวิตไปตามยถากรรม

เช่นเดียวกับสวะในแม่น้ำลำธาร ซึ่งลอยล่องไปตามกระแสน้ำ ไร้การบังคับฉะนั้นแล

คนอาภัพ

หนี้สินรุงรัง นายชัง เมียชั่ว บ้านหลังคารั่ว เป็นคนขี้โรค

ไมตรี

"จะปรารถนาสารพัดในปฐพี เอาไมตรีแลกได้ดังใจจง"

ข้าพเจ้าชอบภาษิตนี้มาก แม้จะเป็นข้อความสั้นๆ แต่มีความหมายลึกซึ้ง เป็นคติจับใจนัก

จริงอยู่โดยทั่วๆ ไป เงินทองเป็นของที่สามารถใช้แลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ได้ตามความต้องการ ถึงกับบางท่านได้แต่งภาษิตรับรองไว้ว่า

"มีเงินมีทองเจรจาได้ มีไม้มีไร่ปลูกเรือนงาม" หรือว่า

"มีเงินจะไร้อะไรกับของ มีทองจะไร้อะไรกับแหวน"

แต่ท่านลองคิดดูเถิด สิ่งของที่ได้มาจากเงินทองกับสิ่งของที่ได้มาจากไมตรีจิต มีคุณค่าต่างกันมาก

คนเราลงได้มีไมตรีจิตต่อกันแล้ว จะต้องการอะไรก็หาให้ได้ สิ่งที่ยากก็กลับเป็นเรื่องง่าย เรื่องที่ใหญ่ก็กลับเป็นเรื่องเล็ก ทุกอย่างดีหมด อย่างที่เขาว่า

"รักกันก็สารพันดี แต่พอเกลียดกันเข้าซีอัปรีย์สารพัน"

มีเรื่องเล่ากันมาว่า ครั้งสมัยแผ่นดินพระจุลจอมเกล้าฯ ข้าราชการผู้ใหญ่คนหนึ่งพร้อมด้วยเพื่อนอีกสองคน เข้าไปยิงสัตว์ในป่า เกิดหลงทางกันกลับไม่ได้ เดินวกไปวนมา เกือบๆ จะมืดอยู่แล้ว บังเอิญพบบ้านเข้าหลังหนึ่ง ต่างดีใจรีบพากันแวะเข้าไป

เจ้าของบ้านผู้อารี ก็กุลีกุจอจัดแจงต้อนรับขับสู้ด้วยไมตรีจิต เรียกลูกชายให้ไปตักน้ำให้อาบ เรียกภรรยามาหุงหาอาหารให้รับประทาน พร้อมทั้งจัดที่นอนให้เสร็จ

อาคันตุกะทั้งสามรู้สึกซาบซึ้งในไมตรีจิตเป็นที่ยิ่ง ไม่นึกเลยว่าชาวป่าจะมีน้ำใจดีเช่นนี้ นี่แหละเข้าหลักที่ว่า *"ข้างนอกขรุขระ แต่ข้างในสะสวย"* ซึ่งดีกว่าชาวเมืองบางคน *"ที่ข้างนอกสุกใส แต่ข้างในไม่ได้เรื่อง"*

ตอนหนึ่งหัวหน้าอาคันตุกะเอ่ยขึ้นว่า *"ลุงต้องการให้ฉันช่วยเหลืออะไรบ้าง บอกมาเถิด ไม่ต้องเกรงใจ"*

"อย่างอื่นก็ไม่ต้องการอะไรดอก" เจ้าของบ้านตอบ

"อยากจะให้เจ้าลูกชาย เขาได้เข้าไปอยู่กรุงเทพฯ เท่านั้นแหละ เขาว่าเจริญดีจริงๆ ฉันเองเกิดมาจนป่านนี้ เกือบๆ จะเข้าโลงอยู่แล้ว ยังไม่เคยเห็นกรุงเทพฯ เลย" พูดพร้อมกับหัวเราะ

"ดีทีเดียว ฉันก็อยู่กรุงเทพฯ เหมือนกัน ถ้าลุงไม่ขัดข้อง ฉันจะพาไปอยู่ด้วย แล้วจะชุบเลี้ยงให้เต็มที่ ลุงไม่ต้องห่วง" แล้วก็หยิบนามบัตรมอบไว้ให้ ๑ แผ่น

เด็กคนนี้แหละต่อมาได้เป็นข้าราชการชั้นสูงในกระทรวงแห่งหนึ่ง และมีหลักฐานมั่นคงอยู่ในกรุงเทพฯ อบอุ่นอยู่ในอ้อมอกของพ่อแม่ ซึ่งท่านได้รับเลี้ยงไว้ด้วย

นี่คือผลของไมตรีจิต ที่ชาวป่าทำไว้ครั้งกระโน้น ซึ่งพอดีมาตรงกับสุภาษิตที่ว่า

"อันบุญกรรมทำไว้แต่ปางหลัง เป็นพืชยังปางนี้ให้มีผล"

เพื่อให้วิสาขบูชาปีนี้ได้ผ่านไปอย่างมีความหมายของชาวพุทธทั้งหลาย ขอจงร่วมใจกันแผ่ไมตรีจิต อย่าได้คิดโกรธเกลียดและริษยาพยาบาทซึ่งกันและกันเลย ชาวโลกจะได้อยู่ด้วยกันด้วยความผาสุก เพราะโลกร่มเย็นดับเข็ญได้ด้วยไมตรี โปรดภาวนาไว้เสมอว่า

"จะปรารถนาสารพัดในปฐพี เอาไมตรีแลกได้ดังใจจง"

เตือนตน อตฺตนา โจทยตฺตานํ

ถึงบิดามารดาคณาญาติ ครูอำมาตย์มิตรบุตรสุดสงสาร
คอยเตือนเราเช้าค่ำประจำกาล หรือจะปานตัวเราเฝ้าเตือนตน

ความหวังของพ่อแม่

ยามแก่เฒ่าหวังเจ้าเฝ้ารับใช้ ยามป่วยไข้หวังเจ้าเฝ้ารักษา
ยามเมื่อถึงวันตายวายชีวา หวังให้เจ้าปิดตาเมื่อสิ้นใจ

(รัชกาลที่ ๖)

กลับตัวกลับใจ

อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ เคยเขียนไว้ว่า

“เราเดินทางผิด เราจะขืนเดินต่อไปทั้งผิดๆ กับการกลับมาเดินทางที่ถูก อันไหนจะดีกว่ากัน เรานุ่งผ้าขาด ขืนนุ่งต่อไปทั้งๆ ที่ขาด กับเย็บปะเสียให้ดีแล้ว นุ่งอย่างไหนจะดีกว่ากัน”

เมื่อเราผิดมาแล้วอย่าขืนดันทุรังเรื่อยไป เรื่องนี้พระพุทธเจ้าเคยผิดมาแล้วสมัยเมื่อพระองค์เคยเป็นนักเลง ชื่อ *“ปุนาสิ”*

ภายหลังได้ฟังคำของบัณฑิตก็เลิกเป็นนักเลงได้ ดังนั้น เรามาเริ่มต้นกลับตัวกันเถิด เพราะยังไม่สายเกินไป

เมื่อท่านอ่านเรื่องนี้แล้วให้นึกถึงการรับประทานปลา

เราควรเลือกรับประทานแต่เนื้อปลา ส่วนที่เป็นก้างปลา ขี้ปลา ทิ้งมันไปเสีย

ถ้าใครขืนไปรับประทานถือว่าเป็นกรรมของท่าน

เงินตรา

เป็นมิตรเวลากู้ เป็นศัตรูเวลาทวง

ธรรมของพระภิกษุพระยานรรัตน์ราชมานิต

คนเราเมื่อมีลาภ กี่มีเสื่อมลาภ เมื่อมียศก็มีเสื่อมยศ เมื่อมีสุขก็มีทุกข์ เมื่อมีสรรเสริญก็มีนินทา เป็นของคู่กันเช่นนี้ จะไปถืออะไรกับปากมนุษย์ ถึงจะแสนดีมันก็ติ ถึงจะชั่วแสนชั่วมันก็ชม นับประสาอะไร พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐเลิศยิ่งกว่ามนุษย์และเทวดายังมีมารผจญ ยังมีคนนินทาติเตียน ปุถุชนอย่างเราจะรอดพ้นจากโลกธรรมดังกล่าวแล้วไม่ได้ ต้องคิดเสียว่า เขาจะติก็ช่าง ชมก็ช่าง เราไม่ได้ทำ

อะไรให้เขาเดือดเนื้อร้อนใจ ก่อนที่เราจะทำอะไร เราคิดแล้วว่า ไม่เดือดร้อนแต่ตัวเราและคนอื่นเราจึงทำ เขาจะนินทาว่าใส่ร้ายอย่างไรก็ช่างเขา บุญเราทำ กรรมเราไม่สร้าง พยายามสงบกาย สงบวาจา สงบใจ จะต้องไปกังวลกลัวใครติเตียนทำไม ไม่เห็นมีประโยชน์ เปลืองความคิดเปล่าๆ

ศีลธรรมนำมนุษย์หยุดกรรมชั่ว　　หยุดเมามัวชี้ทางสว่างไสว
มนุษย์ดีโลกนี้ก็ศิวิไลซ์　　ศีลธรรมนำให้โลกไพบูลย์

(จากหนังสือวัดบันไดทอง)

หลักในการทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย

ท่านมหาปุ้ย แสงฉาย เล่าว่า ในลัทธิมหายาน มีการกำหนดเวลาทำบุญให้ผู้ตายไว้ว่า ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน แต่ฝ่ายเราไม่มีกำหนดอย่างนี้ เพราะฉะนั้น การทำบุญให้ผู้ตายนั้น จะทำเมื่อไรก็ได้

เช่น พระเจ้าพิมพิสาร ทำให้พวกญาติที่เป็นเปรต นับตั้ง ๙๒ กัลป์ก็ยังได้รับผล

คาถากันจน

ใครจะช่วยตัวเราก็เปล่าดาย　　อย่ามักง่ายเงินทองของสำคัญ

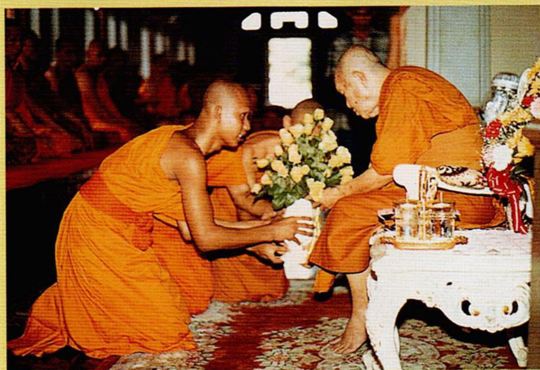
กั๊ก

เรียกทางสี่แยกว่า สี่กั๊ก, ส่วน ๑ ใน ๔ ของเหล้า เทหนึ่งส่วน ๑ ใน ๔ ของเหล้าขวดใหญ่ขนาด ๗๕๐ ซีซี, ส่วน ๑ ใน ๔ ของน้ำแข็ง ซองหนึ่งแบ่งออกได้เป็น ๑ มือ, เสื้อชนิดหนึ่งตัวสั้นเสมอเอวไม่มีแขน ไม่มีปก ผ่าอกตลอด ติดกระดุมหรือไม่ติดก็ได้ มักใช้สวมทับเสื้อเชิ้ต เรียกว่า เสื้อกั๊ก (ถิ่นพายัพ) ก.พูดติดอ่าง

พระพุทธรูป

ทุกครั้งที่เราเห็นหรือกราบไหว้พระพุทธรูป อย่าลืมระลึกว่า อนุสาวรีย์นี้แหละ คือพระผู้เป็นยอดแห่งความอดทน เราจะต้องโอปนยิโก คือ น้อมนำเอาพระคุณความดีที่มีอยู่ในพระองค์มาประพฤติปฏิบัติ สวมใส่ไว้ในตัวเรา คือปรับปรุงแก้ไขนิสัยตัวให้มีความเข้มแข็ง อดทนต่อการศึกษา การประกอบกิจเลี้ยงชีพ การฝึกซ้อมจิตใจให้เยือกเย็น เพราะการปฏิบัติตนเช่นนี้จะเป็นวิถีทางแห่งความสวัสดี

ขันติ แปลว่า ความอดทน เป็นธรรมะที่มีอานุภาพมากมายนัก ชาวโลกที่ประสบความสวัสดีมีชัยล้วนต้องอาศัยธรรมข้อนี้

ส่วนผู้ที่ไม่ประพฤติธรรมข้อนี้ก็รังแต่จะตกต่ำ ก้าวลงสู่ความพินาศอย่างไม่ต้องสงสัย

พระคาถาเกราะแก้วกันภัย

นายทหารคนหนึ่งเข้าไปหาหลวงพ่อปาน วัดบางนมโค อำเภอบ้านแพน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอคาถากันภัยต่างๆ ท่านก็เมตตามอบคาถาให้ พระคาถามีดังนี้

“พระพุทโธอยู่ข้างหลัง พระอรหังอยู่ข้างหน้า พระสุคโตอยู่ข้างขวา
พระภควาอยู่ข้างซ้าย พระอุอะมะทรงชัยสถิตเหนือเกศา”

แล้วหลวงพ่อท่านย้ำว่า *“อันพระคาถาทั้งหลายนั้นข้อสำคัญอยู่ที่จิตมั่น”*

ระวัง ๓ เศษ อันตราย

เศษไฟ เศษหนี้ เศษศัตรู

สำคัญที่เสา

ธรรมดาบ้านเรือน เสาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะส่วนต่างๆ ของบ้านเรือน เช่น พื้น ฝา หลังคา เป็นต้น ก็ต้องอาศัยยึดเกาะอยู่กับเสา มิฉะนั้นก็จะกลายเป็นกองไม้ไป

อีกอย่างหนึ่ง ถ้าเสาโย้เย้ตั้งอยู่ไม่คงที่ สิ่งต่างๆ ที่ยึดเกาะติดอยู่กับเสาก็จะโย้เย้กันไปหมดฉันใด ภายในครอบครัวพ่อก็เป็นเสาต้นหนึ่ง แม่ก็เป็นเสาต้นหนึ่ง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ต่างก็เป็นเสาแต่ละต้น ถ้าเสาเหล่านี้เกิดโย้เย้ เช่น พ่อขี้เมา แม่ชอบเล่นการพนัน ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เป็นนักเลง เมื่อเป็นเช่นนี้ บรรดาลูกหลานก็จะพลอยโย้เย้กลายเป็นคนขี้เหล้า เมายา ชอบการพนัน และเป็นนักเลงตามไปด้วย

ฉะนั้น จึงใคร่ขอร้องผู้หลักผู้ใหญ่ในครอบครัว จงเป็นเสาที่ตรง อย่าได้โย้เย้เป็นอันขาด ครอบครัวของท่านก็จะเจริญ ประเทศชาติบ้านเมืองก็จะก้าวหน้า

ขอนักปกครองทุกประเภท ทุกระดับ อย่าลืมคำว่า *"สำคัญที่เสา"*

คำว่า "ทักษิณานุประทาน"

มีผู้ถามคุณจำรัส ดวงธิสาร ป.ธ. ๗ ว่า คำว่า *"ทักษิณานุประทาน"* จากหนังสือราชาศัพท์ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี กับคำว่า *"ทักขิณานุปทาน"* ตามหนังสือพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ คำใดถูกต้อง

คำตอบก็คือ *"ทักษิณานุประทาน"* นั้นถูกต้องตามแบบสันสกฤต ถ้ารูปแบบบาลีจะเป็น *"ทักขิณานุปทาน"*

ท่านผู้ตอบขอให้ถือตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นหลัก

บาตร

บริขารของพระมี ๘ อย่าง ได้แก่ ผ้า ๔ เหล็ก ๓ น้ำ ๑ สำหรับผ้าคือ สังฆาฏิ จีวร สบง ประคดเอว ส่วนเหล็กคือ บาตร มีดโกน เข็มเย็บผ้า และน้ำคือ กระบอกกรองน้ำ เรียกว่า ธมกรก

บริขารหลักที่ขาดไม่ได้ก็คือบาตรและผ้านุ่งห่ม

สำหรับเรื่องราวของบาตร ในพุทธประวัติกล่าวว่า ท้าวจตุโลกบาลน้อมนำบาตรศิลามาถวายพระพุทธเจ้า ใช้เป็นบริขารประจำพระองค์

สุขใจเมื่อใฝ่ธรรม

อยู่เรือนพังยังดีไม่มีทุกข์ ดีกว่าคุกหลายเท่าไม่เศร้าหมอง
จนยังดีมีธรรมค้ำประคอง ดีกว่าปองทุจริตผิดศีลธรรม

(รศ.เสถียรพงษ์ วรรณปก)

เสาเสมาธรรมจักร

เสาเสมาธรรมจักรเป็นรางวัลเกียรติยศ ที่กรมการศาสนามอบให้แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและมีสิทธิได้รับเพราะได้ทำคุณประโยชน์ติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยมีแนวคิดว่า พระธรรมจักรเป็นเครื่องหมายแห่งการประกาศพระพุทธศาสนา และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาก็ได้ชื่อว่า เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนา ช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ไพศาลยิ่งๆ ขึ้นไปด้วย

รางวัลเสาเสมาธรรมจักร สร้างจากวัตถุธรรมดาทั่วไป หล่อด้วยเรซินแล้วปิดทอง โดยจะทำพิธีมอบรางวัลแด่ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาเนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชาของทุกๆ ปี

อานิสงส์บรรพชา

๑. บูชาพระคุณ ๒. ค้ำจุนศาสนา ๓. พาสู่ความสงบ ๔. จบแค่นิพพาน

มหาศักราช = ศักราชที่ไทยใช้ในสมัยสุโขทัยเริ่มภายหลังพุทธศักราช ๖๒๑ ปี
(พุทธศักราชลบด้วย ๖๒๑ เท่ากับมหาศักราช)

ระเบียบการอนุโมทนา

เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธ ได้เสด็จไปประทานสัญญาบัตรพัดยศแก่พระสังฆาธิการ ที่วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้ประทานพระโอวาทมีใจความตอนหนึ่งว่า

"เรื่องการเพิกเฉย ละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบนั้น เท่าที่สังเกตเห็นว่า ทางคณะสงฆ์ของเรามักจะเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่ค่อยเอาใจใส่กัน เช่น การยถาสัพพี ตอนฉันเพลเสร็จวันนี้ การยถาสัพพีนั้นเขาวางระเบียบไว้ให้สวดสัพพี ๓ หน แต่ท่านมาลดลงเหลือเพียงจบเดียว

เรื่องทำนองนี้เคยพูดกันเล่นๆ กับชาวบ้านว่า ถ้าหลวงพ่อท่านสัพพีเพียงจบเดียว ชาวบ้านก็ควรลดไทยทานลงเสียบ้าง"

ตำราสร้างเสน่ห์

หลวงพ่อเนื่อง วัดนางใน จังหวัดระนอง ท่านบอกว่า เบื้องต้นให้กำจัดหลวงพ่อทั้ง ๔ เสียก่อน คือ หลวงพ่อบูด หลวงพ่อเบี้ยว หลวงพ่อบึ้ง หลวงพ่อเบ้

แล้วให้ต้อนรับหลวงพ่อทั้ง ๔ คือ หลวงพ่อยิ้ม หลวงพ่อแย้ม หลวงพ่อแจ่ม หลวงพ่อใส

วิลาส

ที่วัดเทพธิดา กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนชื่อธรรมวิลาส และมีพระครูฐานานุกรม ชื่อพระครูวิลาสสรคุณ

คำว่า วิลาส แปลว่า งาม มีเสน่ห์ งามอย่างสดใส

พระไตรปิฎกที่ใหญ่ที่สุดในโลก

พระเจ้ามินดง พระมหากษัตริย์ของพม่า ทรงเลื่อมใสในพระบวรพุทธศาสนามาก รับสั่งให้จารึกพระไตรปิฎกที่ชำระเสร็จใหม่ๆ ลงในแผ่นหินเป็นอักษรพม่า จำนวน ๗๒๙ แผ่น โดยใช้ช่างสลักหินชาวพม่าจำนวน ๕๐ คน ใช้เวลานานถึง ๗ ปีครึ่ง

แล้วรับสั่งให้ประดิษฐานไว้ที่วัดกโถคอ เมืองมัณฑะเลย์ กินเนื้อที่ถึง ๓๐ ไร่

ต้นพุทราที่กรุงเก่า

ทำไมต้นพุทราในเขตพระราชวังโบราณกรุงศรีอยุธยาจึงมีมากนัก...

มีเรื่องเล่าว่า ขณะที่สมเด็จพระนเรศวรทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชา ช้างทรงของสมเด็จพระนเรศวรเสียหลัก พระองค์ถูกพระมหาอุปราชาฟันถูกพระมาลาเบี่ยง ช้างทรงถอยหลังมาชนตอพุทรา จึงยันเอาไว้ มีพละกำลังขึ้นมา ทรงฟันพระมหาอุปราชาจนสิ้นพระชนม์

ดังนั้นเมื่อเสร็จศึกแล้ว ทรงโปรดให้ปลูกต้นพุทราไว้เป็นที่ระลึกจำนวนหลายพันต้น ซึ่งยังปรากฏอยู่ในเขตพระราชวังโบราณมาจนถึงปัจจุบัน

แสดงถึงทรงมีความกตัญญูต่อต้นพุทราด้วย

ศีลจุ่ม

พิธีจุ่มหัวหรือตัวลงในน้ำ หรือใช้น้ำเสกพรมศีรษะเพื่อรับเข้าเป็นคริสตศาสนิกชน

ล้างบาป ก็เรียก

พระปางคันธารราษฎร์

พระพุทธรูปแบบหนึ่ง สำหรับประดิษฐานไว้ในพิธีขอฝนและแรกนา ประวัติย่อมีอยู่ว่า ครั้งหนึ่งเกิดฝนแล้ง น้ำแห้งปลาจะตาย พระพุทธเจ้าทรงมหากรุณาบันดาลให้ฝนตก ต่อมาก็เกิดพระปางนี้ขึ้น **ลักษณะประทับยืน พระหัตถ์ขวายกขึ้นในลักษณะกวักเรียกฝน พระหัตถ์ซ้ายแบพระหัตถ์รับฝน**

ใคร่ครวญแล้วจึงทำดีกว่า

ชาวนาเลี้ยงพังพอนไว้ตัวหนึ่ง วันหนึ่งออกไปไถนา ปล่อยให้พังพอนผู้ซื่อสัตย์อยู่เฝ้าลูกซึ่งนอนอยู่ในเปล ตอนที่พังพอนหลับไปก็มีงูเห่าแอบเลื้อยเข้าไปในเปลกัดลูกชายชาวนาในเปลตาย พังพอนตื่นขึ้นมาจึงกระโจนเข้าไปกัดงู สู้กันไปสู้กันมา ผลสุดท้ายงูเห่าเสียท่า ถูกพังพอนกัดตาย

ชาวนากลับจากไถนา เข้าไปรับขวัญลูก แต่ลูกกลายเป็นศพไปแล้ว ครั้นหันมาดูพังพอน เห็นที่ปากของมันเต็มไปด้วยเลือด ก็คิดว่า คงจะเป็นเจ้าพังพอนตัวนี้เองกัดลูกของแกตาย จึงเอาพร้าฟันไปที่ตัวพังพอน ถูกพังพอนขาดเป็นสองท่อน แล้วก็เดินไปเดินมาด้วยความเสียใจ ทันทีก็ไปเห็นงูเห่านอนตายอยู่ริมฝาเรือน ก็เดาเหตุการณ์ได้โดยตลอด ชาวนาถึงกับปล่อยโฮออกมาอย่างน่าเวทนา

ชาวนาที่สูญเสียลูกน้อย และเสียพังพอนผู้ซื่อสัตย์ ก็เพราะขาดการใคร่ครวญให้รอบคอบ

พระพุทธเจ้าตรัสว่า *"นิสมฺม กรณํ เสยฺโย แปลว่า ใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำดีกว่า"*

เบิกพระเนตร

ในขณะที่ประกอบพิธีเบิกพระเนตร ท่านกำหนดให้ใช้คาถาในธัมมจักรกัปปวัตนสูตร ตอนที่ว่า *"จักฺขุํ อุทปาทิ ญาณํ อุทปาทิ ปญฺญา อุทปาทิ วิชฺชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ"*

โดยใช้สำลีชุบน้ำสะอาด หรือ น้ำมนต์ เช็ดพระเนตรทั้งสอง คล้ายชำระล้างธุลีที่เปื้อนพระเนตร

บางท่านว่า ถ้าไม่เบิกพระเนตร จะเป็นพระพุทธรูปที่ไม่สมบูรณ์ เหมือนกับว่าไม่มีนัยน์ตา หรือขาดดวงตา ไม่ลืมตา

(พระสรภาณกวี)

เปรตวัดประยุรวงศาวาส

สมัยโน้นที่โบสถ์วัดประยุรวงศาวาส หลวงปู่โล้นท่านเป็นผู้เฝ้าโบสถ์ ที่หลังโบสถ์มีเพิงเล็กๆ สำหรับต้มน้ำทำอาหาร ปกติตอนเย็นๆ จะมีข้าราชการบำนาญหลายท่าน เช่น พระยาเทพผลู พระยาสุรราชฤทธามณฑ์ โยมทุย เป็นต้น ฝ่ายพระภิกษุสงฆ์ก็มีพระผู้ใหญ่หลายรูปมาร่วมวงสนทนากันเป็นที่สนุกสนาน เริ่มตั้งแต่ตอนเย็นแดดร่มลมตก คุยกันไปจนถึง ๓-๔ ทุ่มจึงเลิกวงสนทนา ในบรรดาพระผู้ใหญ่ในวัดมีท่านพระครูสาราณียคุณ (ปุ่น) ลงมาคุยเป็นประจำ

คืนหนึ่ง ประมาณ ๓ ทุ่มหลังจากปิดประชุม ท่านเดินกลับกุฏิผ่านหลังโบสถ์ ซึ่งบริเวณหลังโบสถ์สมัยโน้นน่ากลัวมาก เปลี่ยว วังเวง มีหอพระไตรปิฎกเก่าๆ มีเจดีย์เก่าๆ หลายองค์ มีโกดังเก็บศพ บางคนไม่กล้าเดินกลางคืน

ท่านพระครูสาราณียคุณเดินมาถึงหลังหอไตร ก็มีเสียงดังคึกๆ และมีภาพเปรตปรากฏสูงขึ้นๆ พร้อมกับเสียงวี๊ดๆ ตัวเปรตสูงขึ้นถึงหลังคาหอไตรแล้วก็ค่อยๆ เตี้ยลงและหายไปในที่สุด

รุ่งขึ้นท่านพระครูมาเล่าให้พวกอยู่หลังโบสถ์ฟัง เพื่อรับทราบว่า เปรตนั้นมีจริง

สมเด็จฯ ทรงไกเซอร์

พระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ ๕ เสด็จยุโรปเข้าเฝ้าพระเจ้าไกเซอร์ พระเจ้าไกเซอร์ทรงทอดพระ-เนตรเห็นที่กระเป๋าเรืองแสงขึ้น ปรากฏว่าในกระเป๋านั้นมีพระสมเด็จพระพุฒาจารย์โต ตั้งแต่นั้นมาพระเจ้าไกเซอร์ก็ทรงนับถือพระพุทธศาสนาด้วย

เลยเรียกพระสมเด็จพิมพ์นี้ว่า *"พระสมเด็จไกเซอร์"*

เปรตวัดสุทัศน์

ทางวัดสุทัศน์ ก็มีเปรตเหมือนกัน ดังคำยืนยันที่ว่า *"แร้งวัดสระเกศ เปรตวัดสุทัศน์"*

ณ ที่วัดสุทัศน์ นั้นพอถึงวันพระก็มีญาติโยมมารักษาศีลฟังธรรมกันและนอนค้างที่ศาลาการเปรียญ หลังที่ยังอยู่บัดนี้เป็นหลังเตี้ยๆ คล้ายๆ กับพระอุโบสถวัดประยุรวงศาวาส

คืนหนึ่ง เป็นวันพระ ๑๕ ค่ำ โยมผู้ชายคนหนึ่งออกมาทำธุระนอกศาลา ณ ที่ริมกำแพงด้านทิศตะวันตก ก็มีภาพเปรตปรากฏพร้อมกับเสียงร้องวี๊ดๆ

โยมคนนั้นจึงปลุกคนในศาลาให้ออกมาดู ต่างก็ช่วยกันภาวนา เปรตตนนั้นก็เตี้ยลงๆ และหายไปในที่สุด

โดยทุกคนต่างก็ไม่ทราบว่าเปรตหายไปด้วยคาถาบทไหน

ความรู้คู่การปฏิบัติ

เมื่อเข้าป่าเสกคาถากันช้างไล่ ขึ้นต้นไม้อีกด้วยช่วยคาถา
เห็นน้ำแกงจวนหมดรสโอชา เติมน้ำปลาอีกด้วยช่วยน้ำแกง

เด็กซื่อ

เด็กหญิงคนหนึ่งเก็บกระเป๋าสตางค์ได้ ในกระเป๋ามีเงินสองหมื่นบาท เธอรีบส่งเจ้าของตามนาม-บัตร เจ้าของเป็นราชการผู้ใหญ่ฐานะดี ถามชื่อที่อยู่เด็กไม่ยอมบอก ไม่ยอมรับรางวัล

ต่อมา ข้าราชการผู้นั้นสืบจนรู้ที่อยู่ ปรากฏว่า แม่เธอขายขนมจากอยู่ปากน้ำ เลยขออุปถัมภ์เลี้ยงดูส่งให้เล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาชั้นสูง มีงานทำเป็นหลักเป็นฐาน มีคนสัมภาษณ์ว่า *"ทำไมไม่เอาเงินจำนวนมากอย่างนั้น"*

เธอตอบว่า *"แม่เคยสอนหนูว่า ให้เห็นเงินคนอื่นเหมือนเศษกระดาษ"*

คุณนายถวายข้าวพระพุทธ

คุณพระสารคามนิคมเขต ท่านเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนามาก ท่านสวดมนต์เป็นประจำและถวายข้าวพระพุทธทุกเช้า

วันหนึ่งจะต้องไปราชการต่างจังหวัดจึงสั่งให้คุณนายจัดถวายข้าวพระแทน พอถึงเวลาคุณนายก็นำอาหารมาที่พระพุทธรูป คุณนายจำคาถาถวายข้าวพระไม่ได้ จึงถวายเป็นคำไทยว่า

"พระพุทธเจ้าขา อาราธนาฉันเถิด ตามมีตามเกิด วันนี้คุณพระไม่อยู่เจ้าค่ะ"

นับว่าสำเร็จประโยชน์เหมือนกัน

พรนรก

เล่นการพนันมือขึ้น ร่ำรวย

นี่คือ *"พรนรก"*

กรวดน้ำ

การอุทิศส่วนกุศลที่แท้จริง เขาอุทิศกันด้วยใจ ไม่ต้องใช้น้ำ แต่พระเจ้าพิมพิสารท่านเริ่มใช้น้ำขึ้นก่อน เพราะท่านเคยชินประเพณีพราหมณ์มาก่อน พราหมณ์เขาต้องหลั่งน้ำแสดงการให้

เมื่อพระเจ้าพิมพิสารท่านกรวดน้ำอุทิศให้ญาติที่เป็นเปรตเป็นครั้งแรกในแวดวงพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าไม่ทรงห้าม เพราะเป็นประเพณีนิยม การกรวดน้ำจึงตกทอดมาถึงเรา เป็นอันว่ามีน้ำก็ใช้น้ำ ไม่มีน้ำก็ไม่ต้องใช้

อนึ่ง คำว่า *"กรวด"* เป็นภาษาเขมร แปลว่า *"ริน"*

(จากหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระราชสารโสภณ วัดตันติยาภิรม)

เรื่องเปรตวัดปรก

บ้านคุณตาข้าพเจ้าอยู่เยื้องๆ ตรงข้ามกับวัดปรก คืนวันหนึ่ง เป็นวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ ประมาณตี ๑ คุณตาข้าพเจ้าลุกขึ้นไปทำธุระที่ห้องน้ำแล้วนั่งจุดบุหรี่สูบ ขณะนั้นเองก็มีเสียงดังมาจากป่าช้า ดังคึกๆ และมีเสียงดังหวีดๆ เสียงนั้นค่อยดังขึ้นๆ

คุณตาเล่าว่าต้องเป็นเสียงเปรตแน่ๆ ตามที่ท่านผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง เปรตนั้นปากเล็ก จึงร้องเสียงหวีดๆ คุณตาจึงปลุกลูกหลานให้ลุกมาฟัง ต่างพากันขนลุกขนพองกลัวไปตามๆ กัน คืนนั้นทั้งคืนนอนไม่หลับ เสียงเปรตดังอยู่ประมาณ ๓ นาทีก็เงียบหายไป

รุ่งขึ้น ที่วัดมีงานศพ มีคนเป็นจำนวนมากมาร่วมในงานศพ ต่างโจษจันกันถึงเรื่องนี้เป็นการใหญ่ ต่างบอกกันให้ช่วยแผ่บุญกุศลไปให้เปรตตนนั้น จะได้ไปผุดไปเกิดในโลกที่มีความสุขกันต่อไป

พาหุรัด = เครื่องประดับชนิดหนึ่งสวมรัดต้นแขน ทองต้นแขนก็เรียก

ปาฏิหาริย์ที่พระปฐมเจดีย์

ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ทรงสร้างพระราชวังสนามจันทร์ อยู่ทางทิศตะวันตกของพระปฐมเจดีย์ ได้เคยทอดพระเนตรพระธาตุปาฏิหาริย์ครั้งหนึ่ง จึงสร้างพระที่นั่งปาฏิหาริย์ทัศนัยขึ้น ในเวลาต่อมาทรงทอดพระเนตรพระธาตุปาฏิหาริย์พร้อมข้าราชบริพาร ๖๙ คน ในเวลากลางคืนที่นั่งเฝ้าอยู่พร้อมหน้ากัน รุ่งขึ้นจึงทรงตักบาตรทำบุญที่องค์พระปฐมเจดีย์

แล้วทรงสร้างพระร่วงโรจนฤทธิ์ ประดิษฐานไว้ที่ซุ้มหน้าองค์พระปฐมเจดีย์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘

(จากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ)

โทษถือฤกษ์ยาม

ชายผู้หนึ่ง ทางบริษัทนัดให้เข้าทำงาน ๒ โมงเช้า เขาจึงไปหาหมอดูถามฤกษ์ยามว่า *"จะออกจากบ้านเวลาไหนดี"* หมอดูว่า *"ตี ๓ จึงจะดี"*

เขาตื่นตั้งแต่ดึก แล้วเดินเตร่ไปเตร่มาก็ยังไม่สว่าง จึงนั่งหลับที่ม้านั่งโคนต้นไม้ เลยถูกผู้ร้ายจี้และถูกทำร้ายจนเขาต้องเข้าโรงพยาบาล

ทางบริษัทก็เลยรับคนอื่นเข้าทำงานแทน

อโหสิกรรม

อโหสิกรรมก็เหมือนคดีขาดอายุความหรือคดีล่วงเลยการลงอาญา คือถูกกรรมอื่นที่มีกำลังแรงกว่ามากั้นเสีย ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะถูกชดใช้กรรมนั้นได้

ดังเรื่องของพระองคุลิมาล

ลักษณะคนมีเมตตากรุณา

คนที่มีพื้นความเมตตากรุณาอยู่ในใจ กับคนที่มีความโหดร้ายริษยาเป็นพื้นอยู่ในใจ จะสังเกตดูได้จากใบหน้า ซึ่งมีความแตกต่างอย่างชัดเจน บุคคลผู้มักริษยาพยาบาท จะมีใบหน้าบูดบึ้ง ไม่มีเสน่ห์เฉยเมยไม่ยิ้มแย้ม

ส่วนคนผู้มีความเมตตากรุณาจะมีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงให้เห็นถึงความหนักแน่นน่านับถือน่าคบค้าสมาคม มีแววเมตตากรุณาออกมา

ทางพระพุทธศาสนา จึงสอนให้เป็นผู้มีเมตตากรุณาอยู่ในใจ จะได้เป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วๆ ไป

ซื้อที่ให้ศพ

เมื่อเจ้าหน้าที่นำศพโยมท่านสมภารไปบรรจุในสุสาน จึงบอกให้ท่านสมภารซื้อที่

ท่านสมภารบอกว่า *“ฉันเป็นเจ้าของวัดเจ้าของที่ จะต้องซื้อทำไม”*

ตกกลางคืน โยมมาเข้าฝันแล้วบอกว่า *“ไม่มีที่อยู่”*

ท่านสมภารเลยต้องยอมซื้อที่ให้โยม

พยาธิ

พยาธิ ๑ (พยาทิ) ความเจ็บไข้ เช่น โรคาพยาธิ ปกติชราพยาธิ

พยาธิ ๒ (พยาด) ชื่อสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ซึ่งอย่างน้อยในระยะหนึ่งของชีวิตจะเป็นปรสิตอยู่ในมนุษย์และสัตว์ ชนิดตัวแบน เช่น พยาธิใบไม้ พยาธิตัวตืด ชนิดตัวกลม หรือหนอนพยาธิ เช่น พยาธิไส้เดือน พยาธิเส้นด้าย พยาธิแส้ม้า

หลวงพ่อบุดดา ถาวโร

คราวหนึ่ง หลวงพ่อไปจำพรรษาอยู่จังหวัดระยอง วันหนึ่งท่านมีธุระต้องเดินไปยังกุฏิอีกหลังหนึ่ง หนทางที่จะไปต้องข้ามสะพานไม้ไป ปรากฏว่ามีสุนัขตัวหนึ่งนอนขวางทางอยู่ แทนที่หลวงพ่อจะไล่สุนัขให้ลุก ทั้งยังไม่เดินข้ามอีกด้วย ท่านกลับเดินลงไปลุยโคลนข้างล่าง

อีกคราวหนึ่ง ท่านได้รับนิมนต์ไปเทศน์คู่กับเจ้าคุณองค์หนึ่ง เป็นเปรียญ ๘ ประโยค ท่านเจ้าคุณถามหลวงพ่อว่า *“จะเทศน์เรื่องอะไร”*

หลวงพ่อตอบว่า *“จะเทศน์เรื่องตัวโกรธ”*

ท่านเจ้าคุณถามต่อไปว่า *“หน้าตาตัวโกรธมันเป็นอย่างไร”*

หลวงพ่อตอบว่า *“หน้าตาตัวโกรธมันก็เหมือนส้นตีนนี่แหละ”*

ท่านเจ้าคุณโกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยงไม่ยอมเทศน์กับหลวงพ่อต่อไป หลวงพ่อเลยต้องเทศน์องค์เดียวจนจบ

เมื่อลงธรรมาสน์แล้วหลวงพ่อก็กราบท่านเจ้าคุณพร้อมอธิบายว่า

"ผมแสดงเพื่อให้เห็นจริงเห็นจังว่าความโกรธนั้นทำให้หน้าแดง มือไม้สั่น จนต้องเลิกเทศน์ อย่างท่านเจ้าคุณนี่แหละ"

พร้อมกับขอโทษขอโพยท่านเจ้าคุณ เรื่องก็ยุติลงเพียงแค่นี้

ศีลมหาสนิท

พิธีดื่มน้ำองุ่นแดง และกินขนมปังที่เสกแล้ว เป็นเครื่องหมายแทนเลือดเนื้อที่พระเยซูทรงเสียสละไถ่บาปให้มนุษย์และมีเลือดเนื้อเดียวกับพระองค์

กกุธภัณฑ์

เครื่องหมายความเป็นพระราชาธิบดี ตามที่แสดงไว้ในบรมราชาภิเษก รัชกาลที่ ๗ คือ

๑. มหาพิชัยมงกุฎ ๒. พระแสงขรรค์ชัยศรี ๓. ธารพระกร
๔. วาลวีชนี (พัดกับแส้จามรี) ๕. ฉลองพระบาท

รวมเรียกว่า *"เบญจราชากกุธภัณฑ์"*

หลวงพ่อดีเน๊าะ

หลวงพ่อรูปนี้เป็นเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี ท่านพูดอะไรกะใครมักจะลงท้ายว่า *"ดีเน๊าะ"*

ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปที่วัดมัชฌิมาวาส และได้สนทนาธรรมกับท่าน ท่านสนทนาไปก็ลงท้ายด้วยคำว่า *"ดีเน๊าะหลวงๆ"*

ในปีนั้น ท่านได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามที่ ***"พระเทพวิสุทธาจารย์ สาธุอุทานธรรมวาที"***

เตือนคนจน

ว่าญาติใครได้ดีเขามีทรัพย์ ตัวแค้นคับเข็ญใจอย่าไปหา
ถึงรักแรงแข็งขันได้สัญญา อนาถาแล้วไม่นับเขาอับอาย ฯ

เพชรน้ำเอก = ดีเป็นพิเศษยอดเยี่ยม

หลักในการครองเรือน

ภายในครอบครัว ระหว่างสามีภรรยา ถ้าต่างคนต่างมีความอดทนรู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักถนอมน้ำใจกัน มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น ก็ค่อยๆ พูดจาพาทีกัน หาเหตุผลตกลงกันด้วยสันติวิธี อันวิธีการอย่างนี้จะทำให้บรรยากาศในครอบครัวอบอุ่น มีความสุขมาก

ชาวพุทธที่แท้จะทำอะไร ต้องไม่ตกเป็นทาสของความโกรธ จะว่ากล่าวสั่งสอนใคร ก็กล่าวแต่โดยดี มีเมตตา ปรารถนาประโยชน์สูงสุดเป็นที่ตั้ง

คราวเกิดเรื่องกัน ควรชิงกันยอมแพ้เสียข้างหนึ่ง เรื่องจะยุติลงได้ การยอมแพ้นั้นในสายตาของชาวโลก อาจหาว่าเป็นคนขี้ขลาดตาขาว แต่ในสายตาของนักธรรม กลับให้เกียรติว่าเป็นผู้ชนะ ดังที่ท่านว่ากันว่า *“แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร”* หรือ *“แพ้แบบพระ ชนะแบบมาร”*

ชาวพุทธที่ดีแท้ต้องรู้จักให้อภัย เพราะการให้อภัยเป็นการให้ที่ลงทุนน้อย แต่ได้กำไรมากมาย การให้อภัยจัดเป็นทานชั้นยอดเหนือกว่าทานใดๆ

ผู้ที่มีน้ำใจให้อภัยเป็นนิจ ย่อมมีชีวิตสูงค่า ซึ่งชาวโลกเรียกว่า *“พระ”* คือ *“พระอภัย”*

อภัยทานเป็นเภสัชขนานเอกที่จะถ่ายถอนความอาฆาตพยาบาทจองเวรให้หลุดพ้นจากจิตใจ เพื่อให้ชีวิตได้ประสบสุขสมหวังดังปรารถนา

ฉะนั้น สามีภรรยาจึงควรฝึกฝนตนเองให้รู้จักอภัยแก่กันและกัน แต่อภัยจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยขันติความอดทนเป็นรากฐาน

ขันติมีประโยชน์มากมาย จึงขอเชิญชวนท่านทั้งหลายได้ช่วยกันปลูกขันติธรรมให้งอกงามบนอาณาจักรใจอย่าได้หยุดยั้ง

บัณเฑาะว์ = กลองสองหน้าชนิดหนึ่ง

คุณธรรมน้ำใจ

ความมีคุณธรรมน้ำใจในคนเรากับความไม่มีคุณธรรมน้ำใจแตกต่างกันมาก คนที่มีคุณธรรมน้ำใจมักมีกิริยาพาที ท่าทางนิ่มนวลสุภาพอยู่เสมอ แม้ว่าจะยังไม่แสดงออกมาให้ปรากฏเห็นแก่ใครๆ ก็ตาม แต่ว่ามองแล้วชวนมอง ชวนเคารพเลื่อมใส

ทั้งนี้เพราะบุคคลนั้นย่อมฉายรัศมีมาทางกิริยาท่าทางต่างๆ อยู่แล้วนั่นเอง ซึ่งแตกต่างจากคนไม่มีคุณธรรมน้ำใจในใจ แม้จะยังไม่แสดงออกมา คือความเห็นแก่ตัว ความทารุณโหดร้าย ความพยาบาทริษยาต่างๆ เหล่านี้ให้เห็นก็ตาม

แต่ทว่าใบหน้ากิริยาท่าทาง ก็จะส่อบอกให้คนทั้งหลายรู้ สังเกตได้ชัดว่าคบยากหรือไม่น่าคบค้าสมาคมด้วย

ศีลอด

การถือบวชของชาวมุสลิม ไม่ดื่มไม่กินอะไรเลยตลอดเวลากลางวันในเดือนรอมฎอน อันเป็นเดือนที่ ๙ แห่งปีในศาสนาอิสลาม นับแบบจันทรคติ

พุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดประยูร
ฤษภาคม ๒๕๔๑

คนอาภัพ

ท่านว่า คนขี้เหนียวเป็นคนอาภัพ สะสมทรัพย์ไว้ไม่ยอมใช้จ่าย แม้ในเรื่องที่ควรจะจ่าย ทำตนเป็นปู่โสมเฝ้าทรัพย์ ผลสุดท้ายตายไปเลยได้ดีคนอื่น ดุจแมลงผึ้งสะสมน้ำหวานไว้ ผลสุดท้ายผู้อื่นเอาไปกินหมด

เพราะฉะนั้น ท่านไม่อยากเป็นคนอาภัพ ก็อย่าขี้เหนียว

แมว ๕ หมา ๔ เป็นกาลกิณีจริงหรือ

บัณฑิตคนหนึ่งไปเยี่ยมเพื่อนบ้านเห็นกำลังนำลูกสุนัขใส่เข่งจึงถามว่า

"นี่คุณจะนำสุนัขนี่ไปไหน"

"เอาไปปล่อยที่วัด" เพื่อนตอบ

บัณฑิตสงสัยจึงถามว่า*"เอ ก็สุนัขทั้ง ๔ ตัวนั้นน่ะน่ารักน่าเอ็นดู ทำไมคุณจะไปปล่อยเสียล่ะ"*

เพื่อนชี้แจงว่า*"โบราณท่านถือว่า แมว ๕ หมา ๔ ห้ามเลี้ยงเป็นกาลกิณี ใครเลี้ยงไว้เป็นอัปมงคล"*

บัณฑิตจึงขอนุญาตรับสุนัขทั้ง ๔ ตัว ไปเลี้ยงเอง สุนัขทั้ง ๔ ตัว โตวันโตคืน เพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี มันรักเจ้าของมันมาก ไปไหนก็ตามไปด้วย

วันหนึ่งบัณฑิตออกจากบ้าน เจ้าสุนัขทั้ง ๔ ก็ล้อมหน้าล้อมหลังตามไปเป็นพรวน ขณะนั้นเอง งูเห่าใหญ่ตัวหนึ่งพุ่งตัวออกจากกอหญ้าทำท่าจะกัดบัณฑิต สุนัขตัวหนึ่งกระโจนเข้าไปกัดคองูเห่าอีก ๓ ตัว กระโจนเข้าไปรุมกัดงูเห่าตัวนั้น จนกระทั่งตายอยู่ ณ ตรงนั้นเอง

บัณฑิตดีใจเป็นที่สุด เข้าไปโอบกอดสุนัขทั้ง ๔ ตัว ด้วยน้ำตาแล้วพูดว่า

"เออข้ารอดตายมาได้คราวนี้ ก็เพราะพวกเจ้าช่วยป้องกัน มิฉะนั้นแล้วข้าต้องตายแน่ๆ ฉะนั้นโบราณว่า แมว ๕ หมา ๔ เป็นกาลกิณีนั้นไม่จริง ข้าไม่เชื่อ"

เจ็ดชั่วโคตร

หมายถึง วงศ์ตระกูลที่สืบสายโลหิต ซึ่งนับตั้งแต่ตัวเองขึ้นไป ๓ ชั้น คือ ชั้นพ่อ ชั้นปู่ และชั้นทวด กับนับจากตัวเองลงมาอีก ๓ ชั้น คือ ชั้นลูก ชั้นหลาน และชั้นเหลน

รวมเป็นเจ็ดชั่วโคตร ไม่นับผู้หญิงรวมด้วย

ศิลปะการแสดงน้ำใจ

การแสดงน้ำใจต่อผู้อื่นเป็นศิลปะแห่งการดำเนินชีวิต ทุกคนปรารถนาให้เพื่อนฝูง ญาติสนิทมิตรสหาย ตลอดจนผู้บังคับบัญชารักใคร่ การเช่นนั้นจะเกิดได้ ผู้นั้นจะต้องเป็นผู้มีน้ำใจอันดีงาม ไม่เกียจคร้าน ไม่นิ่งดูดาย โอกาสใดควรแสดงน้ำใจให้ผู้อื่นเห็นได้ก็ควรปฏิบัติ จึงจะเป็นบุคคลที่น่ารัก ไม่มีใครรังเกียจ

สรุปแล้วทุกคนควรมีน้ำใจต่อกัน คือลูกต้องมีน้ำใจต่อพ่อแม่ ศิษย์ต้องมีน้ำใจต่อครูอาจารย์ ในทำนองเดียวกันพ่อแม่ก็ต้องมีน้ำใจต่อลูก ครูอาจารย์ก็ต้องมีน้ำใจต่อศิษย์ สามีต่อภรรยา มิตรต่อมิตรต้องมีน้ำใจต่อกันและกัน

ใครเกี่ยวข้องกันสถานไหน เมื่อมีโอกาสก็ควรแสดงน้ำใจต่อกันตามสมควร โดยเฉพาะคราวเจ็บไข้ได้ป่วย ทุกข์ยากลำบาก หากมีโอกาสได้แสดงน้ำใจแล้วก็สร้างความประทับใจไปนาน

ฉะนั้น คุณธรรมน้ำใจนี้จึงเป็นข้อควรปฏิบัติเพื่อจะยังบุคคลผู้ปฏิบัติให้เป็นที่รักใคร่ ชื่นชมของคนทั่วๆ ไป

พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนธรรมข้อหนึ่งคือ *"อัตถจริยา"* ได้แก่การที่บุคคลประพฤติหรือบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นแก่ส่วนรวมเรียกว่า *"มีคุณธรรมน้ำใจ"*

คนมีน้ำใจและคนไม่มีน้ำใจ

คนมีคุณธรรมน้ำใจ ไม่นิ่งดูดาย ประพฤติบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น หรือแก่ส่วนรวม ช่วยเหลืออะไรได้ก็ช่วยเหลือ เป็นต้นว่าอาจจะช่วยด้วยกำลังแรงกำลังใจ แม้แต่การไปเยี่ยมคนเจ็บไข้ได้ป่วย หรือญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ มิตรสหาย ที่อยู่ไกล นานๆ ก็หาโอกาสไปเยี่ยมเยือน และมีสิ่งของอะไรติดมือไปเป็นของกำนัลด้วย

ส่วนคนไม่มีคุณธรรมน้ำใจ บางคนเมื่อจากพ่อแม่ ญาติพี่น้องผู้ใหญ่ไปก็เงียบหายไปเลย ไม่มีการเยี่ยมเยือน ไม่มีส่งข่าวคราวสอบถาม แสดงว่ามีความคับแค้น ไม่มีน้ำใจ

บางคนก็ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เช่น การทำบุญสุนทาน การบำเพ็ญกุศลต่างๆ การจัดงานปีใหม่ การพัฒนาสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สมควรจะเสียสละจัดการทำกันได้แต่ก็หลบหลีกเลี่ยงเสีย มิหนำซ้ำยังเจรจาว่ากล่าวให้เกิดความเสียๆ หายๆ อีก แสดงได้ว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว ปราศจากคุณธรรมที่จะก่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น และส่วนรวม

เรียกว่า เป็นคนไม่มีคุณธรรมน้ำใจ

ขโมยหัวใส

ในพระอุโบสถแห่งหนึ่ง มีหีบสำหรับรับบริจาคเงินบำรุงสิ่งต่างๆ ภายในวัด ที่หีบมีอักษรจารึกไว้ว่า *"ใครจะเอาทรัพย์ในหีบนี้ไป ขอให้นึกถึงศาสนา"*

รุ่งเช้าพระลงพระอุโบสถเพื่อทำวัตรเช้า ท่านสมภารเห็นหีบถูกงัดและมีอักษรจารึกต่อท้ายไว้ว่า

"ใครจะไปยอมอดตาย มันต้องขวนขวายหาเลี้ยงอาตมา"

"โจรที่วัดอภัยคีรีวิหาร"

การพัฒนาตนเอง

หนอนที่น่าเกลียดยังพัฒนาตัวเองเป็นผีเสื้อที่น่ารักได้ น้ำที่สกปรกยังพัฒนาตัวเองเป็นน้ำที่สะอาดได้

คนที่ชั่วร้ายทำไมจะพัฒนาตัวเองให้ดีเด่นไม่ได้เล่า

ใครบ้ากันแน่

เรื่องเกิดในโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา

วันหนึ่งข้าพเจ้ามีธุระเข้าไปในโรงพยาบาล มีเจ้าหน้าที่นำทางเข้าไป ในระหว่างทางก็ผ่านชายหญิงกลุ่มหนึ่งกำลังถอนหญ้าอยู่ เจ้าหน้าที่ชี้บอกข้าพเจ้าว่า *"นี่ละครับคนบ้า"* ทันใดนั้นก็มีคนหนึ่งในกลุ่มนั้นโต้ออกมาว่า *"แกนะซีบ้า"* ตกลงว่าใครบ้ากันแน่ ที่จริงเมื่อจะว่ากันไปแล้ว ก็บ้าด้วยกันทุกคน ตลอดเวลาที่ยังมีกิเลส อย่างที่โบราณว่า *"บ้าห้าร้อยจำพวก"*

"บ้า" หมายถึง เสียสติ วิกลจริต สติฟั่นเฟือน หลงใหลหรือมัวเมาในสิ่งนั้นๆ จนผิดปกติ เช่น บ้ากาม บ้ายศ บ้าฟุตบอล บ้าจี้ อาการที่พูดหรือแสดงโดยขาดสติเมื่อถูกจี้ทำให้ตกใจ บ้าดีเดือด บ้าน้ำลาย บ้าบิ่น บ้าระห่ำ บ้าลำโพง บ้าเลือด บ้าสมบัติ บ้าหอบฟาง ฯลฯ

เรื่อง *"บ้า-บ้า"* ก็จบลงดื้อๆ อย่างนี้แหละ เพื่อให้เรื่องนี้เกิดประโยชน์ จึงขอให้ท่านสำรวจดูว่าท่านเข้าข่ายอยู่ในบ้าประเภทไหนบ้าง เมื่อพบแล้วจึงนำเอาธรรมโอวาท เลือกเอาเฉพาะที่ตรงกับโรคบ้าของท่านมาบำบัด

แล้วโรคบ้าของท่านก็จะค่อยๆ หายไปในที่สุด

ค้านสุภาษิต

เจ็ดวันเว้นฝึกซ้อมดนตรี ห้าวันอักขระหนีเนิ่นช้า

สามวันจากนารีเป็นอื่น วันหนึ่งเว้นล้างหน้าอับเศร้าหมองศรี

ค้านตรงที่ว่า *"สามวันจากนารีเป็นอื่น"*

ทั้งนี้ก็เพราะว่า พอชูชกออกจากบ้านไปไม่ทันข้ามคืน คืนวันนั้นเอง นางอมิตดาก็มีชู้เสียแล้วกับพราหมณ์หนุ่มรูปหล่อที่ชื่อ เขมกพราหมณ์ ซึ่งอยู่ภายในหมู่บ้านนั้นเอง

คนเป็นเปรต

เรื่องนี้เกิดที่จังหวัดน่าน ท่านเจ้าประคุณมหาโพธิวงศาจารย์ วัดพระบาทมิ่งเมือง จังหวัดแพร่ เมื่อท่านเป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ที่พระธรรมรัตนากร ท่านเล่าว่าที่จังหวัดน่านมีพระมหาเถระชั้นผู้ใหญ่รูปหนึ่ง มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย มีคนเคารพยำเกรงมาก

คราวหนึ่ง ทางวัดจะทำการบูรณะพระมหาธาตุที่ชำรุดทรุดโทรม จำเป็นต้องนำยอดฉัตรลงมา ครั้นซ่อมองค์พระบรมธาตุเสร็จก็ทำพิธียกฉัตรขึ้น แต่เป็นฉัตรที่ทำขึ้นใหม่

ต่อมาฉัตรนั้นก็ดำ แต่ใครๆ ก็ไม่กล้าทักท้วง ปรากฏว่าพระมหาเถระผู้ใหญ่ท่านนั้นได้นำเอาฉัตรอันเก่าซึ่งเป็นทองคำไปขาย แล้วต่อมาท่านก็ลาสิกขาไปแต่งงานจนมีลูก แต่ลูกคนนั้นคลอดออกมาไม่มีหนัง มีแต่เนื้อแดงๆ ผู้สามีปรารภจะฆ่าเด็กนี้ให้พ้นอาย แต่ภรรยาไม่ยอม ต่อมาไม่นานเด็กคนนั้นก็ตาย

วันหนึ่งมีแขกมาหาสามี เธอจึงขึ้นไปตามที่ในห้อง แต่เมื่อถึงห้องเธอถึงกับตกใจร้องกรี๊ด เพราะภาพที่เห็นนั้นเป็นเปรตตัวยาวเต็มห้อง เธอจึงขอหย่า

แล้วท่านผู้นี้ก็จนลงๆ จนถึงกับต้องอาศัยผู้ที่เคยเป็นศิษย์เลี้ยงชีวิต ต่อมาก็เกิดเป็นโรคหูหนาตาเรื่อ และตายไปในที่สุด

สำคัญที่ตน

อย่าดูถูกตนเองว่าสิ้นไร้ไม้ตอก ไม่มีบุญวาสนา
ตัวเรานี้แหละเป็นที่พึ่งแห่งตน
เราออกมาสู่สังคมด้วยความมั่นใจกันเถิด

ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน

ไม่ทราบว่าใครบัญญัติคำนี้ขึ้นมา ข้าพเจ้าเห็นด้วยและคิดว่าท่านทั้งหลายก็คงจะเห็นด้วยเช่นเดียวกัน ถ้าจะพูดกันตรงไปตรงมาอย่างไม่เกรงใจ ลองเทียบดูระหว่างคนกับสัตว์ เฉพาะส่วนของร่างกายคนเราสู้สัตว์ไม่ได้ ทำไมจึงว่าอย่างนั้น ลองคิดดูสัตว์ทั้งหลาย เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย งาก็มีอยู่ หนังก็ใช้ได้ เนื้อก็กินได้ หันมาดูคนเรา งาก็ไม่มี หนังก็ใช้อะไรไม่ได้ เนื้อก็กินไม่ได้ ซ้ำกระดูกนอกจากใช้ทำอะไรไม่ได้แล้ว เขายังรังเกียจ กระดูกหมูเขายังนำมาปรุงเป็นอาหารได้ มีสุภาษิตอยู่บทหนึ่งว่า

อันสังขารแห่งเราท่าน จะเอาแก่นสารที่ไหนมา
มันไม่สะไม่สวย ท่อนกล้วยก็ยังดีกว่า
พอหมดลมหายใจ ก็กลายเป็นผีเฝ้าป่าช้า ฯ

เพราะเหตุนี้แหละ จึงเห็นได้ว่า ลำพังร่างกายแล้วเราแพ้สัตว์อย่างราบคาบ

ก็แค่ว่า การที่เราจะเอาชนะสัตว์ได้ก็ด้วยความดี อันเป็นผลผลิตออกมาจากผลงานนั่นเอง ท่านเจ้าคุณพระเทพโสภณ ท่านได้บำเพ็ญความดีไว้มากมาย แต่จะเป็นอะไรบ้างเห็นจะไม่ต้องจาระไนเพราะเป็นเรื่องที่รู้ๆ กันอยู่แล้ว อย่างที่ว่า *"กินอยู่กับปาก อยากอยู่กับท้อง"* นั่นแหละ ขืนชี้แนะไป ก็จะเข้าทำนอง *"เอาน้ำมาสอนปลา เอาฟ้ามาสอนนก"* จะกลายเป็นเรื่องตลกไปเปล่าๆ

อีกเรื่องหนึ่งที่ใคร่จะขอทิ้งท้ายไว้เพื่อเป็นตัวอย่างนั่นก็คือ ความอ่อนน้อมถ่อมตน อันเป็นคุณสมบัติประจำตัวของท่านเจ้าคุณพระเทพโสภณ ที่เป็นเครื่องส่งเสริมให้ท่านแพรวพราวไปด้วยเสน่ห์ ซึ่งสอดคล้องต้องกับสุภาษิตบทหนึ่งที่ว่า *"ความอ่อนน้อมถ่อมตน คือมนต์มหาเสน่ห์"* ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี่แหละที่บันดาลให้ท่านเจ้าคุณพระเทพโสภณเป็นพระที่ทรงคุณค่ามหาศาล

สมกับคำว่า *"ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน"* นั้นแล

เรื่องของอนิจจัง

สูงแล้วกลับต่ำ	คนหลังงอ-โก่ง
ดำแล้วกลับขาว	ผม
ยาวแล้วกลับสั้น	สายตา
มั่นแล้วกลับคลอน	ฟัน
หย่อนแล้วกลับตึง	หู
ซึ้งแล้วกลับเซอะ	สติ ปัญญาลดน้อยลง

เหล่านี้แหละจึงสมกับกลอนบทหนึ่งซึ่งท่านประพันธ์ไว้ไพเราะมากว่า

ดูโรงเรือนเปรียบเหมือนกับสังขาร ปลูกไว้นานเก่าคร่ำฉลำฉลาย
แก่ลงแล้วโครงคร่างหนอร่างกาย ไม่เฉิดฉายเหมือนหนุ่มกระชุ่มกระชวย
ตาก็มัวหัวก็ขาวเป็นคราวคร่ำ หูก็ซ้ำไม่ได้ยินเอาสิ้นสวย
แรงก็ถอยน้อยกำลังนั่งก็งวย ฟันก็หักไปเสียด้วยไม่ทันตาย

เกราะป้องกัน

ความรู้คู่เปรียบด้วย　　กำลัง กายเฮย
สุจริตคือเกราะบัง　　ศาสตรพ้อง
ปัญญาประดุจดัง　　อาวุธ
คุมสติดังโล่ป้อง　　อาจแกล้ว กลางสนาม

นกเขาคู่

เขาเล่าว่า นายนรินทร์ (กลึง) เป็นคนฉลาด มีอุบายวิธีในการค้าขายเป็นเลิศ สินค้าที่สร้างชื่อเสียงและความร่ำรวยให้แก่เขานั้น คือ *"ยาดองตรานกเขาคู่"* ซึ่งเป็นยาดองที่พระสงฆ์องค์เจ้าสมัยนั้นหลงผิดคิดว่าเป็นเภสัชชนิดหนึ่ง จึงพากันฉันอย่างเอร็ดอร่อย จนถึงทางคณะสงฆ์ต้องประกาศห้าม เพราะว่ายาดองนั้นผสมด้วยสุรา

ฤดูเล่นว่าวที่ท้องสนามหลวง นายนรินทร์ (กลึง) จะแต่งกายแปลกๆ เช่น โกนผมครึ่งหัวบ้าง โกนหมดหัวบ้าง เอาป้ายตรานกเขาคู่ห้อยหน้าหลัง ถือโทรโข่งประกาศขาย มีข้อความโฆษณาที่พอจำได้ว่า

"เชิญครับ เชิญลองลิ้มชิมนกเขาคู่ จะเข้าไปขันคูอยู่ในกระเพาะ อร่อยเหาะหนักหนา แก้ปวดเมื่อย เคล็ดยอก แก้พูดไม่ออกตันอุรา ท้องจุกเสียดลมกล้า รับประทานยาหายดังปลิดทิ้ง"

ปรากฏว่า มีผู้คนมาซื้อกันมากมาย นายนรินทร์ (กลึง) คิดจะขยายยาดองตรานกเขาคู่ไปยังต่างจังหวัด จึงลงเรือประทุนใหญ่แจวขึ้นไปทางเหนือย่านนนทบุรี ปทุมธานี และส่งยาดองตรานกเขาคู่ตามแพริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยฝากขายเฉยๆ ไม่เก็บเงินล่วงหน้า ขายได้ก็ให้กำไร ขายไม่ได้ก็ขอคืน มีพ่อค้าแม่ค้ารับยาดองตรานกเขาคู่ไว้ขายมากมาย เพราะคิดว่ามีแต่กำไร ไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไร

พอล่องได้ ๓-๔ วัน ก็มีเรือสินค้าลำหนึ่งไปแลกข้าวเปลือกบ้าง สินค้าต่างๆ ตามแพริมน้ำเจ้าพระยานั้น เมื่อไปถึงร้านเห็นยาดองตรานกเขาคู่ ก็กว้านซื้อไปจนหมดร้าน ร้านค้าเหล่านั้นพากันดีใจที่ขายยาดองได้กำไรโดยไม่ต้องลงทุน

ต่อมา นายนรินทร์ (กลึง) ก็แจวเรือประทุนลำใหญ่ขึ้นไปใหม่ ทำเป็นฟังข่าวการขายยาดองตรานกเขาคู่ตามแพที่รับจำหน่ายไว้ บรรดาพ่อค้าแม่ค้าเมื่อเห็นนายนรินทร์ (กลึง) นำยาดองตรานกเขาคู่มาขายใหม่ คราวนี้ต่างก็พากันซื้อไว้ร้านละมากๆ เพราะปรากฏว่า คราวที่แล้วขายดี ขายจนไม่พอขาย คราวนี้จึงลงทุนซื้อด้วยเงินสด โดยหารู้ไม่ว่า เรือที่ไปซื้อนั้น เป็นเรือที่นายนรินทร์ (กลึง) วางอุบายขึ้นไปซื้อนั่นเอง

ยาดองตรานกเขาคู่เป็นข่าวคราวที่ทำให้คนรู้จักชื่อนายนรินทร์ (กลึง) เป็นอย่างดี และอุบายวิธีในการค้าของนายนรินทร์ (กลึง) นั้นมีมากมายหลายวิธี ซึ่งยังเป็นวิธีที่ทันสมัยอยู่จนทุกวันนี้

หน้าที่

ทุกคนล้วนมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ แม้พระภิกษุสามเณรก็มีหน้าที่เช่นเดียวกัน

ที่หน้าอุโบสถวัดประยุรวงศาวาส มีคติเตือนใจกล่าวถึงหน้าที่ของภิกษุสามเณรไว้ว่า

“ทำวัตรเช้าเย็น ไม่เว้นการศึกษา อบรมภาวนา รักษาพระธรรมวินัย”

เมื่อได้ทำหน้าที่ในลักษณะข้างต้นนี้ การบวชก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อคนหมู่มาก แต่ถ้าบวชเข้ามาแล้วละเลยในการทำหน้าที่เข้าลักษณะที่ว่า

“ฉันเช้าแล้วเอน ฉันเพลแล้วนอน บ่ายพักผ่อน ค่ำจำวัด” อย่างนี้ไม่มีประโยชน์

เรียกว่า บวชแล้วขาดทุน เข้าทำนองที่ว่า *“บวชเสียผ้าเหลือง สึกเปลืองผ้าลาย”*

ลูกสอนพ่อ

สองพ่อลูกเดินไปเจอแม่ปลาช่อนกำลังพาลูกอ่อนฝูงใหญ่ออกหากิน พ่อจะเอาฉมวกแทงแม่ปลาช่อน ลูกท้วงว่า *"ถ้าพ่อแทงแม่ปลาช่อน ลูกมันจะอยู่กับใครล่ะ"*

พ่อได้สติ แม่ปลาช่อนรอดตาย นี่แหละลูกแก้ว

พระสุนทรภู่รับสังฆทาน

เล่ากันมาว่า สมัยหนึ่ง ท่านสุนทรภู่ รัตนกวีเอกของไทย ได้หนีราชภัยหลบไปบวชเป็นพระอยู่บ้านนอก ตอนเช้าท่านออกบิณฑบาตทางเรือ โยมคนหนึ่งจอดเรืออยู่ริมตลิ่ง ได้นิมนต์ท่านเข้าไปรับสังฆทาน และขอให้ท่านนำถวายด้วย

ท่านจำคำถวายไม่ได้ แต่ด้วยวิสัยนักกลอน ท่านจึงให้โยมตั้งนะโม ๓ จบ แล้วท่านก็นำถวายว่า *"อิมัสมิงริมฝั่ง"*

ตาของท่านก็ชำเลืองไปในถาดอาหารแล้วว่า

"อิมังปลาร้า กุ้งแห้งแตงกวา อีกปลาดุกย่าง ช่อมะกอกดอกมะปราง เนื้อย่างยำมะดัน ข้าวสุกค่อนขัน น้ำมันขวดหนึ่ง น้ำผึ้งครึ่งโถ ส้มโอแช่อิ่ม ทับทิม ๒ ผล เป็นยอดกุศลสังฆัสสะ เทมิ"

โยมสาธุชื่นใจ ท่านผู้ใดจะนำไปดัดแปลงใช้บ้างก็ได้ คิดว่าท่านคงไม่สงวนลิขสิทธิ์

ความสำคัญโยม

เมื่อได้ไปที่วัดวชิรคาม จังหวัดสมุทรสงคราม เห็นสุภาษิตหนึ่งติดอยู่ที่หอระฆังริมทางเดิน รู้สึกว่าเข้าท่าดีและเข้าทีด้วย จึงถือโอกาสขออนุญาตเจ้าของสุภาษิตบทนี้ นำมาเผยแพร่ในหนังสือเล่มนี้ เพื่อเป็นวิทยาทานต่อไป สุภาษิตนั้นมีว่า

***"บ้านขาดเสา บ้านก็ล้ม วัดขาดโยม วัดก็แย่"* จริงของท่าน**

การันต์ = ตัวอักษรที่ไม่ออกเสียง ซึ่งมีไม้ทัณฑฆาตกำกับไว้
เช่นตัวในคำว่า "การันต์"

พระใหม่สวดมนต์ไม่ได้

เมียเถ้าแก่ตี๋ตาย จึงนิมนต์พระไปสวดที่บ้าน (สมัยก่อนนิยมจัดงานศพที่บ้าน) พระ ๔ รูป เป็นพระเก่า ๓ รูป พระใหม่ ๑ รูป พอสวดเสร็จจะถวายปัจจัยไทยทาน เถ้าแก่ตี๋แกว่า

"อั๊วถวาย ๓ องค์เท่านั้ง องค์นี้อีนั่งเฉยๆ ไม่สวก อั๊วไม่ถวาย"

แต่รูปหนึ่งปฏิภาณดี บอกเถ้าแก่ตี๋ว่า

"พระ ๓ รูปนี้สวดให้ลื้อฟัง จึงต้องสวดดังๆ ส่วนรูปนี้สวดให้ผีเมียลื้อฟัง จึงต้องสวดในใจ"

"ฮ้อๆ ถ้ายังงั้นอั๊วแถมให้อีก ๑ ร้อย แทนเมียอั๊ว"

ตกลงรูปที่สวดในใจโชคดีไป

คนอยากอายุยืน

ชายคนหนึ่งเข้าไปหาท่านเจ้าคุณพระเทพสุธี อดีตเจ้าอาวาสวัดอนงคาราม เรียนถามท่านว่า *"อยากจะให้อายุยืนต้องทำอย่างไร"*

ท่านเจ้าคุณตอบว่า *"ไม่ยาก หมั่นหายใจไว้อย่าหยุด"*

ท่านผู้ใดอยากอายุยืน จะนำวิธีนี้ไปใช้ก็ได้ ท่านเจ้าคุณท่านว่าท่านไม่สงวนลิขสิทธิ์

จ้น = (ว.) ถี่ๆ เช่น *กินออกจ้นมิได้หยุดช่างสุดแสน*
ที่ อ.ท่าเรือ จ.สระบุรี มีวัดชื่อวัดไก่จ้น

ใช้ให้ถูกต้อง

สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ กล่าวไว้ในหนังสือเรื่องความทรงจำว่า คำว่า *"พระพุทธเจ้าหลวง"* ใช้เรียกพระเจ้าแผ่นดินที่สวรรคตแล้ว และพระเจ้าแผ่นดินที่ออกจากราชสมบัติ

สำหรับพระเจ้าแผ่นดินที่ยังทรงพระชนม์อยู่ให้เรียกว่า *"พระเจ้าหลวง"*

ผ้ากาสีมีคุณค่าสูง

พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เป็นเหมือนผ้ากาสี ซึ่งมีสัมผัสที่นิ่มนวล สีงาม ราคาแพงมาก แม้เก่าแล้วเขาก็ไม่ทิ้ง ไม่ทำเป็นผ้าขี้ริ้ว แต่เขายังเอามาใช้ห่อเงิน ห่อทอง ห่อเพชร ใส่กล่อง อบกลิ่น คือทรงสอนให้นำผ้ากาสีมาเป็นตัวอย่าง ให้มีกิริยา มารยาท นิ่มนวล สุภาพ วาจาอ่อนหวาน ชวนฟัง

อย่าให้เป็นผ้าเนื้อหยาบ สัมผัสกระด้าง ใครเข้าใกล้ก็เบื่อ เพราะชอบพูดวาจาถากถาง ชอบนินทา วาจากระด้าง โฮกฮาก

บททดสอบแม่ชี

แม่ชีรูปหนึ่งมีนิสัยชอบคุยโอ้อวดว่าตนปฏิบัติธรรมได้สำเร็จอย่างนั้นได้สำเร็จอย่างนี้ วันหนึ่งแม่ชีผู้นี้เข้าไปหาท่านเจ้าคุณพระศาสนโสภณ อดีตเจ้าอาวาสวัดมกุฏกษัตริยาราม และพูดกับท่านเจ้าคุณว่า *"ดิฉันละกิเลสได้มากแล้ว ความโกรธก็ละได้เกือบหมดแล้ว"*

ท่านเจ้าคุณคงรำคาญในการคุยโม้โอ้อวดของแก ท่านจึงย้อนถามว่า *"จริงหรือแม่ชี อีตอแหล"*

เท่านั้นเอง แม่ชีรูปนั้นลุกขึ้นชี้หน้าท่านเจ้าคุณแล้วพูดว่า *"ท่านเจ้าคุณนี่ พูดจาหยาบคาย"* แล้วก็สะบัดก้นออกไปจากกุฏิทันที

ท่านเจ้าคุณหัวเราะแล้วสำทับตามหลังไปว่า *"แม่ชีนี่เป็นแค่ทดสอบขั้นต้นเท่านั้นเองนะแม่ชี"*

ท่านเจ้าคุณรูปนี้ เป็นชาวเพชรบุรี ท่านชอบแต่งโคลง กลอน มีกลอนบทหนึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายก็คือ

นึกถึงความตายสบายนัก มันหักรักหักหลงในสงสาร
บรรเทามืดโมหันต์อันธกาล ทำให้หาญหายสะดุ้งไม่ยุ่งใจ

เม่งจง ลูกยอดกตัญญู

ประเทศจีนได้รับยกย่องว่า ผู้คนหนักไปในเรื่องกตัญญู อนุสาวรีย์ตัวอย่างของคนกตัญญูมีอยู่ทั่วไป หนังสือตำรับตำราต่างๆ กล่าวถึงเรื่องกตัญญูมีอยู่มากมาย เรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้ก็เกี่ยวกับลูกกตัญญูเหมือนกัน โปรดได้ศึกษาเพื่อเป็นคติสอนใจเถิด

เม่งจง เป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว พ่อเขาตายไปตั้งแต่เขายังเล็กๆ ตอนนี้เขามีอายุได้ ๑๕ ปี แม่เขาชรามาก แล้วก็ขี้โรค เจ็บออดๆ แอดๆ เม่งจงเป็นลูกกตัญญู เขาเฝ้าปฏิบัติแม่อย่างใกล้ชิด หุงหาอาหารให้แม่กิน นวดให้แม่ยามปวดเมื่อย พัดให้แม่ยามที่ร้อน เวลาโรงเรียนหยุดพักก็รีบมาดูแม่

วันหนึ่ง เขาได้ยินแม่ละเมอว่า อยากจะกินแกงหน่อไม้ เม่งจงจึงรีบฉวยเสียมเข้าป่าเพื่อหาหน่อไม้ แต่หาหน่อไม้เท่าไรๆ ก็ไม่พบ เพราะเป็นช่วงหน้าแล้ง ถึงกับอ่อนอกอ่อนใจ ผลสุดท้ายก็เข้าไปกราบไหว้ที่กอไผ่พร้อมกับอ้อนวอนขอร้องต่อเทวดาอารักษ์

ด้วยอานุภาพแห่งความกตัญญู จึงทำให้รุกขเทวดาสงสาร ได้เนรมิตหน่อไม้ให้โผล่ขึ้นมา ๑ หน่อ เม่งจงดีใจรีบขุดเอามาให้แม่กิน ด้วยแกงหน่อไม้มื้อนั้น ทำให้แม่ของเขาหายวันหายคืน ร่างกายเปล่งปลั่งแข็งแรง

ขอท่านทั้งหลายโปรดอย่าลืมเม่งจง ผู้เป็นต้นแบบของผู้ที่กตัญญู

ความรัก ๓ แบบ

๑. รักแบบบูชา ได้แก่ รักพ่อแม่

๒. รักแบบเอ็นดู ได้แก่ รักเด็กๆ

๓. รักแบบเสน่หา ได้แก่ รักที่เกี่ยวกับราคะ รักของคู่รัก

โลภมากลาภหาย

ตระกูลหนึ่งมีสมาชิก ๓ คน คือพ่อแม่และลูก ต่อมาพ่อตายไปเกิดเป็นหงส์ทอง ตระกูลก็ยากจนลง เพราะขาดหัวหน้าครอบครัว หงส์ทองระลึกชาติได้ สงสารครอบครัว จึงไปสลัดขนทองให้ครั้งละ ๑ ขน ครอบครัวก็ได้อาศัยเลี้ยงชีพต่อไปพอสมควรแก่อัตภาพ

ภายหลังแม่เกิดความโลภอยากจะได้ขนหมดทั้งตัว เพื่อเอาไปขายตั้งหลักฐาน จึงปรึกษากับลูกสาวว่า

"ธรรมดาสัตว์เดรัจฉาน มีใจกลับกลอก จะหวังพึ่งพาในระยะยาวไม่ได้ ควรที่จะจับหงส์ทองถอนขนทองออกมาทั้งหมด เพื่อรวบรวมเอาไปขาย เอาทรัพย์มาเป็นทุนในการสร้างหลักฐาน"

ลูกสาวคัดค้านไม่เห็นด้วย แต่แม่ไม่ฟังเสียงคัดค้านของลูกสาว

วันหนึ่ง หงส์ทองมาเยี่ยมตามเคย แม่จึงจับหงส์ทองไว้แล้วก็ลงมือถอนขนทองจนหมดเกลี้ยงทั้งตัว แต่อนิจจา เจ้ากรรม ขนที่ถอนออกมากลับกลายเป็นขนธรรมดาไม่เป็นทอง จึงจับหงส์ขังเอาไว้อีก โดยคิดว่าเมื่อขนงอกออกมาใหม่แล้วคงจะเป็นทองตามเดิม แต่ก็ผิดคาด เพราะเมื่อขนงอกออกมาใหม่ก็กลายเป็นขนธรรมดาหาเป็นทองไม่

ผลสุดท้ายตระกูลนี้ก็ยากจนลง ถึงกับต้องขอทานเขากิน นี่แหละโทษของความโลภ

โบราณท่านหวังดีจึงมอบคาถากันโลภไว้ว่า *"พอใจเท่าที่มี ยินดีเท่าที่ได้"*

โลกธรรม

มีลาภมียศสุขทุกข์ปรากฏ สรรเสริญนินทา
เสื่อมลาภเสื่อมยศเป็นกฎธรรมดา
อย่ามัวโศกา นึกว่าช่างมัน

พระราชดำรัส

รัชกาลที่ ๕ เคยรับสั่งว่า

"พระภิกษุสามเณร ต้องมีความรู้สูงกว่าฆราวาส เขาจึงจะนับถือ"

วิธีใช้ทรัพย์ ๔ อย่าง

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงวิธีใช้ทรัพย์ไว้มากมาย เรียกว่า *"หลักโภควิภาค"* แต่ในที่นี้จะได้นำวิธีใช้ทรัพย์ที่โบราณบัณฑิตท่านแสดงไว้มานำเสนอ คือ

๑. ทิ้งเหวตื้น คือ กินใช้ประจำวัน
๒. คืนให้ท่าน คือ เลี้ยงดูผู้มีอุปการคุณ
๓. หมั่นทำบุญ คือ สั่งสมไว้เป็นเสบียงในปรโลก
๔. อุดหนุนลูกหลาน คือ ช่วยเหลือกุลทายาท

แมงมุม

เจ้าแห่งความขยันทำให้นโปเลียน *"รบชนะ"* มีเกร็ดประวัติศาสตร์เล่ามาว่าจักรพรรดินโปเลียนแห่งฝรั่งเศส เมื่อคราวออกรบกับอังกฤษที่แหลมทราฟัลการ์ (เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๐๕) กับลอร์ดเนลสัน

นโปเลียนได้ปราชัยกลับมา ระหว่างทางขณะที่พักผ่อน ได้มองเห็นแมงมุมชักใยอยู่ตลอดเวลา เมื่อเขี่ยตาข่ายออกครั้งใด แมงมุมก็มิได้ย่อท้อหนีไป กลับชักใยสร้างตาข่ายใหม่ต่อไปอีก ครั้งแล้วครั้งเล่าแมงมุมไม่ยอมหนีเลย

พฤติกรรมของแมงมุมได้สร้างพลังใจแก่นโปเลียนอย่างมากที่จะคิดต่อสู้กับข้าศึกครั้งใหม่

บ่วงกรรม

มีโยมคนหนึ่ง บ้านอยู่ข้างวัดกัลยาณ์เล่าให้ฟังว่า สมัยก่อนโน้น ที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงหน้าวัดมีบ้านเรือนแพอยู่ ๓-๔ หลัง

เช้าวันหนึ่ง เจ้าของแพกำลังหั่นปลาอยู่บนเขียง ก็มีแมวตัวหนึ่งเข้ามาเอาตีนเขี่ยปลาจะกิน เจ้าของไล่ออกไปสามสี่ครั้งมันก็ยังวนเวียนมาอีก

เจ้าของแพโกรธจัดจับขาแมวไว้แล้วก็เอามีดสับขาแมวจนขาดกระเด็น เลือดกระฉูด มันร้องอย่างน่าเวทนา ทั้งดิ้นพลาดๆ ดิ้นไปจนตกน้ำตายที่หัวแพ

ต่อมาอีกสามเดือน หญิงเจ้าของแพตั้งครรภ์ เมื่อคลอดบุตรออกมา มือข้างซ้ายด้วน พอเด็กเริ่มคลานได้ วันหนึ่งคลานไปคลานมา เลยตกน้ำตายตรงหัวแพที่แมวตกตาย

เรื่องนี้หลวงพ่อเส่ง วัดกัลยาณ์ ก็เคยเล่าให้ฟัง ซึ่งมีเค้าเรื่องตรงกัน

หมุบหมิบมาก็หมุบหมิบไป

หลานชายถามคุณย่าว่า *"คุณย่าครับ เวลาคุณย่าใส่บาตร คุณย่ายกขันข้าวขึ้นจบ เห็นคุณย่าทำปากขมุบขมิบ คุณย่าว่าคาถาอะไรครับ"*

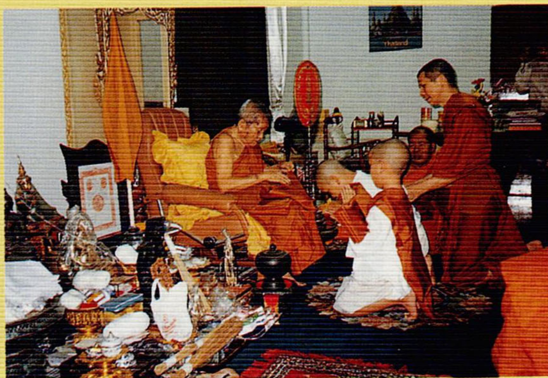
"เอ ย่าก็ไม่รู้เหมือนกันว่าเขาว่าคาถาอะไร เห็นเขาหมุบหมิบมาย่าก็หมุบหมิบไปเท่านั้นเอง"

เสกน้ำให้เดือดได้

สามเณรเข้าไปหาพระอาจารย์ ขอคาถาสำหรับเสกน้ำให้เดือด อาจารย์ให้สามเณรนั่งขัดสมาธิ แล้วนำน้ำใส่ขันตั้งไว้ข้างหน้า ให้สามเณรหลับตา ๑ ชั่วโมง ให้ภาวนาพุทโธๆๆ

เวลาล่วงไปจวนชั่วโมง อาจารย์จึงนำน้ำเดือดมาเปลี่ยน พอสามเณรลืมตาเห็นน้ำเดือดก็ดีใจ มั่นใจว่าคาถาขลัง ตั้งแต่นั้นมาก็เสกน้ำให้เดือดได้

ดังนั้นท่านจึงกล่าวว่า *"สำคัญที่จิต"*

วิธีสร้างเสน่ห์

โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน วางตนพอดี

ฟังไม่ได้ศัพท์จับเอาไปกระเดียด

เด็กคนหนึ่งได้ยินพระท่านเทศน์ว่า *"ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตก็ดี ลักทรัพย์ก็ดี ประพฤติผิดลูกเมียกัน ก็ดี โกหกมดเท็จก็ดี กินสุรายาเมาก็ดี..."*

พอฟังเสร็จแล้วก็รีบวิ่งไปบอกแม่ว่า

"แม่ พระท่านเทศน์ว่า ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดลูกผิดเมีย โกหกมดเท็จ กินเหล้า เมายา ดีทั้งนั้น แสดงว่าไม่เป็นบาปเป็นกรรมอะไร"

แต่หลังจากเจ้าเด็กคนนั้นลับหลังไปแล้ว พระท่านก็เทศน์ต่อว่า *"...ทั้งหมดนี้ไม่ดี ทั้งนั้น"*

คณิกา = หญิงงามเมือง

กรรมทันตา

ยายเอาน้ำข้าวกำลังเดือดจัดราดลงไปใต้ถุนครัวที่สุนัขกำลังกัดกันอยู่ มันร้องเสียงหลง

แต่บาปก็เห็นทันตา รุ่งขึ้นอีกสองวัน หลานสาวเคี่ยวน้ำมัน กะทะน้ำมันที่กำลังเดือดหกลงไปราดศีรษะยายที่ลงไปเก็บช้อนที่ใต้ถุนครัว

ยายถึงกับร้องเสียงลั่นด้วยความเจ็บปวด

สุภาษิตจีน

๑. การกินอิ่มเกินไป

๒. การดังเกินไป

๓. การมีเมียสวยเกินไป

ล้วนเป็นอันตรายทั้งสิ้น

เป็นหนี้ไม่ใช้เกิดเป็นวัว

สมัยก่อนที่ท่าน้ำราชวงศ์ มีโรงโม่ชัน (ที่สำหรับยาเรือ) เจ้าของชื่อ เจ๊กตง ภรรยาชื่อสาหร่าย มีวัวสำหรับโม่ชันสองตัว ตัวหนึ่งอายุมากใช้งานมานาน เจ๊กตงสงสารจึงบรรทุกเรือจ้างมาปล่อยไว้ที่วัดทองนพคุณ

แต่พอรุ่งเช้า เจ๊กตงก็เห็นวัวตัวที่ไปปล่อยนั้นกลับมาอยู่โรงโม่ตามเดิม เจ๊กตงจึงปรึกษากับภรรยาว่าจะนำไปปล่อยไกลๆ จะได้กลับมาไม่ได้

คืนวันนั้นเอง เจ๊กตงก็ฝันไปว่า วัวตัวนี้มาอ้อนวอนว่า

"อย่านำข้าพเจ้าไปปล่อยเลย ขอให้ข้าพเจ้าทำงานเพื่อชดใช้กรรมต่อไปเถิด เพราะเมื่อข้าพเจ้าเป็นคนมีชื่อว่า ฮง บ้านอยู่ที่สะพานหันได้ยืมเงินท่านไป ๑ ชั่ง ยังไม่ทันได้ใช้ข้าพเจ้าก็ตายไปเสียก่อน ฉะนั้น จึงขอร้องว่าอย่าเอาข้าพเจ้าไปปล่อยเลย"

รุ่งเช้า เจ๊กตงเปิดบัญชีดูก็พบว่ามีชื่อเจ๊กฮงยืมเงินไป ๑ ชั่งจริง ดังนั้น จึงให้วัวตัวนั้นทำงานต่อไปแต่เป็นงานเบาๆ แล้วต่อมาไม่นานวัวนั้นก็ตาย เจ๊กตงก็ทำงานศพให้วัวตัวนั้นที่วัดปทุมคงคา มีพระบังสุกุลด้วย

ท่านที่มีหนี้ควรรีบไปใช้หนี้เสีย มิฉะนั้น จะเกิดเป็นวัว ดังเรื่องที่เล่ามานี้

ภูมิใจในความเป็นไทย

ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง　　เขาจะต้องบังคับขับไส
เคี่ยวเข็ญเย็นค่ำร่ำไป　　ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
เขาจะเห็นแก่หน้าค่าซื่อ　　จะนับถือพงษ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย
ไหนจะต้องเหนื่อยยากลำบากกาย　　ไหนจะอายทั่วทั้งโลกา

(รัชกาลที่ ๖)

ดินพอกหางหมู

เมื่อข้าพเจ้าอยู่ต่างจังหวัด เคยได้ยินว่าดินพอกหางหมูบ่อยๆ จึงเกิดความสงสัยอยู่ครามครันว่าดินอะไรมาติดที่หางหมู หรือใครช่างอุตริเอาดินไปพอกที่หางหมู เมื่อไปเห็นหมูในที่ต่างๆ จึงเฝ้าสังเกตดูที่หาง ก็ไม่เห็นมีดินพอกที่หางเลย

ครั้นย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ที่วัดประยุรวงศาวาส จึงถึงบางอ้อที่วัดนี้เอง ที่วัดประยุรวงศาวาสมีหมูอยู่มาก มันอยู่อย่างอิสระ ไม่มีใครเลี้ยงเป็นกิจจะลักษณะ หมูบางตัวมันลงนอนในปรัก เมื่อขึ้นมาคลุกฝุ่น หางของมันก็ติดฝุ่นติดดิน เลยเกิดเป็นตุ้มที่หาง และนี่เองคือที่มาของ *"ดินพอกหางหมู"* และก็เจ้าเรื่องดินพอกหางหมูนี่แหละ ที่ทำให้หมูตัวหนึ่งรอดตายมาได้อย่างปาฏิหาริย์

หมูป่าตัวหนึ่งออกหาของกิน มันกำลังเคี้ยวอาหารจั๊บๆๆ หางของมันที่มีดินติดอยู่เป็นตุ้มก็แกว่งไปแกว่งมาโดนท้องของมันดังปุ้งๆ ณ ที่ใกล้ๆ นั้น มีนกต้อยตีวิดเกาะอยู่ที่ต้นไม้มันร้องแต้แว๊ดๆ บังเอิญทั้ง ๓ เสียง มาเข้ากันเป็นปี่เป็นขลุ่ย จั๊บ ปุ้ง แต้แว้ดๆ

นายพรานซึ่งกำลังจ้องจะยิง นึกขำถึงกับหัวเราะออกมา หมูตกใจกระโดดหนี เลยรอดตายอย่างหวุดหวิดชนิดปาฏิหาริย์ทีเดียว เรื่องที่เกี่ยวกับดินพอกหางหมูก็เอวังด้วยประการฉะนี้

สมเด็จโตกับนางนาคพระโขนง

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ท่านเกิดเมื่อเดือน ๖ ปีวอก พ.ศ.๒๓๓๐ ต้นสมัยรัชกาลที่ ๑ ท่านมรณภาพในปีวอก พ.ศ.๒๔๐๕ ต้นสมัยรัชกาลที่ ๕ รวมอายุ ๘๔ ปีบริบูรณ์

ท่านเคยได้ไปพักผ่อนคลายอารมณ์ที่ป่าช้าผีดิบ วัดสระเกศ ท่านชอบที่นั่นมาก จนพวกวัดสระเกศหล่อรูปท่านไว้

เมื่อรัชกาลที่ ๔ สวรรคต ท่านเดินร้องไห้ไปรอบๆ วัด พลางบ่นไปว่า *"สิ้นสนุกแล้วๆ ครั้งนี้สิ้นสนุกแล้ว"*

เมื่อผีนางนาคพระโขนงอาละวาด ท่านไปค้างคืนที่วัดมหาบุศย์ ค่ำลงท่านไปนั่งปากหลุมฝังศพเรียกผีนางนาคขึ้นมาสนทนา จากนั้นก็เจาะเอากระดูกหน้าผากนางนาคมาไว้ที่วัดระฆัง

ท่านขัดจนเป็นมัน แล้วลงยันต์ เจาะเป็นปั้นเหน่งคาดเอว (ปั้นเหน่ง : เข็มขัด)

คุณพระช่วยไม่ได้

"โอย!คุณพระช่วยด้วย" หญิงคนหนึ่งตกลงไปในท่อที่เขาเปิดฝาท่อทิ้งไว้ ร้องขึ้นด้วยความตกใจ ยายซิ้มซึ่งอยู่ห้องแถวใกล้กับท่อ ถลันออกมาจากห้องแถวพลางบอกว่า

"คุณพระช่วยไม่ได้หรอก เพราะเมื่อเช้าคุณพระมาบิณฑบาต ก็ตกลงไปในท่อนี้เหมือนกัน"

ครูสอนสัจธรรม

คนตายเป็นครู คนอยู่เป็นนักเรียน

เอาท่านผู้ตายเป็นอาจารย์ ท่านผู้มาร่วมในงานเป็นนักศึกษา

หลวงพ่อปู่วัดโกรกกราก

หลวงพ่อปู่องค์นี้เป็นพุทธรูปศิลาแลง มีประวัติเล่ากันมาว่า มีพระพุทธรูป ๒ องค์ ที่ชาวบ้านนำลงแพลอยมาตามแม่น้ำท่าจีน พอถึงหน้าวัดโกรกกรากเกิดมีพายุ ชาวบ้านจึงนำพระพุทธรูปทั้งสองขึ้นพักที่ศาลาท่าน้ำ

ครั้นพายุสงบ จึงช่วยกันนำพระพุทธรูปลงแพ แต่ไม่สำเร็จจึงต้องประดิษฐานไว้ ณ วัดโกรกกราก ๑ องค์ ตั้งชื่อว่า *"หลวงพ่อปู่"* ส่วนอีกองค์นำไปไว้ที่วัดกำพร้า (วัดศรีสุทธาราม)

สมัยหนึ่งมีโรคตาแดงระบาด มีคนไปบนว่า ถ้าหายตาแดงจะนำแว่นตามาถวาย แล้วโรคก็หายจึงนำแว่นตามาถวาย ดังนั้นหลวงพ่อปู่จึงสวมแว่นตา

คำว่า *"โกรกกราก"* เป็นชื่อเครื่องมือสำหรับไชไม้กระบอกไม้ไผ่ มีหลักปักอยู่กลาง สำหรับทอดดวด

ปาฐกถาตอนหนึ่งของท่านหริน หงสกุล

พ่อลูกทะเลาะกัน ลูกหาว่า *"พ่อเป็นไดโนเสาร์"*

พ่อไม่รู้จะตอบอย่างไรดี เลยสวนออกไปว่า

"ถึงพ่อจะเป็นไดโนเสาร์ ก็ยังเป็นต้นตระกูลของเหี้ยๆ อย่างพวกเธอ"

โปรดสัตว์ได้บาป

สัญชีพมานพเข้าไปในป่าพบเสือนอนตายอยู่ ใคร่จะทดลองวิชา เขาจึงร่ายมนต์จนเสือฟื้นขึ้นมา เสือกำลังหิวจึงกระโจนเข้าขย้ำสัญชีพมานพ เขาก็เลยต้องกลายเป็นอาหารของเสือตัวนั้น

นี่คือโปรดสัตว์ได้บาป

ใดใดในโลกล้วนอนิจจัง

ชีวิตคนเราจะเอาอะไรแน่นอน เมื่อยามโด่งดังชื่อเขาก็ก้องไปทั่วทิศ บัดนี้ได้ข่าวว่า อดีตพระเอกลิเกชื่อดัง ทองใบ รุ่งเรือง ได้ตายเสียแล้วอย่างน่าอนาถที่สุด โรงพยาบาลตำรวจต้องมอบให้ป่อเต็กตึ๊งรับศพไปฝังที่สุสานวัดดอน เพราะไร้ญาติ

ท่านผู้นี้สมัยหนึ่งเคยมาบวชอยู่ที่วัดประยุรวงศาวาส โดยอยู่กับท่านเจ้าคุณวิจิตรวิหารคุณ ตลอดระยะเวลาที่มาบวชอยู่ประมาณ ๑ เดือน มีแม่ยกมาบำรุงบำเรอไม่ขาด แต่แล้วผลสุดท้ายศพของทองใบ รุ่งเรือง อดีตพระเอกลิเกชื่อดังก็ต้องฝังอยู่ ณ สุสานวัดดอน

เมื่อเขียนถึงชีวิตเศร้าของทองใบ รุ่งเรือง อดีตพระเอกลิเกชื่อดังแล้วก็ทำให้หวนระลึกถึงมาริลีน มอนโร ดาราหนังผู้ที่ร่ำรวยทั้งเงินทองและชื่อเสียง แต่ต้องมาจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตาย โดยมีผู้พบศพ

ของเธอในห้องนอนของเธอเอง ที่ข้างตัวมีขวดยานอนหลับวางอยู่ขวดหนึ่ง สันนิษฐานว่าดาราผู้นี้คงกินยานอนหลับเกินขนาดจนถึงแก่ความตาย คือจงใจฆ่าตัวตายนั่นเอง

เมื่อเธอตายมีอายุเพียง ๓๖ ปี เท่านั้น มีคนจำนวนมากสงสัยกันว่าดาราภาพยนตร์ที่มีรายได้สูง มีเงินทองมากมาย มีชีวิตหรูหราโอ่อ่า มีชื่อเสียงโด่งดังก้องโลก จะทำอะไรก็ได้ ทั้งยังสาวยังสวย แต่เหตุไฉนจึงมาฆ่าตัวตาย

แต่เมื่อมาศึกษาดูชีวิตเบื้องหลังของเธอแล้วก็น่าเห็นใจ บิดามารดาของเธอต้องหย่าร้างกันตั้งแต่เธอยังเล็กอยู่ ต้องไปอยู่กับพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงซึ่งก็อยู่ได้ไม่นานก็ต้องย้ายไปอยู่สถานเด็กกำพร้าและอยู่เป็นปกติตลอดมา

เมื่ออายุ ๑๖ ปี เธอก็แต่งงาน แต่อยู่กันได้ไม่นานก็ต้องหย่าร้างกับสามีคนแรก ในระหว่างนี้เธอต้องตรากตรำทำงานหลายอย่าง จนมีผู้พบเข้าเห็นว่าเธอสวยพอที่จะเล่นหนังได้ จึงชักชวนให้เล่นหนัง ผลสุดท้ายก็กลายเป็นดาราภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงขึ้น

หลังจากเป็นดาราแล้วเธอได้แต่งงานอีก ๒ ครั้ง ครั้งแรกกับนักกีฬาที่มีชื่อเสียงมาก แต่อยู่กันไม่นานก็หย่าร้าง และได้แต่งงานอีกกับนักแต่งบทละครนามอุโฆษ แต่แล้วก็ต้องเลิกกันอีก แต่งงาน ๓ ครั้ง ก็ต้องหย่าร้างกันทั้ง ๓ ครั้ง เธอต้องได้รับความผิดหวังครั้งแล้วครั้งเล่า

ดังนั้น เธอจึงพยายามหาความสุขในชีวิตด้วยความฟุ่มเฟือยต่างๆ ปรากฏว่าชื่อเสียงของเธอ เงินของเธอไม่สามารถที่จะซื้อความสุขที่แท้จริงให้แก่เธอได้ และในที่สุด เมื่อทุกข์หนักเข้าไม่มีทางออก ไม่มีเครื่องยึดเหนี่ยว ไม่มีเครื่องปลอบใจ เธอจึงต้องจบชีวิตลงด้วยการฆ่าตัวตาย

นี่ถ้าหากมาริลีน มอนโร ผู้เป็นดาราภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงก้องโลกคนนี้เกิดในประเทศไทย หรือได้มีโอกาสมาประเทศไทย ได้สัมผัสกับธรรมะในทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะได้รู้เรื่องโลกธรรมดี แล้วเธอคงไม่ต้องจบชีวิตลงอย่างนี้เป็นแน่ ชีวิตคนเราก็แค่นี้

เห็นมั้ยว่าความร่ำรวยและชื่อเสียงน่ะไม่สามารถจะซื้อความสุขได้เสมอไปหรอก

เมื่อสรุปลงแล้วก็อยู่ที่ กมฺมุนา วตฺตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม จริงไหมท่าน

ชาวประมงเล่าให้ฟัง

ลิงตัวหนึ่งมันฉลาด เอาหางหย่อนลงไปในรูปูทะเล ปูจึงหนีบหางลิง ลิงก็ดึงเอาปูขึ้นมากิน

คราวต่อมาไปโดนปูตัวใหญ่ มันคีบหางลิงไว้ไม่ปล่อย ลิงไม่สามารถที่จะดึงปูขึ้นมาได้เพราะปูตัวใหญ่และมีกำลังมากกว่า

ผลสุดท้าย เมื่อน้ำทะเลขึ้นมา ลิงจึงจมน้ำตาย ตกลงปูก็ตายด้วย เพราะคนไปพบลิงตายจึงขุดลงไปจับปูเอาไปกิน เลยทั้งลิงทั้งปูตายหมด

อย่างนี้เข้าตำรา มีฉลาดแต่ขาดเฉลียว คือมีปัญญาอย่างเดียวแต่ขาดสติ ได้กับลิงตัวนี้ที่ต้องม้วยก็เพราะด้วยปูทะเล

นักเทศน์ใจน้อย

ท่านมหาแป้น นักเทศน์มีชื่อเสียงองค์หนึ่งของวัดอนงคารามในอดีต ท่านมีชื่อเสียงทั้งฝ่ายบวกและฝ่ายลบ ฝ่ายบวกนั้นท่านอธิบายธรรมะชัดเจนแจ่มแจ้งมีเสียงดี ฝ่ายลบของท่านก็คือเป็นนักเทศน์ที่ใจน้อยมาก ใครกระทบเรื่องศีรษะเป็นได้เรื่อง ครั้งหนึ่งท่านไปเทศน์กับพระมหาสมบูรณ์ วัดอนงคาราม ซึ่งเป็นเพื่อนล้อเลียนกันได้ ไปเทศน์กันที่วัดบางแวก เรื่องพระยาชมภูบดี ท่านมหาแป้นเป็นพระพุทธเจ้าถามพระมหาสมบูรณ์ซึ่งสมมติเป็นพระยาชมภูบดีว่า *“เลื่อมใสหรือยัง”*

ท่านมหาสมบูรณ์ตอบว่า *“เลื่อมน่ะเลื่อมหรอกแต่ยังไม่ใส”*

เท่านั้นเอง ท่านมหาแป้นเป็นกวนอูตวาดออกไปทันทีว่า

"เดี๋ยวเถอะๆ ได้โดนกระโถนกันบ้างละ" คนหัวเราะกันทั้งศาลาด้วยความขบขัน

อีกคราวหนึ่งท่านไปเทศน์ที่วัดบางสะแกใน ทางตลาดพลู เทศน์เรื่องมหาชาติ ๔ ธรรมาสน์ ข้าพเจ้าผู้เขียนก็ไปเทศน์ครั้งนั้นด้วย เทศน์ถึงตอนพระนางผุสดีขอพร ๑๐ ประการต่อพระอินทร์

ท่านมหาแป้นเป็นพระอินทร์ ท่านมหาสมบูรณ์เป็นนางผุสดี ถึงขอพรข้อที่ ๖ ว่าถึงเรื่องถันทั้งคู่อย่าให้หย่อนยาน แม้นจะมีพระโอรสแล้วก็ตาม

คำว่า *"ถันคืออะไร"* พระอินทร์ซัก

"อ๋อ ก็แปลว่า นมน่ะซี" นางผุสดีตอบ

พระอินทร์ซักต่อ *"จะเอาตราอะไร"*

ในขณะนั้นเอง โยมผู้หญิงคนหนึ่งดูเหมือนว่าจะชื่อขันทอง ท้วงขึ้นว่า

"ท่านค่ะ เรื่องนี้ไม่ต้องจาระไนให้ละเอียดนักหรอกค่ะ ชาวบ้านเขารู้กันแล้ว"

เท่านั้นท่านมหาแป้น ผรุสวาทออกมาทันที

"คนฟังไม่ต้องเสือก รู้ดีก็ขึ้นมาเทศน์เองซี"

ว่าแล้วท่านก็ฉวยย่ามลงธรรมาสน์กลับวัดทันที ท่ามกลางความตกตะลึงพรึงเพริดของคนทั้งศาลา รวมทั้งพระนักเทศน์ด้วย โดยไม่มีใครกล้าทักท้วงเพราะกลัวลูกหลง กำลังหน้าสิวหน้าขวาน

ข้าพเจ้าก็เลยปลงอนิจจังบนธรรมาสน์นั่นเอง กรรมใดใครสร้าง กรรมนั้นก็ตามสนอง

ธรรมเนียมที่ควรศึกษา

ถ้าท่านรับประทานอาหารกับคนจีน อย่าใช้ตะเกียบชี้เป็นอันขาด ถือว่าไม่สุภาพอย่างยิ่ง มันเทียบเท่ากับที่คนไทยใช้เท้าชี้อะไรต่ออะไรนั่นทีเดียว อย่าปักตะเกียบคาไว้บนชามข้าวเป็นอันขาดเหมือนกัน เพราะเขาถือว่าเป็นการปักบูชาธูปไหว้เจ้าไหว้ศพ ไปโน่นเลย ธรรมเนียมเช่นนี้ชาวญี่ปุ่นก็ถือมากเช่นกัน

ส่วนในเกาหลี ถ้ารับประทานอิ่มแล้วต้องแสดงให้ทราบด้วยการวางตะเกียบให้เรียบร้อย ข้างๆ ชามข้าว ถ้าวางบนจานข้าว เขาถือว่าท่านยังรับประทานไม่อิ่ม

ไอ้บ้า กับ ท่านคึกฤทธิ์

พระภิกษุพระยานรรัตน์ราชมานิต ซึ่งคนทั่วไปเรียกท่านว่า *"ท่านเจ้าคุณนอ"* ท่านเจ้าคุณนรรัตน์ฯ ท่านเป็นพระที่อยู่อย่างเงียบๆ ไม่ออกธุดงค์ตามป่าตามเขา ท่านธุดงค์อย่างเงียบๆ อยู่ในกุฏิแคบๆ ของท่านแต่ผู้เดียว แต่ก็มีเสียงลือออกไปว่าท่านเป็นพระอรหันต์แล้ว

วันหนึ่งท่านอาจารย์หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ไปพบท่าน *"เจ้าคุณนอ"* ที่วัดเทพศิรินทร์ จึงเข้าไปกราบท่านแล้วจึงเรียนถามว่า

"ใต้เท้า สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว จริงหรือครับ"

ท่านดึงหูคึกฤทธิ์เข้าไปใกล้ๆ แล้วกระซิบว่า *"ไอ้บ้า"*

ลิงทอดแห

ลิงตัวหนึ่งกำลังเพลิดเพลินกับผลไม้อยู่บนต้นไม้ พลันเหลือบเห็นคนกำลังทอดแหอยู่ นึกอยากทอดบ้าง พอดีคนทอดแหจอดเรือขึ้นไปกินข้าวบนบ้าน ลิงดีใจไต่ลงจากต้นไม้ลงไปในเรือ ผลักแหลงเรือ แหมันหนักนี่ ลิงเลยตกลงน้ำ จมน้ำตายอยู่ตรงนั้นเอง

นี่มันเป็นเรื่องผิดหน้าที่ เป็นฆราวาสไปหัดสวด เป็นนักบวชหัดร้องเพลง มันไม่เข้าท่า อย่างฆราวาสญาติโยมไปหัดสวด กุสลาธัมมา อกุสลา ธัมมา อย่างนี้ใครจะเชิญไปสวดเพราะมันเป็นเรื่องของพระ ส่วนท่านที่เป็นนักบวช เป็นพระ ไปหัดร้องเพลง ใครเขาจะนิมนต์ไปร้องเพลงไม่มี เพราะมันไม่ใช่หน้าที่ของพระ ลิงตายเพราะผิดหน้าที่ฉันใด คนตายเพราะผิดหน้าที่ฉันนั้น

เพราะฉะนั้น จะทำหน้าที่อะไร จงคิดอย่าให้ผิดหน้าที่

ความศักดิ์สิทธิ์ของพระภูมิ

ท่านผู้หนึ่งไปซื้อที่ว่างเปล่าจะปลูกบ้าน แต่ปรากฏว่ามีศาลพระภูมิเก่าๆ อยู่หลังหนึ่ง จึงไปเรียนปรึกษาพระอาจารย์ว่า *"จะจัดการอย่างไรดี"*

พระอาจารย์ตอบว่า *"รื้อทิ้งไปเลย เยี่ยวรดเสียอีกก็ยังได้"*

ท่านผู้นั้นทำตาม แต่พอปลูกบ้านเสร็จอยู่ไม่ทันไร ไฟไหม้บ้านคลอกตายไปหลายคน

สวัสดี

พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนชีว) เป็นผู้บัญญัติคำว่า *"สวัสดี"* ท่านเป็นชาวกรุงเทพฯ ได้อุปสมบทอยู่ที่วัดสุทัศน์เทพวราราม ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๒๒-๒๔๘๔

วัดเกาะเลิ่ง

ที่ตำบลบางปะหัน อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัดอยู่วัดหนึ่ง ชื่อวัดเกาะเลิ่ง รู้สึกสงสัยอยู่ครามครันว่า คำว่า *"เลิ่ง"* นั้นแปลว่าอะไร ไปค้นดูในหนังสือพจนานุกรม คำว่า *"เลิ่ง"* ไม่มี มีแต่คำว่า *"เลิ้ง"* ซึ่งแปลว่า ใหญ่ เพราะฉะนั้น วัดเกาะเลิ่งก็คือ วัดเกาะใหญ่ นั่นเอง

ชะรอยเดิม คงจะเป็น เลิ้ง ต่อๆ มา คำพูดคงจะเพี้ยนเป็น เลิ่ง ไปก็ได้

คล้ายกับคำว่า *"บางยี่เรือ"* เดิมชื่อ *"บังยิงเรือ"* คือเรือข้าศึกผ่านมาฝ่ายไทยก็อยู่ในที่กำบัง คอยดักยิงข้าศึก เลยเรียกตำบลนั้นว่า *"บังยิงเรือ"* แต่ต่อมา ภาษามันเพี้ยนไป กลายเป็น *"บางยี่เรือ"*

นี่แหละ ใดๆ ในโลกล้วนอนิจจัง

อีกาเผาบ้านนายปลั่ง

ท่านผู้อ่านคงจะสงสัยว่าเป็นนกเป็นกาจะไปเผาบ้านเผาเรือนเขาได้อย่างไร เพื่อแก้ความสงสัยโปรดอ่านต่อไป

นายปลั่ง บ้านอยู่สมุทรปราการ มีอาชีพเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่ขาย ศัตรูของนายปลั่งก็คือ อีกา มักจะมาขโมยลูกเป็ดลูกไก่ของแกไปกินอยู่เสมอ นายปลั่งแกโกรธมาก คอยดักจับอีกาอยู่เป็นเวลานาน จนวันหนึ่ง แกจับอีกาได้ตัวหนึ่ง เพื่อให้สมกับความแค้น แกจึงเอาน้ำมันก๊าดราดบนตัวอีกาจนโชกแล้วเอาไฟจุดแล้วก็ปล่อยไป

ไฟลุกท่วมตัวอีกา มันจึงบินเข้าไปซุกอยู่ในหลังคาจากบ้านของนายปลั่งนั่นเอง ไฟได้เผาผลาญบ้านของนายปลั่งจนวอดไปทั้งหลัง ตกลงบ้านก็ไหม้ อีกาก็ม้วยไปด้วยกัน

เรื่องนี้ก็จบลงตรงกับคำโบราณว่า *“อยัมทันตา”* นั่นเอง

บาปมุด

โดยความหมายที่แท้จริงของคำว่า *“บาปมุด”* หมายถึง ท่านที่พ้นแล้วจากกิเลสและความชั่ว เช่น พระพุทธเจ้า และเหล่าพระอรหันต์สาวกทั้งหลาย แต่ในความหมายของชาวบ้านหมายถึงท่านที่มีอายุมาก ๙๐-๑๐๐ ปี คนปูนนี้จะทำอะไรคนทั่วไปให้อภัย ไม่ถือว่าท่านทำผิด ถึงผิดก็ถือว่าไม่ผิด เรียกว่า *“บาปมุด”*

พระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวิชรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์) วัดบวรนิเวศวิหาร สมัยเมื่อพระองค์ยังมิได้ดำรงตำแหน่งสมเด็จพระราชาคณะได้เสด็จไปธุดงค์ร่วมกับพระภิกษุสามเณรอีกมากองค์

วันหนึ่งขณะที่นั่งบำเพ็ญเพียรกันอยู่ในป่าใหญ่ ฝนได้ตกลงมาอย่างหนัก พระภิกษุ สามเณรต่างเปียกกันหมด แต่มีสามเณรรูปหนึ่งจีวรไม่เปียกเลย

ใครๆ ก็แปลกใจจึงถามว่า *"ทำไมจีวรจึงไม่เปียก"* สามเณรบอกว่า *"ท่านมีคาถากันฝน"*

ความนี้ทราบถึงสมเด็จฯ จึงเรียกสามเณรรูปนั้นมาถามว่า *"ได้ข่าวว่าเณรมีคาถากันฝนหรือ คาถานั้นว่าอย่างไรกัน จะได้เอาไปท่องบ้าง"*

สามเณรนั้นก้มหน้าแล้วกราบทูลว่า *"พอฝนจะเริ่มตก จึงเปลื้องจีวรออก เอาจีวรใส่บาตร ปิดฝาบาตร พอฝนหายก็นำขึ้นมาห่มอย่างเดิม ขอรับ"*

สมเด็จฯ ทรงสรวลชมเชยความฉลาดของสามเณรรูปนั้น ต่อมาก็คือท่านเจ้าคุณพระราชธรรมเจติยาจารย์ (วิริยังค์ สิรินฺธโร) วัดธรรมมงคล พระโขนง กรุงเทพฯ ซึ่งมีพลังศรัทธาสามารถสร้างเจดีย์ขนาดใหญ่ได้สำเร็จ และสร้างพระหยกขนาดมหึมาได้อย่างมหัศจรรย์นั่นเอง

(จากหนังสือสามมุข)

เถรส่องบาตร

พระเถระรูปหนึ่งทำเคร่งวินัย เวลาท่านฉันเสร็จแล้ว ท่านก็ยกบาตรขึ้นส่องดูเพื่อให้รู้ว่าบาตรจะขาดอธิษฐานหรือไม่

ด้วยว่า ตามทางพระวินัย ถ้าเป็นบาตรเหล็กมีรูทะลุเท่าเม็ดข้าวสุกรอดได้ก็ขาดอธิษฐาน ต้องซ่อมใหม่หรือเปลี่ยนใหม่ ถ้าเป็นบาตรดิน มีรอยร้าว ๑๐ นิ้ว ก็ต้องเปลี่ยนใหม่

บรรดาศิษย์ของท่านเห็นอาจารย์ทำอย่างนั้น ต่างนึกกันว่าเป็นประเพณีสำคัญอะไรสักอย่างหนึ่ง แต่ก็ปากหนักไม่ทันได้ถามอาจารย์ ฉะนั้นต่างรูปต่างก็ยกบาตรขึ้นส่องเมื่อฉันเสร็จแล้ว

ต่อมาท่านอาจารย์จึงได้ชี้แจงเหตุผลให้ฟังจึงถึงบางอ้อ

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า การทำอะไรตามๆ กันไปโดยไม่ทราบเหตุผล ย่อมจะพลาดจากประโยชน์ที่จะพึงได้

นางแรมใจร้าย

นางแรมวางแผนฆ่าแมว เพราะมันกินปลาดุกย่างที่เก็บไว้ในตู้ แทนที่จะโกรธตนเองที่ประมาทปิดประตูไม่เรียบร้อย กลับไปโทษแมว แกจับแมวโยนเข้าไปในฝูงสุนัข แมวตกใจกระโดดขึ้นไปเกาะบนตัวนางแรม ตะกุยขึ้นไปบนศีรษะ เล็บของมันเจาะเข้าตาทั้งสองข้าง

เข้าหลักที่ว่า *"ทุกขโต ทุกขฐานัง ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว"*

หัวล้าน ๗ ประเภท

๑. ทุ่งหมาหลง ๒. ดงช้างข้าม

๓. ง่ามเทโพ ๔. ชะโดตีแปลง

๕. แร้งกระพือปีก ๖. ฉีกหางฟาด

๗. ราชครึงเครา

เรื่องที่ลืมไม่ลง

เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้าพเจ้าได้รับนิมนต์จากคุณหนุ่ม ภักดีเกษม ให้ไปเจริญพระพุทธมนต์ฉันเพล ณ บ้านใกล้เขื่อนศรีนครินทร์ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี การไปครั้งนี้ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากคุณพ่อคุณแม่คุณป้าคุณพี่ของคุณหนุ่ม ว่าถึงอาหารก็บริบูรณ์ ที่พักอาศัยก็สะดวกสบายทุกอย่าง ถึงกับนายธวัช ศิษย์ของข้าพเจ้าออกปากชมว่าบ้านนี้ดีทั้งครอบครัวเลย

ข้าพเจ้าคิดว่าการที่ครอบครัวนี้ล้วนมีอัธยาศัยไมตรี ได้ต้อนรับปฏิบัติเป็นอย่างดีเช่นนี้ นับว่าตรงกับที่โบราณสอนไว้ว่า

ประเพณีไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ

ที่บ้านนี้เปิดเป็นร้านค้ามีสินค้าสารพัด ส่วนบุตรสาวก็แยกไปตั้งร้านขายอาหารอยู่อีกแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลกันนัก และสร้างเรือนแพให้คนเช่าด้วย ข้าพเจ้ามั่นใจว่าร้านค้าทั้งสองแห่งนี้จักต้องเจริญก้าวหน้าต่อไปอีกไกลอย่างไม่ต้องสงสัย ทั้งนี้เพราะเจ้าของมีน้ำใจ บริการดียิ้มแย้มแจ่มใส ท่านสุนทรภู่รัตนกวีเอกของไทยได้สอนไว้ว่า

จะศึกษาวิชาทางค้าขาย อย่าปากร้ายพูดจาอัชฌาศัย

จะซื้อง่ายขายดีมีกำไร ด้วยเขาไม่เคืองจิตคิดระอา

ท่านว่าแขกคนไหนกลับไปด้วยความอิ่มเอิบใจ เพราะเจ้าของบ้านต้อนรับดีก็เท่ากับแขกผู้นั้นได้ทิ้งสิ่งที่เป็นสิริมงคลไว้ให้แก่บ้านนั้น

การไปครั้งนี้ของข้าพเจ้าพร้อมทั้งคณะ บ้างก็ว่าเป็นกำไรชีวิต เพราะว่าได้รับความสุขกายสบายใจโดยถ้วนทั่วทุกๆ คน

เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงถือว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ลืมไม่ลง

พระกระดูกผุ

พระติสสะ ท่านบวชไม่นานก็เป็นโรคแปลกประหลาด มีปมเกิดขึ้นเต็มตัว ปมเหล่านั้นยิ่งแตกออกมีน้ำเลือดน้ำหนองไหลออกมาแถมกระดูกของท่านยังผุอีกด้วย ท่านจึงเดินไม่ได้

ตอนแรกๆ ก็มีพระมาเฝ้าปฏิบัติ แต่ตอนหลังๆ ท่านทนกลิ่นเหม็นไม่ไหว เลยหลบกันไปหมด ท่านต้องนอนเจ็บอยู่รูปเดียวน่าเวทนายิ่งนัก

ภาษาคาบลูกคาบดอก

หญิงสาวคนหนึ่งกำลังกวาดขยะอยู่ที่ลานบ้าน มีพระเดินผ่านมาทางหน้าบ้าน ๒ รูป สุนัขในบ้านก็พากันเห่า หญิงสาวคนนั้นจึงตวาดออกไปว่า *"เอ...ไอ้หมานี่ พระก็เห่า"* พระรูปหนึ่งพูดสวนออกมาว่า *"ฉันไม่ได้เห่าดอกจ้า หมามันเห่าต่างหากล่ะ"*

หญิงคนนั้นอายวิ่งหลบไปเลย

การตั้งแซ่

อู้เต้ ทรงจัดสรรที่ดินทำกินแก่ราษฎร กับประทานแซ่ให้ใช้กันด้วย แซ่นั้นเดิมตั้งตามชื่อตำบลอันเป็นที่เกิดของบุคคล เพื่อให้รู้ว่าบุคคลนั้นมีถิ่นฐานเดิมเกิดที่ใด ต่อมามีผู้ที่พระเจ้าแผ่นดิน หรือขุนนางส่งไปทำมาหากิน ณ ที่ใด ก็ให้ใช้แซ่ตามชื่อพื้นฐานที่ทำกินนั้น บางทีพระเจ้าแผ่นดินก็ทรงตั้งตามชื่อตำแหน่งที่พระราชทานให้แก่ผู้นั้น หรือตามชื่อบรรพบุรุษ บางครั้งก็ทรงตั้งตามกรณียกิจสำคัญที่บุคคลนั้นได้ปฏิบัติ

ในปัจจุบัน จีนมีแซ่ใช้กันอยู่ไม่น้อยกว่า ๕๙๐ แซ่

ยังไม่เห็นน้ำตัดกระบอก

สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดปทุมคงคา ท่านเล่าว่า กุลีคนหนึ่งที่ฮ่องกงซื้อล็อตเตอรี่แล้วสอดเอาไว้ในไม้คาน พอวิทยุประกาศว่าถูกรางวัลที่ ๑ ก็ดีใจว่าต่อไปนี้จะได้เป็นเศรษฐีแน่ กูจะไม่ต้องหาบหามอีกต่อไปแล้ว ว่าแล้วก็รีบโยนไม้คานลงทะเล เลยต้องเป็นกุลีตามเดิม

เพราะล็อตเตอรี่มันติดไม้ตามไปแล้ว เลยรับเงินไม่ได้

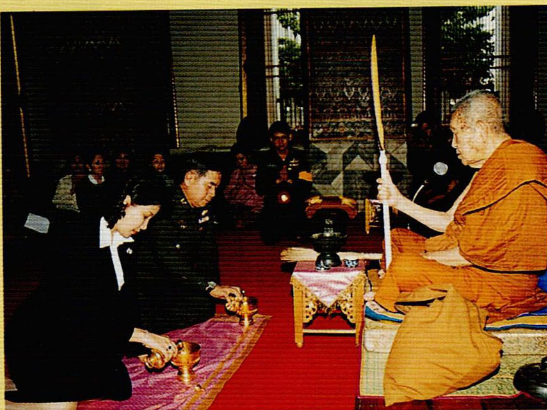

ปลงสังขาร

อันสังขารแห่งเราท่าน จะเอาแก่นสารที่ไหนมา
มันไม่สะไม่สวยท่อนกล้วยยังดีกว่า
พอหมดลมหายใจ ก็กลายเป็นผีเฝ้าป่าช้า

เทวดากับหนอน

ชาย ๒ คน เป็นเพื่อนกัน คนหนึ่งมีนิสัยดีมีศีลธรรม ชอบทำบุญกุศลเสมอ ส่วนอีกคนหนึ่งตรงกันข้าม นิสัยไม่ดี ไม่ชอบทำบุญกุศลอะไร ชอบเที่ยวเตร่ กินเหล้า เมายา แต่ถึงกระนั้นทั้ง ๒ คน ก็ยังรักใคร่กัน

ต่อมาเมื่อคนทั้ง ๒ ตาย คนที่มีศีลธรรมไปเกิดเป็นเทวดาในสวรรค์ ส่วนอีกคนที่ไม่เอาไหนไปเกิดเป็นหนอนอยู่ในส้วม (ส้วมโบราณสมัยเก่า)

วันหนึ่งเทวดานึกถึงเพื่อน จึงสอดส่องทิพยเนตรลงมาก็ทราบว่าไปเกิดเป็นหนอน สงสารอยากจะให้มาเกิดอยู่ด้วยกัน จึงลงจากสวรรค์ไปหาหนอน ชวนให้ไปเกิดที่สวรรค์ โดยชี้แจงว่า ที่สวรรค์นั้นสวยงามสมบูรณ์ด้วยความสุข อาหารก็เป็นทิพย์ ต้องการอะไรก็เนรมิตได้ตามความต้องการ จึงคะยั้นคะยอเพื่อให้หนอนพอใจที่จะไปสวรรค์ด้วย

แต่เทวดาต้องผิดหวัง เพราะหนอนปฏิเสธโดยอ้างว่า *"ที่นี่ดีกว่าสวรรค์ทุกประการ ว่าถึงเรื่องอาหารการกินแล้วบริบูรณ์มาก ไม่ต้องไปเสียเวลาไปเนรมิต เพราะมีผู้เนรมิตให้ เดี๋ยวเผละ เดี๋ยวเผละ รับไม่หวาดไม่ไหว ข้าพเจ้าขอบใจท่านมากที่มีความหวังดีต่อข้าพเจ้าอุตส่าห์ลงมาชักชวนถึงที่นี่"*

เทวดาเลยต้องกลับวิมานด้วยความผิดหวัง

เรื่องนี้เป็นเรื่องข้อเปรียบเทียบ เหมือนกับคนที่ชอบประพฤติไปในทางอบายมุข ใครจะไปช่วยแนะนำให้เลิกก็ไม่สนใจ หรือคนที่ชอบทำบาปอกุศล เขาแนะนำให้เข้าวัดฟังธรรมก็ไม่สนใจก็เป็นเหมือนหนอนในเรื่องนั้นเอง

เรื่องการขึ้นปีใหม่

๑. โบราณไทยขึ้นปีใหม่ แรม ๑ ค่ำ เดือนอ้าย ต่อมาใช้ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ช่วงเมษายน เป็นช่วงเปลี่ยนศักราช

๒. สมัยรัชกาลที่ ๕ เริ่มยึดวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ เมื่อ จ.ศ. ๑๒๕๑ ร.ศ. ๑๐๘ พ.ศ. ๒๔๓๒

๓. พ.ศ.๒๔๘๓ รัฐบาลให้ถือวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๓ เป็นวันขึ้นปีใหม่แบบเก่าปีสุดท้าย โดยให้ พ.ศ.๒๔๘๓ สิ้นลงเพียงวันที่ ๓๑ ธันวาคม เท่านั้น รุ่งขึ้น วันที่ ๑ มกราคม ให้ถือเป็น พ.ศ. ๒๔๘๔ นับแต่นั้นเราก็ขึ้นปีใหม่ในวันที่ ๑ มกราคม เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

แต่การเปลี่ยนปีนักษัตริย์ เช่น ปี เปลี่ยนปีมะโรง เป็นปีมะเส็ง ยังต้องไปเปลี่ยนในช่วงเดือนเมษายน

บาปมุด

ท่านพระครูโวหารธรรมาจารย์ นักเทศน์นามอุโฆษ ท่านอยู่วัดดาวดึงษ์ กรุงเทพฯ ท่านได้รับยกเว้นว่าเป็น *"บาปมุด"* คือ ไม่มีใครถือโทษ

วันหนึ่งหลังจากเทศน์เสร็จแล้ว ก็เดินทางกลับ ในระหว่างทางท่านก็แวะปัสสาวะข้างทาง พอดีหญิงสาว ๒ คนกลับมาจากฟังเทศน์ เดินมาทางนั้น พระมหาเชื้อวัดจักรวรรดิ ซึ่งเทศน์มากับท่าน บอกท่านพระครูว่า

"หลวงพ่อครับ มีผู้หญิงสาวเดินมา"

ท่านพระครูพูดว่า *"บอกให้เขาเดินผ่านมาเถอะ ข้าจับของข้าไว้แล้ว"*

คราวหนึ่งไปเทศน์กับท่านพระครูผัน วัดราชนัดดา พระครูผันกระเซ้าว่า

"ท่านพระครู นี่นุ่งห่มไม่ใคร่เรียบร้อย"

"ไม่เรียบร้อยยังไง" ท่านพระครูโวท้วง

"ก็ดูซีห่มผ้าอย่างไร ปล่อยให้นมออกมาเพ่นพ่าน น่าเกลียดออก"

ท่านพระครูโวตอบว่า

"แกนี่มันตาถั่ว มีตาก็ไม่มีแวว แกดูซิ พระพุทธรูปทุกองค์ ท่านโชว์นมทั้งนั้น"

ครั้งหนึ่งท่านพระครูโวไปเทศน์ทางบางบ่อ บางพลี สมุทรปราการ กับพระมหาจี่ วัดสุคันธาราม บางซื่อ เทศน์เสร็จแล้วมานั่งรอเรืออยู่ที่ท่าน้ำ ท่านพระครูโวก็เปิดกระเป๋าเพื่อเอาหมากขึ้นมาฉัน ท่านมหาลิ้นจี่ถึงกับอุทานว่า

"โอ้โฮ หลวงปู่ขังปลาสลิดไว้เต็มกระเป๋าเชียว"

"ไม่ได้ๆ ขืนปล่อยไว้ เดี๋ยวมันว่ายหนีไปลงบ่อหมด"

ท่านพระครูตอบหน้าตาเฉย !

ประวัติท้าวสหัมบดีพรหม

"สหัมบดีพรหม" เดิมชื่อ *"สหกะ"* ในสมัยพระพุทธเจ้าพระนามว่า *"กัสสปะ"* (ก่อนพระพุทธเจ้าองค์นี้) ได้บวชเป็นภิกษุ อรรถกถาสังยุตนิกาย อธิบายว่า ท่านบำเพ็ญธรรมจนบรรลุปฐมฌาน และรักษาฌานนี้ไว้ได้ตลอด หลังมรณภาพไปเกิดเป็นพรหมในพรหมโลก ชั้นมหาพรหมา ซึ่งเป็นภูมิของผู้ได้ปฐมฌาน พวกพรหมในชั้นนั้นเรียกชื่อท่านว่า *"สหัมบดีพรหม"* แต่อรรถกถาสุตนิบาต-

ขุททกนิกาย อธิบายว่า ท่านบำเพ็ญธรรมจนบรรลุอนาคามิผล หลังมรณภาพได้ไปเกิดในพรหมโลกชั้นสุทธาวาส ซึ่งเป็นภูมิของพระอนาคามีโดยเฉพาะ

พวกพรหมในชั้นนั้น เรียกชื่อท่านว่า *"สหัษบดีพรหม"*

(หนังสืออนุสรณ์งานวันสารทสหภูมิภาคทักษิณ)

ตรอกพญาไม้

ด้านหน้าวัดประยุรวงศาวาส มีตรอกหนึ่งชื่อ *"ตรอกพญาไม้"*

ในหนังสือพจนานุกรม ได้บอกไว้ว่า พญาไม้ เป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง สันนิษฐานว่า เดิมที่ตรงนี้คงจะมีต้นไม้ชนิดนี้

แต่บัดนี้หาไม่มีแล้ว คงเหลือแต่ชื่อไว้เป็นอนุสรณ์

กินสี่ถ้วย

กินเลี้ยงในพิธีแต่งงาน (สี่ถ้วย คือ ขนม ๔ อย่าง) อย่างละถ้วย ได้แก่ ไข่กบ (สาคู) นกปล่อย (ลอดช่อง) มะลิลอย (ข้าวตอก) อ้ายตื๋อ (ข้าวเหนียวมีน้ำกะทิใส่ชามอย่างกลาง)

คนตกปลา

นายชิดไปตกปลาที่หนองน้ำแห่งหนึ่ง ได้ปลาหมอมาหนึ่งตัว หาที่ใส่ปลาไม่ได้ เขาจึงอมปลาไว้ในปาก ปลามันตกใจเลยดิ้นเข้าไปในลำคอ นายชิดทุรนทุรายหายใจไม่ออก ชักดิ้นชักงอตายอยู่ตรงนั้นเอง

นายชิดตาย เข้าหลักที่ว่า *"ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย"*

เมื่อเขาผ่าท้องนายชิด พบว่าปลาหมอยังไม่ตาย แต่ว่านายชิดตาย ที่เล่ามานี้เป็นเรื่องคนตายเพราะปลาหมอ

ทีนี้เรามาฟังเรื่องปลาหมอตายบ้าง มีผู้เล่ากันมาว่า*“ปลาหมอตายเพราะปาก และเต่าตายจากเพราะปากไม่ดี”*

มีท่านผู้รู้อธิบายว่า เวลาปลาหมอจะหายใจ มันมักผุดขึ้นมาหายใจบนผิวน้ำ เมื่อนกมันเห็นก็จิกเอาไปกิน หรือคนเห็นก็ทอดแหเอาไปกิน ปลาหมอจึงต้องตายเพราะปากมันแท้ๆ

ท่านนักปราชญ์เปรียบถึงคนที่ปากเสียชอบด่าว่านินทาคนโน้นคนนี้ ทันใดนั้นก็ถูกเขาฟันเอาแก้มบากปากแหว่ง บางทีฆ่าตายเสียก็เหมือนกับปลาหมอที่ต้องตายก็เพราะปากตัวเองแท้ๆ และที่ว่าเต่าตายจากเพราะปากไม่ดี นี่ก็เกี่ยวกับปากเหมือนกัน

หงส์ ๒ ตัวไปหากินที่หนองน้ำแห่งหนึ่ง เกิดไปชอบพอกันเข้ากับเต่าตัวหนึ่ง จึงชวนเต่าให้ไปหากินที่หนองน้ำอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีอาหารบริบูรณ์กว่าที่นี้ พร้อมอาสาจะพาไป เต่าก็ตกลง

หงส์จึงหาไม้มาอันหนึ่งคาบตัวละข้างให้เต่าคาบตรงกลาง ก่อนจะออกบิน หงส์ได้สั่งห้ามว่าขณะที่พาไปอย่าได้อ้าปากเป็นอันขาด เต่าก็รับคำอย่างหนักแน่น

เมื่อบินไปถึงลานบ้านแห่งหนึ่ง เด็กที่กำลังเล่นอยู่ที่ลานบ้านนั้น มันเห็นแปลก จึงตะโกนว่า

“เต่าเหาะๆ”

เต่าเผลอตัวลืมคำสั่งของหงส์ ขยับปากด่าเด็กเหล่านั้นว่า *“ไอ้เด็กเปรต กงการอะไรของพวกเอ็งล่ะ”*

ทันใดนั้นเอง ร่างของเต่าก็ตกลงมายังพื้น กระดูกแตกออกมาอยู่ข้างนอก จึงกลายเป็นกระดองอยู่ทุกวันนี้ นี่ก็เกี่ยวกับเรื่องปากอีกเหมือนกัน

พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า *“วาจาย สํวโร สาธุ ระวังปากไว้ได้นั่นแหละดี”*

ไม้มงคล ๙ อย่าง

๑. พยุง ๒. ชัยพฤกษ์ ๓. สักทอง

๔. ทองหลาง ๕. สีสุก ๖. กันเกรา

๗. ทรงบาดาล ๘. ราชพฤกษ์ ๙. ขนุน

บางยี่เรือ

มีเรื่องกล่าวกันว่า พื้นที่ตามริมคลองบางกอกน้อย ซึ่งเป็นตำบลบางยี่เรืออยู่ในขณะนี้ ในสมัยกรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นป่าสะแกทึบ แต่ฝั่งตรงข้ามเป็นที่ลุ่มมีหญ้าและกกขึ้นอยู่ในน้ำตื้นๆ คล้ายป่าพลุ ถ้าหากมีเรือล่องมาจากลำคลองจะต้องอ้อมคุ้ง มองเห็นบริเวณป่าในระยะไกลได้ถนัด ชายป่าตรงนี้เอง ได้เป็นชัยภูมิของทหารไทยใช้เป็นซุ้มดักยิงเรือของข้าศึกที่ผ่านออกมาอย่างไม่ระมัดระวัง อาการที่ได้ซุ่มยิงนี้เรียกว่า *"บังยิงเรือ"* กลายมาเป็นชื่อตำบลนั้น

ต่อมาเพี้ยนเป็น บางยิงเรือ แล้วก็เป็น บางยี่เรือ ในที่สุด

(หนังสือประวัติวัดราชคฤห์)

พระบรมสารีริกธาตุ (พระธาตุ, พระเขี้ยวแก้ว)

เพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระชนมายุ ๗๕ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน อนุญาตให้รัฐบาลไทยอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ (พระเขี้ยวแก้ว) จากวัดหลิงกวง กรุงปักกิ่ง มาประดิษฐานให้ประชาชนชาวไทยได้ถวายสักการะ ณ หอประชุมพระพุทธศาสนา พุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ระหว่างวันที่ ๑๕ ธันวาคม ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เป็นเวลา ๗๖ วัน

ประวัติของพุทธมณฑล

เมื่อสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี (ท่านผู้นี้เป็นนายกฯ นานถึง ๘ สมัย) ระยะหนึ่งตกอยู่ใน พ.ศ.๒๕๐๐ ถือกันว่ากึ่งพุทธกาล เพราะเชื่อกันว่าพุทธศาสนาของเรานี้จะมีอายุ ๕,๐๐๐ ปี ก็จะสูญสิ้นศาสนา นี่เป็นคำทำนายของพระอรรถกถาจารย์ ไม่ใช่ของพระพุทธเจ้า

คณะรัฐมนตรีจึงประชุมปรึกษาหารือกันว่าเมื่อถึงกึ่งพุทธกาลเช่นนี้จะทำอะไรดีเพื่อเป็นอนุสรณ์ ที่ประชุมตกลงกันว่าควรสร้างพุทธมณฑลซึ่งเป็นศูนย์ที่รวมสิ่งสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ประชุมตกลงเป็นเอกฉันท์ เริ่มต้นก็หาที่ได้ทางบางอทึก ตำบลศาลายา อำเภอนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นเนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ (ตรงกับ พ.ศ.๒๕๐๐)

วาระต่อไปก็ปรึกษากันอีกว่า กึ่งกลางของพุทธมณฑลจะสร้างอะไรดี ตกลงกันว่าควรสร้างพระพุทธรูป เอาปางที่สวยที่สุด ในระหว่างพระพุทธรูป ๖๐ กว่าปาง ได้ปางลีลา คือท่าเดินที่สวยงามตอนที่เสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์หลังจากโปรดพระพุทธมารดาแล้ว (ปางนี้บางท่านเรียกเพี้ยนไปว่า ปางกำแพงเขย่ง)

กรมศิลปากรเป็นผู้สร้าง พระปางนี้มีลักษณะประทับยืนยกพระหัตถ์ซ้ายป้องไปข้างหน้า พระหัตถ์ขวาแนบพระวรกาย พระบาทซ้ายก้าวไปข้างหน้า หล่อด้วยทองสำริด สูง ๒,๕๐๐ กระเบียด (ตรงกับ พ.ศ.๒๕๐๐)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานพระนามพระพุทธรูปองค์นี้ว่า *"พระศรีศากยทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์"*

เรือมนุษย์

เรือเอ๋ยเรือมนุษย์ ใหญ่ยาวสุดเพียงแค่วา
ตัณหาพาเจ้ามา รู้หรือว่าจะไปไหน
เห็นฝั่งอยู่กับตา พายเข้าหาฝั่งหนีไกล
ตัณหาพาเจ้าไป เรือก็ล่มจมคงคา

เพราะเหตุใดพระอุปคุตบิณฑบาตตอนกลางคืน

พระอุปคุตท่านมีฤทธิ์ ช่วยพระเจ้าอโศกปราบพญามารที่จะมาทำลายพิธีฉลองพระวิหารและเจดีย์ มีเรื่องเล่าว่า นายคนหนึ่งใส่บาตรพระอุปคุตแล้วได้เป็นเศรษฐีทันตาเห็น คนก็เลยอยากเป็นอย่างนายคนนั้นบ้าง จึงเตรียมข้าวไว้รอใส่บาตร ไม่รู้ท่านจะมาเวลาไหน จึงต้องเตรียมพร้อมไว้เสมอ แม้กระทั่งตอนกลางคืน เรื่องเลยกลายเป็นว่า พระอุปคุตบิณฑบาตตอนกลางคืน

ความจริงเป็นเรื่องของคนกลัวพลาดไม่ได้ใส่บาตร จึงรอท่านทั้งคืนมากกว่า

(เสฐียรพงษ์ วรรณปก)

กำพืดเดิมของผักตบชวา

คนที่ดีที่สุดของวันนี้ อาจกลายเป็นคนที่ถูกแช่ง ถูกด่ามากที่สุดในวันหน้าก็เป็นได้ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มันเหมือนกับเนื้อเพลง *"มันบ่แน่ดอกนาย"* นั่นแหละ

เมื่อประธาน เหมา เจ๋อ ตุง ยังเรืองอำนาจอยู่ ไม่มีใครคิดว่าสักวันหนึ่งภรรยาคู่ชีวิตของท่านประธานจะต้องถูกจับขังเข้าคุกข้อหาบ่อนทำลายชาติ

พระเจ้าตากสินได้ชื่อว่า เป็นวีรบุรุษผู้กู้ชาติให้พ้นจากเงื้อมมือพม่า ได้ครองบัลลังก์อยู่เพียง ๑๕ ปี ก็ถูกจับประหารด้วยข้อหาเสียพระจริต

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ และทุกคนในโลกนี้ไม่พึงตั้งอยู่ในความประมาท อย่ามัวหลงใหลได้ปลื้มว่าใครเป็นยอดมนุษย์ หรือจะเป็นที่รักของประชาชนไปได้ชั่วนิรันดร ดูอย่าง *"ผักตบชวา"* ที่เราตั้งหน้าตั้งตาปราบปรามกันทุกวันนี้เถิด

ผักตบชวาเข้ามาสู่ประเทศไทยครั้งแรก โดยสมเด็จพระศรีพัชรินทราฯ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสเกาะชวา เมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๙ ทอดพระเนตรเห็นเจ้านายฝ่ายหญิงของชวา ประดับดอกผักตบชวาที่มุ่นมวยผม ทรงเห็นว่างามนัก จึงขอพันธุ์ไม้นั้นจากชวา

เจ้าหน้าที่ชวาก็นำผักตบชวาและช่อไม้นั้น ทั้งรากทั้งโคนมาให้ ๓ เข่ง แถมน้ำในบ่อผักตบชวาอีก ๑๐ ปี๊บ เพื่อเป็นน้ำเชื้อ กลัวว่าถ้านำมาปลูกในเมืองไทยอาจจะผิดน้ำทำให้ตายได้

สมเด็จพระศรีพัชรินทราฯ ก็เรียกนายทหารคนหนึ่ง คือ ร.ท.โดด หม่องมณี มาเป็นผู้รับผิดชอบในผักตบชวาเหล่านั้น โดยมีพระราชกระแสรับสั่งว่า ถ้าผักตบชวารอดตายกลับเมืองไทยได้จะปูนบำเหน็จให้อย่างหนัก

ร.ท.โดด หม่องมณี จึงนำผักตบชวานั้นทะนุถนอมกลับมาประเทศไทย พอเรือพระที่นั่งกลับมาเทียบท่าราชวรดิฐ ก็รีบนำผักตบชวาขึ้นรถม้ามาปลูกที่พระราชวังพญาไท ใส่กระถางลายครามปลูกไว้ดิบดี แต่แรกนั้น ร.ท.โดด ใช้น้ำที่ใส่ปี๊บมาจากชวาล้วนๆ

เดือนเดียวผักตบชวาก็แน่นกระถาง เดือนต่อมา ลองเปลี่ยนน้ำใช้น้ำในเมืองไทยแทน ผักตบชวาก็ยิ่งถูกกับน้ำไทย ขยายพืชพันธุ์ใหญ่โต

ในระยะแรกๆ เจ้านายฝ่ายในทั้งหลายตื่นเต้นกันมาก เข้ามาทูลขอผักตบชวาไปปลูกกันองค์ละหน่อสองหน่อ ก็โปรดพระราชทานให้ หลังจากใส่กระถางจนเต็ม ร.ท.โดด ก็นำลงปลูกในบ่อพระราชวังพญาไท

ผักตบชวาก็ออกดอกงอกงาม เจ้านายที่เคยมาทูลขอก็ชักเบื่อ เพราะนำไปปลูกเองก็ขยายพืชพันธุ์แจกได้มากมายไม่แพ้กัน ต้องโปรดให้ ร.ท.โดด หม่องมณี นำผักตบชวาลงปล่อยในแม่น้ำลำคลอง

ครั้งแรกปล่อยลงคลองสามเสน หลังพระราชวังพญาไท ครั้งต่อมาปล่อยลงคลองเปรมประชากร ครั้งที่สามโปรดให้ปล่อยลงคลองผดุงกรุงเกษม ผักตบชวาก็เลยแพร่หลายเต็มท้องน้ำไทยทุกวันนี้

ร.ท.โดด หม่องมณี นั้นก็ได้รับพระราชทานยศเป็นนายเรือเอก และได้รับพระราชทานเงินถึง ๓ ชั่ง เป็นบำเหน็จรางวัล ตั้งแต่นั้นผักตบชวาก็ระบาดทั่วประเทศไทย และทุกวันนี้ทางการต้องเร่งรัดที่จะกำจัดผักตบชวาให้ลดน้อยลงให้จงได้

ไม่ว่าของหรือคน วันนี้ที่ว่าดีๆ วันหน้าอาจจะกลายเป็นสิ่งที่คนรังเกียจไม่แพ้ผักตบชวา

(มังกร ห้าเล็บ)

วัดบางจะเกร็ง

ที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัดๆ หนึ่ง ชื่อว่า วัดบางจะเกร็ง

คำว่า จะเกร็ง แปลว่า *"ต้นเหงือกปลาหมอ"*

คนแจวเรือจ้าง

เมื่อหลายปีมาแล้ว ข้าพเจ้าได้โดยสารเรือจ้างไปในกิจนิมนต์แห่งหนึ่ง คนแจวเรือเป็นชายชราแต่ดูยังแข็งแรง เป็นคนร่าเริง คุยสนุก แจวพลางคุยพลางตลอดทาง

ตอนหนึ่งถามแกว่า *"โยมมีครอบครัวหรือเปล่า"*

"มีครับ ภรรยาก็มี ลูกก็มี แต่อย่าเอ่ยถึงเขาเลยครับฟื้นฝอยหาตะเข็บ"

ซักแกว่า *"อ้าว เป็นอย่างไรเล่า โยม"*

แกว่า *"อุตส่าห์เลี้ยงเขามาจนโตด้วยเรือลำนี้ ส่งเสียจนได้ดิบได้ดี เป็นใหญ่เป็นโต แต่เขาลืมพ่อเหมือนต้นไม้ได้น้ำค้าง แล้วก็ปลื้มลืมน้ำเดิม พูดแล้วมันช้ำใจ แต่บัดนี้ ผมก็ตัดใจได้แล้ว เลือดก้อนหนึ่งผมตัดได้"*

ข้าพเจ้าฟังด้วยความเศร้าใจ ลูกหนอลูกทำไมเป็นเช่นนี้ เพื่อให้แกลืมความหลัง ข้าพเจ้าจึงเอ่ยชมแกว่า *"โยมกินยาอะไร จึงแข็งแรงอย่างนี้"*

"ยาไม่มีดอกครับ" แกตอบ

"แต่ผมมีคาถาสำหรับภาวนา หลวงพ่อท่านให้ไว้นานแล้ว ท่านว่าเสกอยู่เสมอจะทำให้แข็งแรงอายุยืน"

ข้าพเจ้าชักสนใจ ออกปากขอทันที

โยมชอบใจหัวเราะอย่างเบิกบาน พูดว่า *"ได้ครับ คาถาของผม จำง่าย ใช้สะดวก ใจเย็น หน้ายิ้ม อายุยืน แข็งแรง ไร้โรค โชคดี นี่แหละครับ ดีจริงๆ ผมขอรับรอง เพราะผมใช้ได้ผลมาแล้ว"*

จนกระทั่งบัดนี้ ข้าพเจ้ายังไม่ลืมชายชราคาถาขลังผู้นั้น

หากเรื่องนี้จะเกิดประโยชน์ผู้อ่านบ้างแล้วไซร้ ข้าพเจ้าขอถวายเป็นพุทธบูชา ในวาระสมัยแห่งอภิลักขิตกาลวิสาขบูชานี้ด้วยคารวะอย่างสูง

วัดพระอารามหลวง

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นพระอารามหลวง ชนิดราชวรวิหาร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๕ ทรงสร้าง เป็นวัดที่มีมหาสีมาขนาดใหญ่ทำเป็นเสาศิลาจำหลักรูป

สีมาธรรมจักรอยู่บนเสา ซึ่งตั้งอยู่ที่กำแพงวัดทั้ง ๘ ทิศ วัดที่มีมหาสีมาแบบนี้มีเพียง ๓ วัดเท่านั้น คือ วัดราชบพิธ วัดราชประดิษฐ์ และวัดบรมนิวาส

รัชกาลที่ ๑ ทรงสร้างวัดพระเชตุพน

รัชกาลที่ ๒ ทรงสร้างวัดอรุณ

รัชกาลที่ ๓ ทรงสร้างวัดราชโอรสาราม

รัชกาลที่ ๔ ทรงสร้างวัดราชประดิษฐ์

รัชกาลที่ ๕ ทรงสร้างวัดราชบพิธ

คนธรรมดา

โลกยกย่องสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพเป็นนักปราชญ์ พระองค์เคยตรัสกับพระธิดาว่า ***"พ่อไม่ใช่เทวดา พ่อก็คือคนธรรมดานี่แหละ แต่พ่อรักเรียน รักรู้ และพยายามอ่านหนังสืออยู่เสมอเท่านั้น"***

วัดมเหยงค์

วัดมเหยงค์ อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี และที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็มีชื่อ วัดมเหยงค์

คำว่า มเหยงค์ แปลว่า ภูเขา เนินดิน

โฆษกเสียงเสน่ห์

เจ้าภาพงานพระราชทานเพลิงศพคุณปรีชา ทรัพย์โสภา ได้ขอให้ข้าพเจ้าเขียนคำไว้อาลัยเพื่อร่วมกับงานครั้งนี้ด้วย ข้าพเจ้าเขียนไว้ดังนี้

แด่ท่านผู้มีพรสวรรค์

คุณปรีชา ทรัพย์โสภา เกิดมาเพื่อสร้างความอภิรมย์ชมชื่นให้แก่ประชาชนทั่วไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศ คุณปรีชาเคยพูดตลกๆ ว่า นามสกุลของผม *"ทรัพย์โสภา"* แต่ความจริงผมจนไม่ได้ร่ำรวยดังนามสกุลหรอก

ข้าพเจ้าฟังแล้วยังนึกขำอยู่ในใจว่า ถ้าจะเปลี่ยนนามสกุลใหม่ว่า *"เสียงโสภา"* คงจะเหมาะดี เพราะเสียงของท่านฟังแล้วจับใจจริงๆ ใครๆ ก็ชอบใจ

บัดนี้ท่านได้จากเราไปแล้ว พร้อมกับทิ้งความเสียดายไว้ให้แก่พวกเราอย่างยากจะลืม ข้าพเจ้าคิดว่า ท่านคงจะไปรับหน้าที่เป็นโฆษกอยู่บนสวรรค์ให้เทวดาทั้งหลายได้อภิรมย์ชมชื่นเช่นเดียวกับพวกเราที่ได้เคยสัมผัสมาแล้ว

ถ้าโอกาสอำนวยขอให้คุณปรีชาลงมาเกิดในเมืองไทยให้พวกเราได้อภิรมย์ชมชื่นในน้ำเสียงของท่านอีกต่อไปเถิด

โดยมากพวกเรามีแต่พรแสวง ที่จะมีพรสวรรค์อย่างคุณปรีชา ทรัพย์โสภา นั้นหายากจริงๆ

เคย

เคย เป็นชื่อสัตว์น้ำเค็มหลายชนิด รูปร่างคล้ายกุ้ง แต่ตัวเล็กมาก มีหนวด ๒ แฉก เปลือกหุ้มหัวและอกค่อนข้างใหญ่ ตัวใส มีทั้งบางและขุ่น ทุกชนิดเนื้อยุ่ย

เหมาะสำหรับใช้หมักเกลือทำกะปิและน้ำเคย

พสกนิกร

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ประจำวันเสาร์ที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๘ ขึ้นหน้า ๑ ว่า *"พสกนิกรปลาบปลื้มพระสุขภาพในหลวง"*

จึงเกิดความสงสัยว่า คำว่า *"พสกนิกร"* นั้นหมายความว่าอย่างไร เปิดพจนานุกรมดูก็พบว่า *"พสกนิกร"* หมายความว่า คนที่อยู่ในประเทศ ไม่ว่าเป็นพลเมืองของประเทศใด

ทั้งหมดรวมเรียกว่า *"พสกนิกร"* ทั้งสิ้น

บุคคลสำคัญ

อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์

สัญ	ญาธรรมศักดิ์แก้ว	กาลสมัย
ญา	ณวุฒิวิสุทธิวัย	สว่างรู้
ธรรม	สัจสัจธรรมใส	สะอาดส้อง
ศักดิ์	แห่งเนติธรรมผู้	พิเศษเนื้อมณีสยาม

(เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

ยาขนานศักดิ์สิทธิ์

เจ้าคุณองค์หนึ่งป่วยมานาน วันหนึ่งขณะที่นอนป่วยอยู่ มีคนมาบอกว่า ท่านจะให้เลื่อนยศเป็นชั้นราช ท่านดีใจอย่างแรง ลุกขึ้นได้ เลยหายป่วยทันที

เออ ยศนี่ก็เป็นยาขนานศักดิ์สิทธิ์ได้เหมือนกัน

พระพุทธชินราช

พระพุทธชินราชองค์ขนาดใหญ่ ในประเทศไทยมีอยู่ ๒ องค์ องค์แรกอยู่ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พิษณุโลก หน้าตัก ๕ ศอก กับ ๕ นิ้วเศษ พระเจ้าลิไท แห่งกรุงสุโขทัยทรงสร้างเมื่อประมาณ พ.ศ.๑๙๐๐ (ตามความสันนิษฐานของสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ)

องค์ที่ ๒ ที่วัดเบญจมบพิตร รัชกาลที่ ๕ ทรงสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๔๔ (วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๔๔) พระองค์ทรงสถาปนาวัดเบญจมบพิตร เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๑ วัดแห่งนี้มีพระอุโบสถที่สวยงามยิ่งกว่าอุโบสถใดๆ ในประเทศไทย

หลวงประสิทธิปฏิมา เจ้ากรมช่างหล่อ เป็นผู้ดำเนินการหล่อ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงเททอง วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๔๔ วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๔๔ เสด็จไปประกอบพิธีอัญเชิญมาทางเรือประดิษฐานไว้ที่กรมทหารเรือก่อน วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๔๔ อัญเชิญจากกรมทหารเรือทางเรือเข้าคลองสามเสนเลี้ยวเข้าคลองเปรมประชากรเทียบหน้าวัดเบญจมบพิตร

ทรงเปลื้องสายสะพายนพรัตน์ราชวราภรณ์คล้องพระหัตถ์พระพุทธชินราช ถวายเป็นพุทธบูชาด้วย

(หนังสือช่อคูน)

คำว่า พุทธชินราช
ท่านเจ้าคุณอาจารย์ชี้แจงว่า

พุทธ = ย่อมาจาก คำว่า สัมมาสัมพุทธ

ชิน = ย่อมาจาก คำว่า มารชิน

ราช = ย่อมาจาก คำว่า ธรรมิกราช

ถอนสายบัว

การทำความเคารพแบบผู้หญิง โดยยืนตรงแล้วชักขาข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหลัง แล้ววาดปลายเท้าไขว้ไปทางด้านขาข้างที่ยืน พร้อมกับย่อเข่าอีกข้างหนึ่งลงช้าๆ เมื่อจวนต่ำสุดให้ยกมือทั้งสองข้าง

วางประสานกันบนหน้าขาข้างที่ย่อต่ำ ก้มศีรษะเล็กน้อย แล้วเงยศีรษะขึ้นพร้อมกับชักขาข้างที่ไขว้กลับที่เดิม

เป็นการแสดงความเคารพของสตรีต่อเจ้านายชั้นสูง

วัดอนงคาราม

ท่านผู้หญิงน้อย ภริยาของสมเด็จเจ้าฟ้าองค์น้อยได้อุทิศที่ดินสร้างเป็นวัดขึ้น แล้วต่อมาเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ) ซึ่งเป็นบุตรของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ ได้ช่วยปฏิสังขรณ์ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นข้ออ้างว่า ในสมัยหนึ่งได้เรียกวัดนี้ว่า *"วัดน้อยขำแถม"* คือวัดที่ท่านผู้หญิงน้อยสร้าง แล้วเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี มีชื่อว่า *"ขำ"* ได้ช่วยสร้างแถมให้ แต่ในพระราชพงศาวดารกล่าวว่า วัดนี้เรียกว่า *"วัดใหม่"*

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานนามว่า *"วัดอนงคาราม"*

๕ อย่าที่ผู้บริการควรระวัง

๑. อย่ายักท่า ๒. อย่าหน้างอ ๓. อย่าให้รอนาน

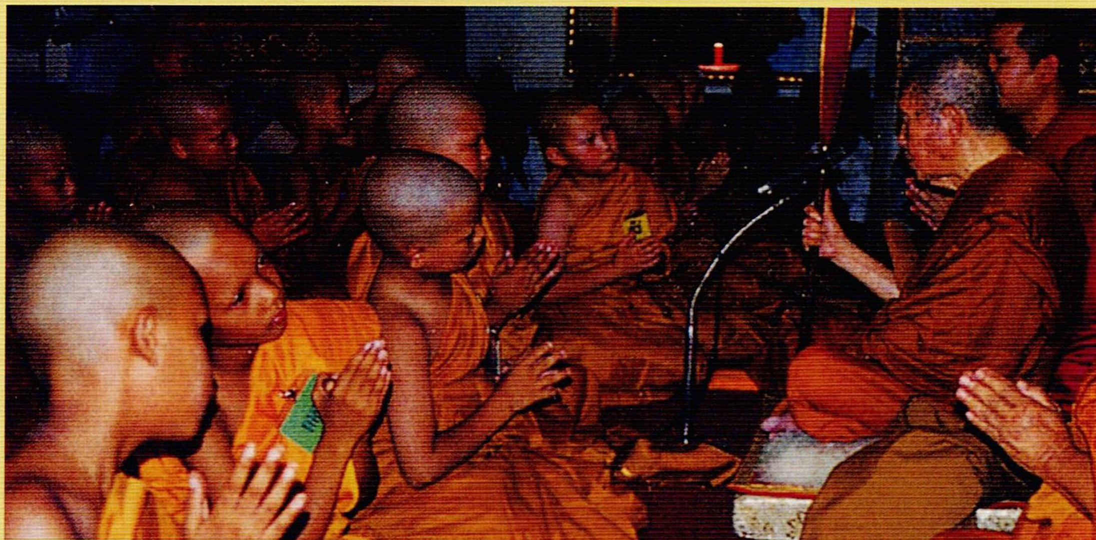
๔. อย่าบ่นงานมาก ๕. อย่าเป็นคนปากเสีย

(จากปกสมุดฉีก วัดภาษี แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ)

บุหลัน

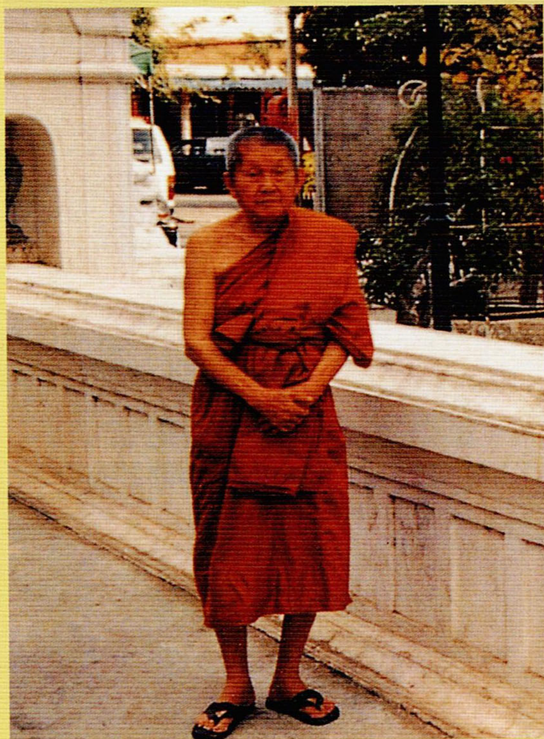
หมายถึง เดือน ดวงเดือน พระจันทร์ (ช.) ชื่อเพลงไทย มี ๒ เพลง บุหลันชกมวย และ บุหลันเลื่อนลอยฟ้า

กาเลน ธมฺมสฺสวนํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ

การฟังธรรมตามเวลาอันสมควร เป็นมงคลชีวิตอย่างสูงสุด

ธรรมะคืออะไร กาลเวลาอันสมควรเป็นอย่างไร และเป็นมงคลอย่างไร

คำว่า ธรรมะ แปลได้หลายอย่าง

บางแห่ง แปลว่า เรื่อง เช่น โลกธรรมะ แปลว่า เรื่องของโลก บางแห่งแปลว่า เหตุ เช่น ธรรมโมสัปปุริสธรรม ๗ ธมฺมญฺญุตา แปลว่า รู้เหตุในอภิณหปจฺจเวกฺขณ ชราธมฺโมมฺหิ ธมฺ ในที่นี้ แปลว่า ธรรมดา ฯลฯ

กาล คือ เวลาฟังธรรมมี ๒ อย่าง กาลตามพุทธบัญญัติ กาลตามพุทธโอวาท

กาลตามพุทธบัญญัติ คือที่พระพุทธเจ้ากำหนดไว้ตายตัว ที่เรียกว่า วันธรรมสวนะ อันได้แก่ วันพระ ได้ใช้บาลีที่ประกาศวันอุโบสถว่า จาตุทฺทส ปณฺณรวี ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี กาลา พุทฺเธน ปญฺญตฺตา สทฺธมฺมสฺสวนสฺ สิเม วัน ๑๔ ค่ำ วัน ๑๕ ค่ำ แห่งปักษ์เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้ฟังพระสัทธรรม กาลตามพุทธโอวาท ไม่ได้กำหนดเวลาไว้แน่นอน

ทั้งนี้สุดแต่โอกาสอำนวย เช่น มีเทศน์ในงานศพ - งานฉลอง

การฟังธรรมเป็นมงคลอย่างไร

คำว่า มงคล แปลว่า ก้าวหน้า เจริญรุ่งเรือง ดีขึ้น

อานิสงส์การฟังธรรม ๕ อย่าง

ผู้ฟังธรรมย่อมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง

ที่ได้ฟังแล้วย่อมเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

กำจัดความสับสนเสียได้

ทำความเห็นให้ถูกต้องได้

จิตผู้ฟังย่อมผ่องใส นี่แหละคือตัวมงคล

นางปฏาจารา ลูกคนเล็กถูกเหยี่ยวเฉี่ยวไป ลูกคนใหญ่ตายในนที สามีถูกงูกัดตาย พ่อแม่ พี่ชายถูกบ้านล้มทับตาย เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นในระยะใกล้เคียงกัน เหลือที่นางจะทนไหว นางหมดสติ หมดหิริ ความละอาย แก้ผ้าเซซังเข้าไปในมรรควัน ซึ่งพระศาสดาแสดงธรรมอยู่ พระองค์ตรัสว่า

"ปฏาจารา เธอจงได้สติเถิด" ด้วยพุทธานุภาพนางก็ได้สติ จึงได้พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง พระองค์ก็แสดงธรรมโปรด นางได้สติหายบ้า

มหาโจรองคุลิมาล ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้า ได้สติ เลิกเป็นโจร บวชในพระพุทธศาสนาสำเร็จเป็นพระอรหันต์ นี่ก็ธรรมะให้เกิดเป็นมงคล

แรงริษยา

หลวงวิจิตรวาทการ เคยถูกมรสุมของแรงริษยามาอย่างหนัก ถึงกับระบายอารมณ์ออกมาเป็นตัวอักษรว่า

อันที่จริงคนเขาอยากให้เราดี แต่ถ้าเด่นขึ้นทุกทีเขาหมั่นไส้
จงทำดีแต่อย่าเด่นจะเป็นภัย ไม่มีใครอยากเห็นเราเด่นเกิน

ผู้ดีแปดสาแหรก

เป็นคำเรียกต้นวงศ์สกุล คือ บิดามารดาของปู่และย่า ของตาและยาย ๔ รวมเป็น ๘ ที่เป็นผู้ดีทั้งฝ่ายบิดาและมารดา เรียกว่า ผู้ดีแปดสาแหรก

(เทียบสาแหรกที่มีข้างละ ๔ ขา ๒ ข้าง เป็น ๘ ขา)

เรื่องของพ่อตากับลูกเขย

ท่านกำนันมีลูกเขย ๒ คน คนแรกเป็นครู คนที่ ๒ เป็นมหา

วันหนึ่งพากันเดินทางไปทำธุระ ในระหว่างทางพบห่าน ท่านกำนันจึงถามครูว่า *"ทำไมห่านมันร้องเสียงดังมาก"*

ครูตอบว่า *"เพราะคอมันยาว"* ... *"แล้วมหาล่ะว่าอย่างไร"* กำนันถาม

มหาตอบว่า *"ไม่แน่หรอกพ่อ"* กำนันซักว่า *"เพราะเหตุใดล่ะ"*

มหาตอบว่า *"ก็อึ่งอ่างคอมันสั้นนิดเดียว แต่มันร้องเสียงดังไม่แพ้ห่าน"*

"เออ จริงของมหา"

เดินต่อไปพบเป็ดว่ายอยู่ในน้ำ กำนันถามครูว่า *"ทำไมเป็ดมันจึงลอยน้ำได้"*

ครูตอบว่า *"เพราะมันมีขน"*.... *"มหาล่ะว่าอย่างไร"*

มหาบอกว่า *"ไม่แน่หรอกพ่อ"* กำนันซักว่า *"เพราะเหตุใดล่ะ"*

มหาตอบว่า *"ก็มะพร้าวมันไม่มีขนเลย ทำไมมันจึงลอยน้ำได้"* กำนัน *"จริงของมหา"*

เดินทางต่อไปพบกอไผ่ กำนันถามครูว่า *"ทำไมหน่อไม้มันจึงโผล่มาจากดินได้"*

ครูตอบว่า *"เพราะยอดมันแหลม"*...*"มหาล่ะว่าอย่างไร"* กำนันถาม

"ไม่แน่ดอกพ่อ ก็ดูเห็ดนี้ ยอดมันแหลมเมื่อไร มันยังดุนแผ่นดินขึ้นมาได้"

"เออก็จริงของมหา"

เมื่อตอนจะขึ้นบ้าน กำนันถามครูว่า *"ทำไมต้นหญ้ากอใหญ่ที่อยู่ข้างบันไดน่ะ มันจึงงามนักหนา"*

ครูตอบว่า *"เพราะมันได้น้ำอย่างบริบูรณ์"*

"มหาล่ะ ว่าอย่างไร".... *"ไม่แน่หรอกพ่อ"* .... *"ทำไมล่ะ"*

"ก็หัวพ่อ รดน้ำทุกวันๆ ทำไมผมจึงไม่ขึ้นล่ะ" พ่อกำนันถึงกับสะอึก

นี่ก็จบอย่างดื้อๆ อีกเหมือนกัน เรื่องนี้เป็นนิยายอ่านเล่นๆ ไม่ใช่เรื่องจริง อะไรเป็นมหามาเรียน จะอาจเอื้อมเอาหัวพ่อตามาเป็นเครื่องอุปมา

เค้าโครงเรื่องฟังจากวิทยุกระจายเสียง ซึ่งบรรยายโดย ท่านมหาไพเราะ วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ ซึ่งท่านบรรยายได้ไพเราะเพราะพริ้งสมชื่อ ขออนุโมทนา สาธุ

สารทไทย ทำบุญเดือนสิบ

สารทไทย ตรงกับแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ ของทุกปี

สมัยก่อนไทยใช้วันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ ช่วงเดือน ๑๐ ถือเป็นช่วงครึ่งปี จึงทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคล และเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับ เป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

นอกจากอาหารคาวหวานแล้ว ชาวบ้านจะนำกระยาสารทไปตักบาตร

กระยาสารท ทำมาจากข้าวเม่า ข้าวตอก ถั่ว งา มะพร้าว กวนกับน้ำตาลจนเหนียว และนำมาทำเป็นแผ่น

ของที่มักนิยมใส่บาตรคู่กับกระยาสารท คือ กล้วยไข่

ประโคนชัย

ที่จังหวัดบุรีรัมย์ มีอำเภอหนึ่ง ชื่อ อำเภอประโคนชัย คำว่า ประโคนชัย หมายถึง เสาใหญ่ที่ปักหมายเขตแดน

อีกอย่างหนึ่งหมายถึง สายรัดจากใต้สัปคับไปที่อกช้างหลังขาหน้า แล้วรอดมาบรรจบกันโยงใต้ท้องช้างและหน้าขาหน้าไปจากสายชนักที่คอช้าง

ศัพท์แปลกๆ

ที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีคลองอยู่ ๒ คลอง ที่มีชื่อแปลก คลองหนึ่งเรียกคลองชนาง อีกคลองหนึ่งเรียก คลองบางเชิงกราน

ตอนแรกๆ ก็ไม่ได้คิดอะไร ต่อมาจึงนึกขึ้นได้ จึงเปิดหนังสือพจนานุกรมดู ก็ได้ทราบว่า คำว่า *"ชนาง"* หมายถึงเครื่องดักปลาและสัตว์ป่า

***"เชิงกราน"* หมายถึง เตาไฟปั้นด้วยดินมีชานสำหรับวางฟืน เรียกกระดูกตะโพกก็มี**

เด็กยอดกตัญญู

เด็กชายยัง มารดาเขาตายไปตั้งแต่ยังเยาว์วัย เมื่อเขามีอายุ ๑๕ ปี บิดาเขาก็มาจากไปอีกคนหนึ่ง เด็กชายยังคิดอยากจะทำฮวงซุ้ยให้บิดา แต่ก็จนด้วยทุนทรัพย์ วันหนึ่งเขาจึงทำป้ายสวมที่คอ ป้ายนี้มีใจความว่า

"ข้าพเจ้าขอความเมตตาจากผู้ใจบุญ ช่วยทำฮวงซุ้ยให้บิดาของข้าพเจ้าด้วย ข้าพเจ้าจะขอรับใช้ท่านไปจนตลอดชีพ" เขาไปนั่งอยู่ตรงทางสี่แพร่ง รอหาคนเมตตา

จนกระทั่งวันหนึ่ง ท่านเศรษฐีผ่านมาอ่านป้ายของเขาแล้วก็เกิดเมตตาจึงรับทำฮวงซุ้ยให้เขา พร้อมทั้งรับเขาเป็นบุตรบุญธรรมส่งให้เขาได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาชั้นสูงและได้งานทำเป็นหลักฐาน ต่อมาท่านเศรษฐีก็ยกบุตรสาวให้เป็นภรรยาเขา

เรื่องนี้ต้นเหตุเกิดจากแรงแห่งกตัญญู

เค้าเรื่องจากพระธรรมเทศนา ซึ่งท่านเจ้าคุณโสภณธรรมวาทีแสดงในงานพระราชทานเพลิงศพคุณพ่อสุชีพ จันทร์เพ็งฉุย ณ ศาลา ๓ วัดประยุรวงศาวาส ซึ่งเป็นโยมบิดาของพระสมุห์สุเทพ นิพฺภโย แห่งวัดประยุรวงศาวาส

วัดคณิกาผล และวัดกันมาตุยาราม

สมัยเมื่อรัชกาลที่ ๔ เรื่อยมาถึงรัชกาลที่ ๕ มีสำนักโสเภณีในกรุงเทพฯ หลายแห่งด้วยกัน แต่ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากที่สุดก็คือ สำนักของคุณแม่โป๊ ต่อมาคุณแม่โป๊ก็เปลี่ยนชื่อเป็น คุณแม่แฟง บริหารกิจการรุ่งเรืองมาจนถึงวัยชรา จึงได้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่ง ตามชื่อเจ้าของว่า *"วัดใหม่ยายแฟง"* วัดนี้ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัด *"คณิกาผล"* คุณแม่แฟงมีบุตรสาว ชื่อ *"คุณแม่กลีบ"* ได้สืบสานอาชีพตามคุณแม่ มีชื่อเสียงโด่งดังยิ่งกว่าคุณแม่เสียอีก คุณแม่กลีบมีบุตรชายชื่อ *"กัน"*

คุณแม่กลีบเมื่อถึงวัยชราก็ได้สร้างวัดขึ้นวัดหนึ่งที่ตรอกเต้า ให้ชื่อว่าวัด *"กันมาตุยาราม"* แปลว่า วัดของแม่นายกัน

นายกันผู้นี้ ต่อมาได้รับราชการในกระทรวงธรรมการ ซึ่งบัดนี้เปลี่ยนเป็นกระทรวงศึกษาธิการ มีบรรดาศักดิ์เป็นคุณพระ คือ คุณพระดรุณรักษ์

ลูกเป็นหมอ พ่อเป็นยักษ์

ครั้งหนึ่งไปที่ต่างจังหวัด นั่งพักอยู่ศาลาริมแม่น้ำ เด็กกลุ่มหนึ่งนั่งเล่นกันอยู่โคนต้นไม้ใหญ่ เด็กคนหนึ่งถามปัญหาขึ้นว่า

"อะไรเอ่ย ลูกเป็นหมอ พ่อเป็นยักษ์"

ไม่มีใครตอบได้ เราเองก็ตอบไม่ได้ ยังนึกว่าปัญหานี้แปลกดี ไม่เคยได้ยินมาก่อน ผลสุดท้ายเด็กคนที่ตั้งปัญหาก็แก้ให้ฟังว่า

ลูกเป็นหมอ พ่อเป็นยักษ์ก็คือ *"สมอภิเภก"*

ตกเบ็ดพระ

ได้ทราบข้อมูลจากผู้รู้ในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งว่า มีการ *"ตกเบ็ดพระ"* ในสมัยก่อน

เรื่องมีอยู่ว่าปี พ.ศ.๒๔๓๖ เกิดกรณีพิพาทระหว่างสยามและฝรั่งเศส ฝรั่งเศสส่งกองเรือมาปิดอ่าวไทย ชายไทยใจรักชาติสมัครเป็นกองกำลังอาสาออกรบ

ก่อนออกรบก็เสาะหาพระดีติดตัว เมื่อทราบว่าที่เจดีย์ใหญ่ วัดบางขุนพรหม มีพระสมเด็จอยู่จึงชักชวนกันไปหา แต่การจะนำพระออกจากเจดีย์นั้น ทำได้วิธีเดียวคือ ออกทางรูช่องระบายอากาศ ขนาดเล็กนิดเดียว

จึงเกิดวิธีการตกเบ็ดพระขึ้น โดยการใช้ไม้ไผ่ทะลวงปล้องเอาเชือกสอดเข้าไป ปลายเชือกด้านบนสุดใช้ก้อนดินเหนียวโขลกจนแน่น หรือข้าวเหนียวนึ่งสุกแล้วนวดเป็นก้อนผนึกปลายเชือกไว้ ให้มีขนาดเล็กกว่าช่องลม เอาปลายไม้ไผ่ที่มีตุ้มดินเหนียวสอดเข้าไป หย่อนปลายตุ้มลงไปให้กระทบกับพระที่เรียงซ้อนกันอยู่ด้านใน พระจะติดกับก้อนดินเหนียวหรือข้าวเหนียว เมื่อดึงเชือกขึ้นมาพระจะติดปลายตุ้มมาด้วยทีละองค์สององค์

เขาเรียกวิธีการนำพระออกจากกรุนี้ว่า *"พระตกเบ็ด"* หรือ *"ตกเบ็ดพระ"*

เพราะเขาถือกันว่า การขุดเจดีย์เพื่อเข้าไปนำพระออกมาถือเป็น *"บาปมหันต์"* และ *"กรรมอนันต์"* พวกชอบลักลอบขุดพระกรุจากเจดีย์ควรทราบไว้

เงาะโรงเรียน

ในรายการโทรทัศน์ *"แฟนพันธุ์แท้"* พิธีกรถามผู้ร่วมแข่งขันว่า

"ทราบหรือไม่ว่า คำว่าเงาะโรงเรียน คือชื่อโรงเรียนอะไร และอยู่จังหวัดอะไร"

ผู้ร่วมแข่งขัน ตอบว่า *"ชื่อโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี"*

พิธีกรเฉลยว่า *"ถูกต้อง"*

แต่ *"คนนาสาร"* แจงมาทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่า ชื่อโรงเรียนนั้นตอบผิด เขาบอกว่า ในอำเภอนาสาร มีชื่อโรงเรียนคล้ายกันสองโรงเรียน คือ โรงเรียนนาสาร (เป็นโรงเรียนประถม) โรงเรียนบ้านนาสาร (เป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ)

โรงเรียนที่เป็นต้นกำเนิดของเงาะโรงเรียน คือ *"โรงเรียนนาสาร"* ไม่ใช่โรงเรียน *"บ้านนาสาร"* อย่างที่เฉลยออกไป เป็นอย่างนี้นี่เอง

อุโลก

ชาวพม่ามาตั้งร้านค้าอยู่ที่แม่สอด จังหวัดตาก ติดป้ายไว้ที่หน้าร้านใจความว่า *"คายะไม อุโลกะตะปุ"* คนไทยเห็นป้ายนี้แล้วก็งงว่ามันหมายถึงอะไร จึงให้ไปถามเจ้าของร้าน

เจ้าของร้านอธิบายให้ฟังว่า *"ขายไม้อุโลกกับตะปู"*

***"อุโลก"* เป็นไม้ชนิดหนึ่ง เนื้อขาว ทำยาได้**

หนองมน ที่ชลบุรี

เดิมทีเรียก *"หนองน้ำมนต์"* โดยที่สมัยหนึ่งเกิดโรคระบาดใหญ่ ผู้คนล้มตายกันมาก ต่อมามีพระธุดงค์มาปักกลดอยู่ที่ตำบลนั้น ประชาชนพากันเลื่อมใส มาขอให้ท่านพรมน้ำมนต์ให้ ก็ได้ผลโรคภัยไข้เจ็บก็หาย ต่อมาท่านล้มป่วยลง ประชาชนจึงขุดบ่อน้ำขึ้นแล้วให้ท่านเสกเป่าให้น้ำในบ่อนั้นเกิดศักดิ์สิทธิ์ได้ผลเป็นอัศจรรย์ จึงพากันเรียกตำบลนั้นว่า *"หนองน้ำมนต์"*

ต่อมาภาษามันกร่อน คำว่า *"น้ำ"* หายไป เหลือแต่ *"หนองมน"* จนบัดนี้

บาตรดิน กับ บาตรเหล็ก

ในพุทธประวัติกล่าวว่า บาตรของพระพุทธเจ้าเป็นบาตรศิลา

บาตรขนาดเล็กใส่ข้าว ๒ คนกินเหลือ ขนาดกลางกินได้ ๔ คน ขนาดใหญ่กินได้ ๑๐ คน

บาตรดิน ถ้าร้าวถึง ๑๐ นิ้ว หรือทะลุเมล็ดข้าวรั่วไหลออกได้ ขาดอธิษฐาน

ส้มแก้ว ของดีเมืองแม่กลอง

นอกจากส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่และลิ้นจี่ที่รสเยี่ยมแล้ว จังหวัดสมุทรสงครามยังเป็นแหล่งกำเนิดผลไม้ที่ชาวไทยและชาวจีนนิยมนำมาขึ้นหิ้งพระอีกชนิดหนึ่ง คือ *"ส้มแก้ว"*

กล่าวกันว่า ดินที่อำเภอบางคนทีนั้นอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ปลูกส้มแก้วได้เจริญงอกงาม และให้ผลผลิตที่ดกและรสชาติเป็นเยี่ยม

และเพราะเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า พื้นที่ตำบลบางสะแก และตำบลโรงหีบ อำเภอบางคนที เป็นแหล่งกำเนิดส้มแก้วพันธุ์ดีแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย

การปลูกส้มแก้วต้องอาศัยการดูแลเอาใจใส่ เมื่อผลผลิตออกต้องนำใบตองแห้งมาห่อผล นี่ก็เป็นภูมิปัญญาของคนบางคนที การห่อผลส้มด้วยใบตองแห้ง นอกจากจะเพื่อป้องกันแมลงผีเสื้อกลางคืน ยังถือเป็นเคล็ดลับที่ทำให้ส้มแก้วของบางคนทีมีสีผิวเหลืองทองสวยงาม ให้รสชาติเปรี้ยวอมหวาน ได้ราคาดี

ชาวไทยเชื้อสายจีนนิยมนำส้มแก้วมาขึ้นหิ้งเซ่นไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเทศกาลต่างๆ

***"ส้มแก้ว"* ถือเป็นของดีเมืองแม่กลอง และเป็นผลไม้มงคลที่นิยมนำไปขึ้นหิ้งพระอีกด้วย**

ดงคสิริ

ดงคสิริ คือ สถานที่ที่เจ้าชายสิทธัตถะมหาบุรุษ ประทับบำเพ็ญทุกรกิริยา อยู่ ณ ที่นี้

ข้าพเจ้าพร้อมด้วยคณะมาถึงที่นี่ ทั้งๆ ที่อ่อนเพลียมาในระหว่างทาง ก็หายเหนื่อยเพราะได้อาหารทิพย์จากการต้อนรับของพระทิเบต ๒ รูป ท่านทั้งสองกุลีกุจอจัดหาน้ำชา พร้อมทั้งขนมมาเลี้ยงพวกเรา ลักษณะขนมคล้ายๆ ซาลาเปาบ้านเรา แต่สีคล้ำๆ ตอนนั้นเป็นเวลาเที่ยงแล้ว เราจึงมอบให้ญาติโยมรับประทาน

จากการต้อนรับที่เปี่ยมด้วยน้ำใจ ทำให้เรานึกถึงสุภาษิตไทยบทหนึ่งที่ว่า

"ประเพณีไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ"

ก่อนจากดงคสิริ ได้มอบพระเครื่องให้พระทิเบตคนละองค์ เป็นการตอบแทนน้ำใจ

อาศัยการต้อนรับที่เปี่ยมด้วยน้ำใจนี่เอง ที่ทำให้ข้าพเจ้ายังระลึกถึงอยู่จนกระทั่งบัดนี้

ซึ่งก็สอดคล้องกับสุภาษิตที่ข้าพเจ้าชอบพูดบ่อยๆ ว่า

"น้ำบ่อน้ำคลองยังเป็นรองน้ำใจ น้ำที่ไหนๆ ก็สู้น้ำใจไม่ได้"

มาฆบูชา

สมเด็จพระจอมเกล้าฯ ทรงโปรดให้มีพระราชพิธีมาฆบูชาเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.๒๓๙๔

ตำแหน่งอธิบดีสงฆ์

พระอารามหลวงในปัจจุบัน คือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) และวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฏิ์

สองวัดนี้กำหนดให้เรียกตำแหน่งเจ้าอาวาสว่า *"อธิบดีสงฆ์"*

เจ้าแม่กวนอิม ทำไมจึงต้องเป็นผู้หญิง

เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๘ ได้ฟังท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) บรรยายทางวิทยุกระจายเสียง ท่านเล่าว่า พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ก็คือเจ้าแม่กวนอิมนั่นเอง เดิมทีท่านเป็นผู้ชาย ต่อมาท่านเข้าไปมีบทบาทอยู่ในประเทศจีน ได้มีประชาชนนับถือกันอย่างแพร่หลาย

คราวหนึ่ง พระธิดาของพระเจ้าแผ่นดินจีนประชวรหนัก ไม่มีใครรักษาได้ พระองค์มีพระเมตตาจะรับรักษาให้ แต่ก็ติดขัดด้วยกฎมณเฑียรบาล ซึ่งห้ามไม่ให้ผู้ชายเข้าไปในวัง พระองค์จึงแปลงกายเป็นหญิง เข้าไปรักษาพระธิดาจนหายประชวร

พระองค์จึงคงสภาพเป็นหญิงอยู่นั่นเอง คือเจ้าแม่กวนอิม จนกระทั่งเข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศไทยเรา ด้วยประการฉะนี้

เจ้าแม่ทับทิม

ชาวจีนไหหลำ เรียก เจ้าแม่ทับทิม เทพธิดาแห่งท้องทะเลว่า *"จุ้ยบ้วยเนี้ย"* ซึ่งแปลว่า *"เจ้าแม่ชายน้ำ"*

สาเหตุที่คนไทยเรียกว่า เจ้าแม่ทับทิม เพราะมีเครื่องประดับประจำพระองค์เป็นพลอยสีแดง

ส่วนศาลเจ้าแม่ทับทิมที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยอยู่ที่จังหวัดพิจิตร อายุกว่า ๑๐๐ ปี

เจ้าแม่ทับทิมองค์นี้ถูกอัญเชิญมาพร้อมกับองค์เจ้าพ่อกวนอู จากเกาะไหหลำ มณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ราวปี พ.ศ.๒๔๑๐ โดยชาวจีนซึ่งเป็นเจ้าของอู่ต่อเรือในหมู่บ้านท่าพ่อ จังหวัดพิจิตร เป็นผู้อัญเชิญท่านมา และสร้างศาลขนาดใหญ่ถวาย

เจ้าแม่ทับทิม เป็นที่เคารพสักการะของคนจีนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชาวจีนไหหลำ และชาวประมง

เหนือเจ้ายังมีเจ้า

ส.พลายน้อย ระบุว่า ศาลเจ้าพ่อเสือมีมาก่อนสร้างวัดมหรรณพ์ สมัยรัชกาลที่ ๑ ตอนเสด็จพระราชดำเนินเชิญพระศรีศากยมุนีไปประดิษฐานวัดสุทัศน์ บนถนนสายนั้นต่อมาเรียกถนนบำรุงเมือง มีตึกใหญ่ เรียกกันว่า ศาลเจ้าพ่อเสืออยู่แล้ว

ในศาลเจ้าพ่อเสือ มีเทพจีนหล่อด้วยทองคำหนักถึง ๑๒๐ บาท เป็นที่รู้จักกันองค์หนึ่ง จนถึงสมัยรัชกาลที่ ๒ เดือนมีนาคม พ.ศ.๒๓๖๐ ตอนตีห้า เกิดมีนักเลงดียกพวกมาปล้นเอาเทพเจ้าไป

ขุนสวัสดินครินทร์เป็นนายอำเภอ ต้องพระราชอาญาโทษฐานละเลยหน้าที่ ถูกเฆี่ยน ๓๐ ที

มาถึงรัชกาลที่ ๕ โปรดฯ ให้ขยายถนนบำรุงเมืองให้กว้างขวาง เพื่อสร้างตึกแถวให้ทันสมัย โปรดฯ ให้ย้ายศาลเจ้าพ่อเสือไปอยู่ที่อื่น ชาวจีนละแวกศาลไม่พอใจ ประกอบกับคนทรงเจ้าทรงว่า ถ้าย้ายจะเกิดเภทภัย ยิ่งทำให้คนตกใจกลัว ทำเรื่องขอแห่เจ้า รัชกาลที่ ๕ ทรงอนุญาต ถึงวันแห่...เสด็จทอดพระเนตร ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรค์

กระบวนที่แห่นั้นเป็นแห่อย่างจีน บางคนเอาเข็มเหล็กแทงแก้มทะลุ...บางคนดลบันดาลให้คนหามเก้าอี้เดินโซเซไม่ตรงถนนได้

เมื่อมาถึงพระที่นั่ง ตรัสให้ตำรวจหลวงเข้าหามเจ้าโซเซ ก็หามไปได้ตรงๆ คนดูก็สิ้นเลื่อมใส

เมื่อเสร็จการแห่แล้ว โปรดฯ ให้กรมเมืองประกาศว่า ถ้าเจ้ายังพยากรณ์เหตุร้าย จะเอาผิดกับคนทรง ในไม่ช้าเจ้าพ่อเสือเข้าคนทรงอีก แต่คราวนี้ประกาศว่า ที่โปรดฯให้ย้ายไปสร้างที่ใหม่นั้นเป็นการดี เจ้าพอใจมาก

ศาลเจ้าพ่อเสือแห่งใหม่ อำนวยการสร้างโดยพระยาโชฎึก ราชเศรษฐี (เถียน) ต้นสกุลโชติกเสถียร ไม่นานก็เสร็จเรียบร้อย ศาลเจ้าพ่อเสืออยู่บริเวณหน้าวัดมหรรณพ์ ปัจจุบัน

(บาราย นสพ.ไทยรัฐ)

พระพุทธรูปไสยาสน์ตะแคงซ้าย

ที่วัดประดู่ อำเภอเมืองระยอง มีพระพุทธรูปไสยาสน์ตะแคงซ้าย ประดิษฐานอยู่ในวิหาร เป็นพระที่เก่าแก่ศักดิ์สิทธิ์มาก เจ้าอาวาสคือ พระราชธรรมคณี ปกครองวัดนี้

โดยมากที่เคยเห็นมามีแต่ตะแคงขวา แต่องค์นี้ตะแคงซ้าย นับว่าแปลกอยู่

สาเหตุการสูญหายของภิกษุณี

ภิกษุณี คือหญิงที่อุปสมบทแล้ว พระผู้หญิงในพระพุทธศาสนา

ภิกษุณีรูปแรกคือ พระมหาปชาบดีโคตรมี พระมาตุจฉาพระมารดาเลี้ยงของเจ้าชายสิทธัตถะ แต่กว่าที่นางจะบวชเป็นพระภิกษุได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย นางไปกราบทูลขออนุญาตบวช แต่ก็ถูกพระพุทธเจ้าตรัสห้ามถึง ๓ ครั้ง แต่นางก็หาละความพยายามไม่ ยอมปลงผม นุ่งห่มผ้ากาสาวะเอง ออกเดินพร้อมเจ้าหญิงศากยะจำนวนมากไปยังเมืองเวสาลี พากันยืนร้องไห้ที่ซุ้มประตู จนพระบาทบวม พระวรกายเปื้อนธุลี

พระอานนท์ทราบความก็รับช่วยไปกราบทูลพระพุทธเจ้า แต่พระองค์ก็ตรัสห้ามถึง ๓ ครั้ง พระอานนท์หาวิธีกราบทูลว่า *“สตรีออกบวชในธรรมวินัยแล้วจะสามารถบรรลุโสดาปัตติผลจนถึงอรหันตผลได้หรือไม่”* พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า *“ได้”*

พระอานนท์ก็เลยใช้เหตุผลดังกล่าวและอ้างถึงการที่พระนางเป็นมารดาเลี้ยง เพื่อขอให้ทรงอนุญาตให้สตรีออกบวช

ทรงอนุญาตโดยมีเงื่อนไขว่า นางจะต้องปฏิบัติตาม *“ครุธรรม ๘ ประการ”* พระนางยอมรับ จึงถือว่าการรับครุธรรมนั้นเป็นการอุปสมบท นอกจากนั้นยังทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์อุปสมบทให้เจ้าหญิงศากยะที่ตามมาทั้งหมด

พระพุทธเจ้าตรัสกับพระอานนท์ว่า การที่ให้สตรีบวช เป็นเหตุให้พรหมจรรย์ คือ พระศาสนา หรือพระสัทธรรมตั้งอยู่ไม่ยั่งยืน จะมีอายุสั้นเข้า เปรียบเหมือนตระกูลมีบุรุษน้อยมีสตรีมากถูกผู้ร้ายทำลายได้ง่าย จึงทรงบัญญัติคุรุธรรม ๘ ประการกำกับไว้เพื่อเป็นหลักคุ้มกันพระศาสนา

ภิกษุณีสงฆ์แพร่หลายในชมพูทวีป ลังกาทวีป เป็นเวลายาวนาน แต่ที่สุดได้สูญสิ้นไปโดยไม่ทราบสาเหตุ ประเทศไทยไม่พบหลักฐานว่า เคยมีการประดิษฐานภิกษุณีสงฆ์

(นสพ.คมชัดลึก)

พระพุทธรูปรัตนโกสินทร์

พระพุทธรูปที่สร้างสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ที่เก่าที่สุด ซึ่งรัชกาลที่ ๑ โปรดเกล้าฯ ให้สร้าง คือ พระประธานในพระอุโบสถ วัดมหาธาตุ กรุงเทพฯ

พระยาเทวารังสรรค์ ช่างวังหน้าเป็นผู้ปั้น

พระธรรมเสนานี

ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๕๐๙ พระราชาคณะผู้ใหญ่รูปหนึ่งได้เลื่อนขึ้นเป็นพระธรรมเสนานี พระราชาคณะชั้นธรรม ชื่อ พระธรรมเสนานี เดิมเป็นพระราชาคณะชั้นสามัญสำหรับประจำจังหวัดราชบุรี คือผู้เป็นเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี แต่กาลก่อน ต้องเป็นที่พระครูธรรมเสนานี หรือพระธรรมเสนานี เสมอไป

บัดนี้ทรงพระกรุณายกขึ้นเป็นพระราชาคณะชั้นธรรมมีฐานานุกรมได้ ๖ รูป คงไม่ต้องตั้งประจำจังหวัดราชบุรีอีกต่อไป

องค์ประกอบของศาสนา

ศาสนาที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วย องค์ ๕ ดังต่อไปนี้

๑. ศาสดา ผู้ก่อตั้งศาสนา ๒. คำสอน หรือ คัมภีร์ของพระศาสนา

๓. สาวก ผู้สืบทอดพระศาสนา ๔. ศาสนสถาน ที่บำเพ็ญบุญทางพระศาสนา

๕. พิธีกรรม หลักปฏิบัติในการเข้าถึงสารธรรมทางพระศาสนา

(วิทยุ โดย พิชัย วาสนาส่ง)

พระนิรันตราย

พระพุทธรูปองค์นี้ เป็นพระพุทธรูปองค์ย่อม หน้าตักกว้าง ๓ นิ้ว หล่อด้วยทองคำทั้งองค์ ปางขัดสมาธิเพชร ศิลปะแบบทวารวดี มีผู้ขุดพบที่ชายป่าดงศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี และได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ และทรงโปรดให้เชิญไปเก็บรักษายังหอเสถียรธรรมปริตกับพระกริ่งทองคำองค์เล็กอีกองค์หนึ่ง ต่อมามีผู้มาโจรกรรมพระกริ่งไปโดยมิได้นำพระพุทธรูปองค์นี้ไปด้วย ทั้งที่เป็นพระทองคำแท้หนักถึง ๒ ตำลึง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ จึงถวายพระนามว่า *"พระนิรันตราย"* เนื่องจากพระพุทธรูปองค์นี้แคล้วคลาดจากอันตรายถึง ๒ ครั้ง คือ ในคราวที่มีผู้ขุดพบแล้วไม่ได้นำไปยุบหลอมใหม่ และในคราวที่มีผู้เข้ามาโจรกรรม ทั้งยังโปรดให้หล่อพระพุทธรูปสวมพระนิรันตรายไว้อีกชั้นหนึ่ง ทรงพระราชดำริแบบด้วยพระองค์เอง เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยทองคำปางขัดสมาธิเพชรเช่นเดียวกันกับพระนิรันตรายองค์เดิม แต่พุทธศิลป์เป็นแบบรัตนโกสินทร์ เบื้องหลังมีเรือนแก้ว เป็นพุ่มพระมหาโพธิ์ ยอดเรือนแก้วเป็นรูปพระมงกุฎ พระพุทธรูปชุดนี้สร้างขึ้นเพียง ๑๘ องค์เท่านั้น เท่ากับจำนวนปีที่ทรงครองราชย์

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ โปรดฯ ให้ทำการกะไหล่ทั้ง ๑๘ องค์ และพระราชทานไปตามวัดธรรมยุตนิกายในขณะนั้น เช่น วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชบพิธ วัดราชาธิวาส เป็นต้น

อนุรุธ อนุรุทธ์ เขียนอย่างไรถูก

"อนุรุทธ์" แปลว่า ยินดีเนืองๆ จะเขียน *"อนุรุธ"* ก็ได้

"อนุรุทธ์" เป็นชื่อเจ้าชายในวงศากยะ ออกบวชเป็นสาวกขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า บรรลุพระอรหันต์ อนุรุทธ์เป็นผู้มีตาทิพย์ เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าดับขันธปรินิพพาน ท่านอนุรุทธ์ได้นั่งสมาบัติตามพระพุทธเจ้าไป และเป็นผู้ที่บอกพระภิกษุสงฆ์และประชาชนว่า พระพุทธเจ้ากำลังเข้าญาณ กระทั่งดับสนิท

***"อนุรุทธ์"* เป็นชื่อมงคลมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล คนจึงเอามาตั้งชื่อบุตรหลานเพื่อเป็นสิริมงคล**

(นสพ.ข่าวสด)

การกินเจ

คำว่า *"เจ"* มีความหมายทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายานว่า *"อุโบสถ"* ส่วน *"กินเจ"* หมายถึงการรับประทานอาหารก่อนเที่ยง ดังเช่นที่ชาวพุทธในประเทศไทยถือ *"อุโบสถศีล"* หรือรักษา *"ศีล ๘"* จะไม่รับประทานอาหารหลังเที่ยงวันไปแล้ว

แต่เนื่องจากการถืออุโบสถศีลของชาวพุทธมหายานไม่กินเนื้อสัตว์ จึงนิยมเรียกการไม่กินเนื้อสัตว์ รวมกับคำว่า *"กินเจ"* ถือเป็นการถือศีลไปด้วย

เขามอ

"เขามอ" เป็นภูเขาจำลองขนาดเล็กก่อด้วยศิลา มีขนาดความยาว ๔๘ เมตร กว้าง ๔๒ เมตร ตั้งอยู่กลางสระน้ำ บริเวณหน้าวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ธนบุรี ภายในสระเต็มไปด้วยเต่าและตะพาบน้ำที่มีผู้นำมาปล่อยไว้แต่แรกสร้าง จึงเป็นที่รู้จักเรียกกันทั่วไปว่า *"เขาเต่า"*

มีศาลารายตั้งอยู่ริมสระน้ำ เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และพักผ่อนหาความสงบร่มเย็น บนเขามอมีที่ตั้งพระสถูปจำลองหล่อด้วยทองเหลือง มีพระวิหาร พระปรางค์ ศาลาไทย และศาลาจีน ซึ่งจำลองสัดส่วนได้องค์ประกอบไว้อย่างงดงาม ต่อมาภายหลังประชาชนผู้มีจิตศรัทธาในพระอาราม นิยมนำอัฐิบรรพบุรุษมาบรรจุไว้

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) หรือสมเด็จเจ้าพระยาองค์ใหญ่ สร้างเขามอนี้ขึ้นเพื่อให้เป็นรมณียสถาน เป็นนิมิตแห่งความเป็นพระอาราม โดยได้แนวคิดเกี่ยวกับเค้าโครงเขามอมาจาก *"หยดเทียนขี้ผึ้ง"* ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๓ ทรงจุดขณะเมื่อทรงประทับอยู่ในห้องบังคลหนัก และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแด่สมเด็จเจ้าพระยาองค์นั้น นอกจากนี้ภายในบริเวณเขามอยังเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธไสยาสน์ รอยพระพุทธบาท พระพุทธฉาย และพระพุทธรูปองค์สมเด็จเจ้าพระยา ปางคันธารราษฎร์

กรมศิลปากร ได้ขึ้นทะเบียนเขามอไว้ในฐานะโบราณสถานที่สำคัญของชาติ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๒ ลุพุทธศักราช ๒๕๔๔ พระสงฆ์วัดประยุรวงศาวาสและผู้มีกุศลศรัทธาได้บูรณะปฏิสังขรณ์เขามอขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติคุณที่ข้าพเจ้าเจริญชนมายุครบ ๙๐ ปี และครองพระอารามนานที่สุด ถึงปัจจุบันได้ ๔๔ ปี

พ.ศ.๒๕๔๔ พลโทชัยสิทธิ์ ชินวัตร (ยศขณะนั้น) ได้มานมัสการพระคันธารราษฎร์ (คัน-ทา-ระ-ราด) คือพระพุทธรูปปางหนึ่งสำหรับตั้งในพิธีขอฝนและแรกนา เป็นต้น ซึ่งประดิษฐานอยู่ในบริเวณ

เขาเต่า เป็นเวลาเดียวกับที่ทางวัดกำลังบูรณะปฏิสังขรณ์เขาเต่าอยู่ พลโทชัยสิทธิ์ ชินวัตร เห็นสิงโตหินและพื้นหินโบราณคล้ายอย่างในพระบรมมหาราชวัง วางระเกะระกะจึงได้นมัสการถามว่า หินโบราณนี้ได้มาอย่างไร

ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังว่า อาศัยสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) ท่านแต่งสำเภาค้าขายกับเมืองจีน ขากลับเรือสินค้าก็จะเบา จึงสั่งสิงโตหิน ตุ๊กตาจีน และแผ่นหินเป็นของถ่วงเรือ กันเรือโคลง ซึ่งนิยมเรียกหินเหล่านี้ว่า *"หินอับเฉา"* มาถวายไว้ที่วัดประยุรวงศาวาส อันเป็นวัดที่ท่านสร้าง เมื่อโอกาสเหมาะเช่นนี้ ทางวัดได้ขอกำลังทหารจากพลโทชัยสิทธิ์ ชินวัตร จำนวน ๕๐ นาย ขุดหาหินโบราณซึ่งจมเต็มพื้นที่ในเขาเต่า มาบูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่หมด โดยร่วมกับกรุงเทพมหานครและกรมศิลปากรร่วมพัฒนาในครั้งนี้

โอกาสนั้น จึงให้พรท่านพลโทชัยสิทธ์ ชินวัตร ว่า *"ให้พกหิน อย่าพกนุ่นไว้ในจิตใจ"*

หมายความว่า ให้มีใจคอหนักแน่นมั่นคงดุจหินผาและขุนเขา เพื่อแบกรับภาระยิ่งใหญ่ในวันข้างหน้าอย่างสมภาคภูมิ

วัดสุทธิวราราม

ท่านเจ้าคุณอนุมานราชธน (เสฐียรโกเศศ) ท่านเล่าว่า วัดสุทธิวราราม นี้เดิมเรียกว่า *"วัดลาว"* เพราะมีชาวลาวเมืองเวียงจันทน์อพยพมาอยู่ที่นั่น จึงได้สร้างวัดขึ้น เรียกว่า *"วัดลาว"* ต่อมาวัดนี้ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลสมัย

ภายหลังท่านผู้หญิงสุด-ท่านผู้หญิงสุทธิ วิเชียรศิริ (ณ สงขลา) ได้ปฏิสังขรณ์ใหม่หมดทั้งวัด

ได้ชื่อใหม่ว่า วัดสุทธิวราราม

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สมเด็จพระสังฆราชยุคกรุงรัตนโกสินทร์ ๑๙ พระองค์

๑.	สมเด็จพระอริยวงศาญาณ (ศรี)	พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๒๓๓๗
๒.	สมเด็จพระอริยวงศาญาณ (สุก)	พ.ศ. ๒๓๓๗ - ๒๓๕๗
๓.	สมเด็จพระอริยวงศาญาณ (มี)	พ.ศ. ๒๓๕๙ - ๒๓๖๒
๔.	สมเด็จพระอริยวงศาญาณ (สุก)	พ.ศ. ๒๓๖๒ - ๒๓๖๕
๕.	สมเด็จพระอริยวงศาญาณ (ด่อน)	พ.ศ. ๒๓๖๕ - ๒๓๘๕
๖.	สมเด็จพระอริยวงศาญาณ (นาค)	พ.ศ. ๒๓๘๖ - ๒๓๙๒
๗.	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส	พ.ศ. ๒๓๙๓ - ๒๓๙๖
๘.	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศริยาลงกรณ์	พ.ศ. ๒๓๙๖ - ๒๔๓๕
๙.	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (สา)	พ.ศ. ๒๔๓๖ - ๒๔๔๒
๑๐.	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส	พ.ศ. ๒๔๔๒ - ๒๔๖๔
๑๑.	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์	พ.ศ. ๒๔๖๔ - ๒๔๘๐
๑๒.	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (แพ)	พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๔๘๗
๑๓.	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์	พ.ศ. ๒๔๘๘ - ๒๕๐๑
๑๔.	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปลด)	พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๕
๑๕.	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อยู่)	พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๐๘
๑๖.	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน)	พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๑๔
๑๗.	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุ่น)	พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๗
๑๘.	สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์)	พ.ศ. ๒๕๑๙ - ๒๕๓๑
๑๙.	สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ) โปรดเกล้าสถาปนา	ศุกร์ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๒

พระกำแพงซุ้มกอ

"พระกำแพงซุ้มกอ" เป็นพระพิมพ์หนึ่งที่ขุดพบบริเวณฝั่งตะวันตกของลำน้ำแม่ปิง มีชื่อเรียกว่า *"ลานทุ่งเศรษฐี"* หรือ *"เมืองนครชุม"* ในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการขุดพบพระกรุจำนวนมากมาย และมีหลายหลากมากพิมพ์ด้วยกัน ทั้งดินเผา พระเนื้อชิน พระเนื้อสัมฤทธิ์ และพระเนื้อว่านบุเงินบุทอง

นับเป็นพระที่มีศิลปะแม่พิมพ์มากที่สุดในประเทศไทยก็ว่าได้ และส่วนใหญ่ก็เป็นที่นิยมเล่นหากันในวงการผู้นิยมสะสมพระเครื่องของเมืองไทย อาทิ พระกำแพงซุ้มกอ พิมพ์ใหญ่ พิมพ์มีกนก กำแพงซุ้มกอพิมพ์ใหญ่ พิมพ์ไม่มีกนก ฯลฯ

นาม *"พระซุ้มกอ"* นี้มีที่มาจากเอกลักษณ์ของ *"ซุ้มประภามณฑล"* ที่ครอบเศียรของพระประธาน มีลักษณะโค้งงอเหมือน ก ไก่ สมัยโบราณ

จึงเรียกกันว่า *"พระซุ้มกอ"* และเรียกกันติดปากมาจนกระทั่งปัจจุบัน

(ราม วัชรประดิษฐ์ / นสพ.ข่าวสด)

พราหมณ์ - ฮินดู

ตั้งแต่ พ.ศ.๒๐๐ เศษเรื่อยมา ศาสนาพราหมณ์ก็ได้กลับฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีกครั้ง ด้วยการปรับปรุงใหม่และต่อเติมเสริมสร้างจุดอ่อนของศาสนา ให้มีหลักธรรมพอทัดเทียมกับพระพุทธศาสนา ทั้งเปลี่ยนชื่อศาสนาใหม่ว่า *"ศาสนาฮินดู"* และมีข้อน่าสังเกตว่า ศาสนาฮินดู ได้ทำตัวเป็นมิตรกับพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ศาสนาฮินดูไล่หลังพระพุทธศาสนาเรื่อยมา

ไม่ว่าพุทธศาสนาจะงอกงามไปถึงไหน ศาสนาฮินดูก็ตามไปถึงที่นั้นด้วย

สะพานหัน

สะพานเชื่อมตลาดพาหุรัดกับตลาดสำเพ็ง เมื่อเรือผ่านก็หันออก เมื่อเรือพ้นไปก็หันไม้ให้คนเดินข้าม วันนี้เหลือแต่ชื่อ คือ สะพานหัน

ฟังแต่ชื่อ ก็นึกถึงสะพานที่มีไม้กระดานพาดหันไปมา แต่เมื่อเห็นภาพสะพานหัน สมัยรัชกาลที่ ๕ กลับเห็นบ้านมีหลังคาซ้อนสองชั้น เรียงต่อกันเจ็ดห้อง ไม่น่าเป็นสะพาน น่าเป็นวิมานลอย บนวิมานลอย...สะพานหัน มีร้านค้า นัยว่าเป็นทำเลทองขายดีเป็นเทน้ำเทท่า

ส.พลายน้อย บอกว่า ยังคลับคล้ายสะพานริอัลโต สะพานที่เป็นสัญลักษณ์ของเมืองเวนิส รู้จักกันทั้งโลก รูปแบบสะพานหันว่ากันว่าเป็นสะพานริอัลโตแห่งที่ ๒ ของโลก

ถ้าคนสมัยใหม่ไม่ถมคลองทุบสะพาน สะพานหันวันนี้ยังอยู่ คงเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ใครไปไม่ถึง พูดได้ไปไม่ถึงกรุงเทพฯ

(กิเลน ประลองเชิง)

ศุลกสถาน

ศุลกสถาน มีชื่อเรียกมาแต่เดิมว่า *"โรงภาษีร้อยชักสาม"* หรือที่รู้จักในเวลาต่อมาว่า *"กรมศุลกากร"* คำว่า *"ศุลกสถาน"* มีหลักฐานปรากฏว่าเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (ท้วม บุนนาค) เป็นผู้คิดคำประดิษฐ์คำขึ้น

เช่นเดียวกับคำว่า *"อนุสาวรีย์"*

(ป.บุนนาค)

สะพานหก

พ.ศ.๒๔๑๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ เมืองชวา ได้แบบสะพานเลื่อนขึ้นให้เรือผ่าน ลดลงให้คนเดินได้ มาจากเมืองเบตาเวีย โปรดฯ ให้นำแบบมาสร้างไว้หลายแห่ง สะพานหกที่ใหญ่ที่สุด อยู่แถวๆ ปากคลองบางกอกใหญ่ ฝั่งธนบุรี

ส.พลายน้อย เขียนไว้ในหนังสือ ร้อยแปด (ที่) กรุงเทพฯ...บรรยายภาพว่า สร้างตามแบบของชาวดัตช์ สะพานหกแห่งนี้ใช้หกให้เรือใหญ่ผ่าน และลดระดับให้คนเดินข้าม จนถึงรัชกาลที่ ๖ คงชำรุดมาก โปรดฯ ให้สร้างสะพานคอนกรีตถาวรขึ้นใหม่ ใช้ให้คนเดินผ่านอย่างเดียว เสด็จพระราชดำเนินเปิดสะพานเมื่อเดือนธันวาคม ๒๔๕๖ พระราชทานชื่อว่า สะพานเจริญพาสน์ ๓๓ สะพานหกฝั่งธนฯ ที่จำกันได้อีกสองแห่ง คือ หน้าวัดพิชยญาติการาม และที่คลองมอญ ส่วนฝั่งกรุงเทพฯ มีประวัติว่าสร้างเมื่อ พ.ศ.๒๔๒๔ จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) เขียนประวัติสะพานหกไว้ว่า

"ครั้นเมื่อกรมทหารหน้าได้ยกไปอยู่ที่กรมยุทธนาการ ซึ่งสร้างขึ้นใหม่นั้นแล้ว ก็ยังคงใช้โรงครัวเก่าเลี้ยงทหารหน้าต่อไปอีก เพื่อตัดทอนหนทางให้สั้นลง สะพานหกนี้ได้เปิดให้ทหารเดินแต่ขณะที่จะรับประทานอาหารเท่านั้น สะพานแห่งนี้ได้ใช้มาจนหมดเวลาที่เจ้าหมื่นไวยวรนารถเป็นผู้บังคับการทหารหน้าอยู่"

เป็นอันว่าสะพานหกแห่งนี้เป็นสะพานเฉพาะกิจ แต่เนื่องจากจุดที่สร้างเป็นทางสัญจร ต่อมาก็มีการสร้างเป็นสะพานคอนกรีตตายตัว ทอดเฉียงข้ามคลองหลอด ใช้สำหรับรถรางและคนเดิน

(บาราย)

สามนตราช

หมายถึง พระราชาแห่งแคว้นที่ใกล้เคียง เจ้าประเทศราช

เชิญ

เชิญ เป็นคำกริยา เป็นคำขอให้ผู้อื่นทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ด้วยความเคารพ หรือด้วยความสุภาพอ่อนน้อม ใช้เป็นคำนำหน้ากริยาแสดงความสุภาพอ่อนน้อม เช่น เชิญแขกผู้มีเกียรติรับประทานอาหาร คำว่า เชิญ มีอีกความหมายหนึ่งว่า ถือ อุ้ม ชู ยก หรือนำไปใช้กับสิ่งที่ควรเคารพบูชา เช่น ในการใช้ราชาศัพท์ว่า เชิญเครื่องเสวย เชิญพระแสง

ใช้กับสิ่งที่ควรยกย่องเชิดชู เช่น เชิญธงขึ้นสู่ยอดเสา

อัญเชิญ

เป็นคำยืมมาจากภาษาเขมร ในภาษาไทย อัญเชิญ ใช้ในความหมายว่า ถือ อุ้มชู ยกไป นำไป เมื่อใช้กับสิ่งที่ควรเคารพบูชา เช่น อัญเชิญพระพุทธรูปไปประดิษฐานในโบสถ์

ใช้ในความหมายเชื้อเชิญ เช่น อัญเชิญเสด็จพระราชดำเนิน อัญเชิญพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาประทานพร

นิมนต์

เป็นคำกริยา แปลว่า เชิญ เชิญมา ใช้กับภิกษุสงฆ์ เมื่อเชิญให้รับบิณฑบาต ใช้เป็นคำกล่าวเมื่อเชิญภิกษุให้มาประกอบศาสนกิจในพิธีต่างๆ

ในภาษาไทยถือเป็นสมณศักดิ์ใช้เฉพาะภิกษุเท่านั้น

อาราธนา

อาราธนา แปลว่า เชื้อเชิญ อ้อนวอน ขอร้องให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น อาราธนาศีล

การเชิญพระภิกษุมายังสถานที่ที่จัดไว้สำหรับทำพิธีเรียกว่า นิมนต์ เมื่อพระภิกษุมาตามกำหนดแล้ว จะให้พระภิกษุทำอะไรก็ต้องอาราธนา คือ กล่าวคำขอให้ทำสิ่งนั้นๆ

โดยมีคำกล่าวเป็นภาษาบาลี ตามโบราณจารย์ได้แต่งไว้นั้น

เผดียง

เผดียง แปลว่า เชิญ เป็นคำยืมมาจากเขมร ผฎึง แปลว่า บอกให้ทราบ ในภาษาไทยใช้เป็นคำในวรรณคดี และให้เป็นศัพท์เฉพาะพระภิกษุสงฆ์

เช่น เผดียงสงฆ์ ๑๐ รูป มาทำพิธีสะเดาะพระเคราะห์

อังคาส

อังคาส คำนี้ยืมจากภาษาเขมร อังคาส แปลว่า ถวายพระ ประเคนพระ แต่ในภาษาไทยใช้ในความหมายว่า ดูแลปรนนิบัติพระในเวลาฉันภัตตาหาร

เวลาทำบุญเลี้ยงพระ เจ้าของงานจะถวายภัตตาหาร เรียกว่า ประเคน ผู้หญิงจะประเคนโดยตรงไม่ได้ ต้องยกของวางบนผ้าซึ่งภิกษุจับปลายข้างหนึ่งไว้ ของใดยังไม่ได้รับประเคนพระภิกษุจะฉันไม่ได้ เมื่อประเคนแล้วเจ้าภาพหรือเจ้าของงานจะมีหน้าที่คอยดูแลช่วยเหลือให้พระภิกษุฉันภัตตาหารได้อย่างสะดวกและฉันได้เต็มที่ สิ่งใดขาดตกบกพร่องต้องคอยดูแลตักเติมให้ เพราะพระภิกษุไม่สามารถเรียกร้องอะไรได้

การดูแลพระภิกษุในเวลาฉันภัตตาหารอย่างนี้เรียกว่า อังคาสพระ

(กาญจนา นาคสกุล)

คำคม - ข้อคิด

❖ เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล จงเลี้ยงท่านอย่าให้อดรันทดใจ ❖

❖ อย่าจ่ายหมดจะลำบาก อย่าจ่ายมากจะยากนาน ❖

❖ ใครจะช่วยตัวเราก็เปล่าดาย อย่ามักง่ายเงินทองของสำคัญ ❖

❖ คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบแก้ตัว คนชั่วชอบทำลาย คนมักง่ายชอบทิ้ง คนจริงชอบทำ คนระยำชอบติ ❖

❖ การอ่อนน้อมถ่อมตนคือมนต์มหาเสน่ห์ ❖

❖ เกิดมาทั้งทีเอาดีให้ได้ จะตายทั้งทีฝากดีเอาไว้ ❖

❖ การเดินทางต้องรู้ทางรู้ทิศ การดำเนินชีวิตต้องมีเป้าหมาย ❖

❖ สุรา สุรา ทำให้คนเสีย ทิ้งลูกทิ้งเมีย เสียไปถึงวงศ์ตระกูล ❖

❖ พูดดีมีแต่ได้ พูดร้ายมีแต่เสีย ❖

❖ ยิ้มได้เมื่อภัยมา ไม่โศกาเมื่อภัยมี ❖

❖ สุรา สุรา ทำให้เกิดวิบัติ ความชั่วสารพัด เกิดวิบัติเพราะสุรา ❖

❖ สร้างพระเดชขาดทุน สร้างพระคุณได้กำไร ❖

❖ สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้ผิด บรรพชิตยังรู้พลั้ง ❖

❖ ยามมั่งมีญาติมาก ยามตกยากญาติหมด ❖

❖ ลักษณะคนมักน้อย *"พอใจอย่างจำกัด ขจัดความฟุ้งเฟ้อ"* ❖

❖ ริษยาพยาบาท คือทางพินาศโดยมิต้องสงสัย ❖

❖ จงอย่าทำในสิ่งที่ท่านเองก็ไม่ชอบในเมื่อเห็นผู้อื่นทำ ❖

❖ ใช้หมดจะลำบาก ใช้มากจะยากจน ❖

❖ สุราให้สุขเมื่อเมา แต่จะให้เศร้าเมื่อสร่าง ❖

❖ สติมาปัญญาเกิด สติเตลิดก็เกิดปัญหา ❖

❖ กลัวจนต้องประหยัด กลัววิบัติต้องระวัง ❖

❖ คบคนให้ดูหน้า ซื้อผ้าให้ดูเนื้อ

ซื้อเรือให้ดูไม้ ซื้อไร่ให้ดูดิน ❖

❖ อย่าติเรือทั้งโกลน อย่าติโขนที่ยังไม่ได้แสดง อย่าติแกงที่ยังไม่ได้ชิม ❖

❖ เรือนมีชาน หลานมียาย ไร้ความทุกข์ ❖

❖ บ้านเมืองจะพินาศ ก็เพราะคนในชาติ ขาดศีลธรรม ❖

❖ ผมหงอกคือดอกม้วยมันผลิ ❖

❖ ลูกผู้หญิงต้องมียางอาย ลูกผู้ชายต้องมีสัจจะ บวชเป็นพระต้องสำรวม ❖

❖ ซื้อควายในหนอง ซื้อทองในถุง ❖

❖ ไม้คดใช้ทำขอ เหล็กงอใช้ทำเคียว แต่คนคดอย่างเดียวใช้ทำอะไรไม่ได้ ❖

❖ รักกันก็สารพันว่าดี พอเกลียดกันเข้าซี มันอัปรีย์ไปสารพัน ❖

❖ การท่องจำเป็นภูมิของนักเรียน การขบคิดเป็นภูมิของครู ❖

❖ สร้างอนาคตด้วยความประหยัด สร้างสมบัติด้วยความขยัน ❖

❖ ธรรมชาติสร้างกลางวันให้เราตื่น สร้างกลางคืนให้เรานอน ❖

❖ โลกพินาศเพราะขาดเมตตา โลกโสภาเพราะเมตตาค้ำจุน ❖

❖ ขยันและอดทน ความจนไม่กล้ำกราย ❖

❖ ใกล้ตายจึงรีบหายา ใกล้มรณาจึงรีบหาพระ ❖

❖ เข้ากัมมัฏฐานแต่ขี้โกรธ ถือสันโดษแต่ชอบขอ ❖

❖ ปลาหมอตายเพราะปาก เต่าตายจากเพราะปากไม่ดี ❖

❖ ก่อนนอนให้ล้างเท้า ตื่นเช้าให้ล้างหน้า ❖

❖ ใจสะอาดนักปราชญ์มาเกิด ใจสกปรกสัตว์นรกมาเกิด ❖

❖ มีวิชาหากไม่มีดีกำกับ จะตกอับไร้ค่าพาเสียศรี ❖

❖ ถิ่นใดไร้ธรรมอำไพ ถิ่นนั้นบรรลัยแน่นอน ❖

❖ มีลูกหญิงก็ได้อย่างใจ มีลูกชายก็ได้อย่างคิด ❖

❖ การบรรยายต้องใส่อารมณ์ คนถึงจะชมว่าบรรยายดี ❖

❖ สงบอยู่ในบ้าน ดีกว่าจุ้นจ้านอยู่ในบ่อน ❖

❖ กองทัพกลัวแนวที่ห้า ศาสนากลัวหนอนบ่อนไส้ ❖

❖ ทำตัวอย่างที่ดีครั้งเดียว ดีกว่าสอนตั้ง ๑๐๐ ครั้ง ❖

❖ การให้เป็นยารัก ตระหนี่ชักเป็นยาชัง การให้เป็นสื่อรัก ตระหนี่ชักเป็นสื่อชัง ❖

❖ ยิ้มนั้นหรือคือเสน่ห์ บึ้งนั้นหรือคือเสนียด ❖

❖ เสียดายอ้อย ปล่อยให้ช้างตาย ❖

❖ รักษากายอย่าให้วิปริต รักษาจิตอย่าให้วิปลาส ❖

❖ ใจดีมีกำไร ใจร้ายขาดทุน ❖

❖ อย่านอนตื่นสาย อย่าอายทำกิน อย่าหมิ่นเงินน้อย อย่าคอยวาสนา ❖

❖ ยาเรือยาแพยาข้างนอก ยาขันยาจอกยาข้างใน ❖

❖ คนหน้าบึ้งถึงจะสวย อีกทั้งรวยทรัพย์วิชา บึ้งแล้วหมดสง่า มองเห็นหน้าพาทุกข์ใจ ❖

❖ คนดีคือคนมีคุณธรรม คนเลวทรามคุณธรรมไม่มี ❖

❖ มียศอย่าประมาท มีอำนาจอย่ามัวเมา ❖

❖ ประหยัดวันนี้ จะเป็นเศรษฐีในวันหน้า ❖

❖ ยกย่องคนดี ย่ำยีคนชั่ว ❖

❖ กายมีศีลสุขล้ำ ใจมีธรรมสุขเลิศ ❖

❖ วิชาสร้างอำนาจ มารยาทสร้างเสน่ห์ ❖

❖ เป็นผู้น้อยค่อยก้มประนมกร เหนื่อยไปก่อนค่อยสบายเมื่อปลายมือ ❖

❖ แข็งกระด้างคือทางแห่งความเสื่อม อ่อนน้อมถ่อมตนคือมงคลชีวิต ❖

❖ อันฤทธานุภาพทุกชนิด ที่พิชิตกรรมได้ไม่มีเลย ❖

❖ ขยันฟังเพิ่มพูนดวงจิต ขยันคิดเพิ่มพูนปัญญา ❖

❖ พอใจเท่าที่มี ยินดีเท่าที่ได้ ❖

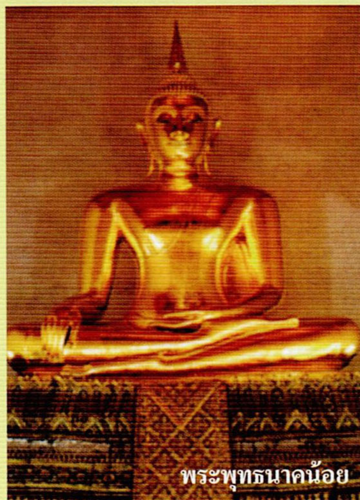

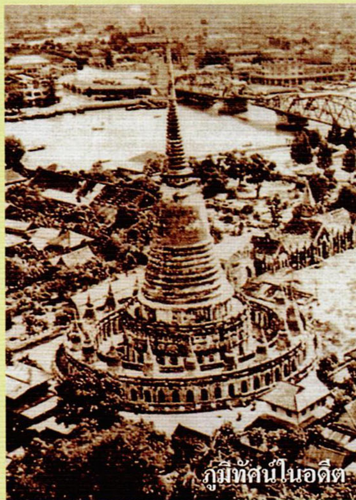

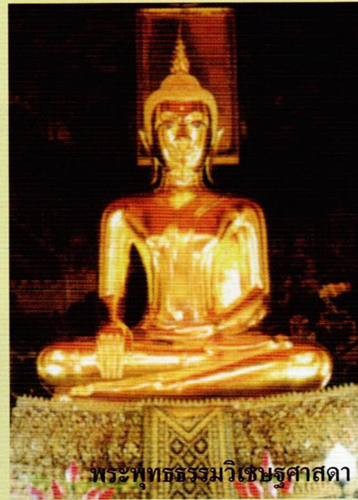
ประวัติ
วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
กรุงเทพมหานคร

พระอุโบสถ

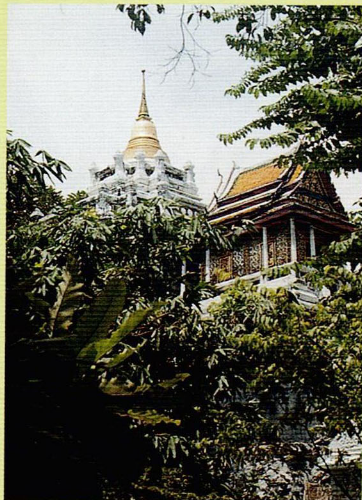
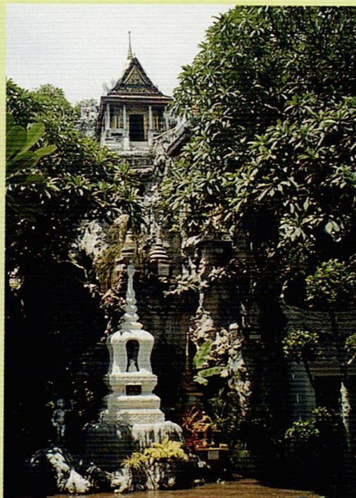
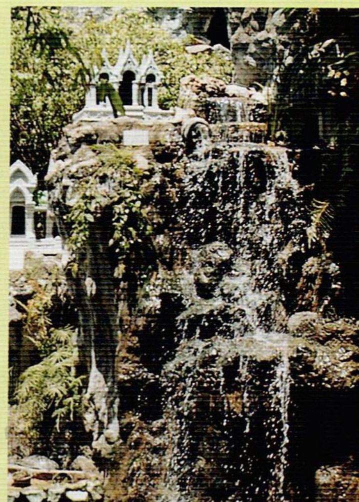

พระพุทธนาคน้อย

ภูมิทัศน์ในอดีต

พระพุทธธรรมวิเชษฐศาสดา

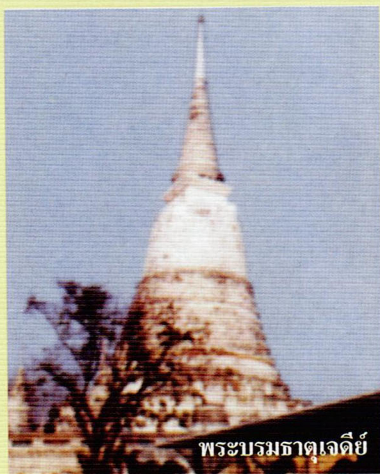

พระอุโบสถ

รั้วเหล็ก

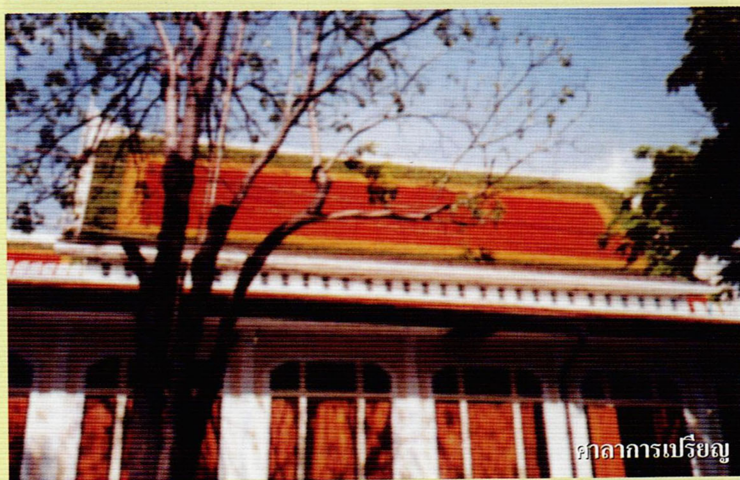

ภูเขาจำลอง (เขามอ เขาเต่า)

พระบรมธาตุเจดีย์

พระวิหารพระพุทธนาคน้อย

ศาลาการเปรียญ

ชั้นและชนิดของวัด

วัดประยุรวงศาวาส เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร

ที่ตั้งวัด

วัดประยุรวงศาวาส ตั้งอยู่ใกล้กับเชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้าฝั่งธนบุรี โดยมีเลขทะเบียนวัดที่ ๒๔ ถนนประชาธิปก แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

อาณาเขต

วัดประยุรวงศาวาส มีเนื้อที่ ๒๗ ไร่ ลักษณะพื้นที่ราบเรียบสี่เหลี่ยม มีอาณาเขตอุปจารดังนี้

๑. ทิศตะวันออก มีอาณาเขตจรดถนนประชาธิปก

๒. ทิศตะวันตก มีอาณาเขตจรดคลองสาธารณะ

๓. ทิศเหนือ มีอาณาเขตจรดถนนเทศบาลสาย ๑

๔. ทิศใต้ มีอาณาเขตจรดถนนเทศบาลสาย ๒ และโรงเรียนศึกษานารี

ที่ธรณีสงฆ์

วัดประยุรวงศาวาส มีที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๓๔๔ ตารางวา ในด้านตะวันออกติดกับถนนประชาธิปก ได้สร้างเป็นตึกแถว ๓๐ หลัง ในด้านตะวันตกได้แบ่งให้ประชาชนเช่าอาศัยและมีที่ธรณีสงฆ์ ๑ แปลง อยู่ที่ตำบลดอนกระเบื้อง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ประวัติผู้สร้างวัด

ผู้สร้างวัดประยุรวงศาวาส คือ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) สมภพเมื่อ พ.ศ.๒๓๓๑ ในรัชกาลที่ ๑ บิดา คือ เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ผู้เป็นต้นสกุลบุนนาค มารดา คือ เจ้าคุณหญิงนวล ผู้เป็นกนิษฐาภคินีของสมเด็จพระอมรินทรามาตย์ บรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เพราะเหตุที่เจ้าคุณหญิงนวลเป็นพระญาติกับพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๑ นี่เอง สกุลบุนนาคจึงเป็นราชินิกุล

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ เริ่มเข้ารับราชการในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้รับการเลื่อนตำแหน่งราชการโดยลำดับ จนได้ตำแหน่งพระยาพระคลังในสมัยรัชกาลที่ ๒ และต่อมาได้เป็นเจ้าพระยาพระคลังว่าที่กรมท่า (เทียบเท่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ) และว่าที่สมุหพระกลาโหม (เทียบเท่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม) พร้อมกันสองตำแหน่งในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๓ เจ้าพระยาพระคลังดิศ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอัญเชิญเจ้าฟ้ามงกุฎขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๔

ในพ.ศ.๒๓๙๔ สมัยรัชกาลที่ ๔ เจ้าพระยาพระคลังดิศ ได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นสมเด็จพระยาผู้สำเร็จราชการทั่วพระราชอาณาจักร มีพระราชทินนามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

“สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ วรุตมพงศานายก สยามดิลกโลกานุปาลนาถ สกลราชอาณาจักราธิเบนทร ปรเมนทรมหาราชานุกูล สรรพกิจมูลมเหศวรเชษฐามาตยาธิบดี ศรีสรณรัตนธาดา อดุลยเดชานุภาพบพิตร”

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ ถึงแก่พิราลัย เมื่อ พ.ศ.๒๓๙๘ รวมอายุได้ ๖๘ ปี

การสร้างวัดและงานฉลองวัด

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าพระยาพระคลัง ว่าที่กรมท่าและสมุหพระกลาโหม ได้อุทิศสวนกาแฟสร้างเป็นวัดขึ้น เมื่อ พ.ศ.๒๓๗๑ แล้วถวายเป็นพระอารามหลวงในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานนามว่า วัดประยุรวงศาวาส

การสร้างวัดได้เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๓๗๑ สร้างอยู่ ๘ ปี จึงสำเร็จในปี ๒๓๗๙ ได้มีการฉลองวัดในวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๓๗๙ ตรงกับวันศุกร์ เดือนยี่ ขึ้น ๗ ค่ำ ดังหลักฐานที่ปรากฏในพงศาวดารรัชกาลที่ ๓ ว่า

"ครั้นลุถึงศักราช ๑๑๙๘ ปีวอก อัฐศก เป็นปีที่ ๑๓ ครั้นมาถึงวันศุกร์ เดือนยี่ ขึ้น ๗ ค่ำ เจ้าพระยาพระคลังมีการฉลองวัดประยุรวงศ์ฯ พระสงฆ์ในวัดได้ปืนเปรียมกระสุน ๕ นิ้วชำรุดหูพะเนียงทิ้งอยู่ในวัดบอก ๑ เอาทำไฟพะเนียงจุด..."

ในเรื่องนี้ หมอ ดี.บี.บรัดเล มิชชันนารีชาวอเมริกันได้บันทึกไว้ในจดหมายเหตุว่า

"วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๓๗๙ วันนี้มีการฉลองวัดอันงดงามของสมเด็จองค์ใหญ่บิดาของท่านผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน มีการมหรสพมากมายหลายอย่าง ประชาชนมาประชุมกันมากมายหลายพันทั้งชาวพระนครและสัญจรมาจากที่ต่างๆ ของประเทศ..."

หมอบรัดเลบันทึกไว้ว่าในงานฉลองวัดประยุรวงศาวาสนั้นได้มีการทำไฟพะเนียงด้วยปืนใหญ่ โดยฝังโคนกระบอกลงในแผ่นดิน เมื่อจุดชนวนขึ้น ปืนใหญ่เกิดระเบิดแตกออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ทำให้มีผู้บาดเจ็บล้มตายหลายคน หมอบรัดเลอยู่ห่างจากที่เกิดเหตุประมาณ ๒๕๐ เมตร เจ้าพระยาพระคลังดิศให้คนตามตัวหมอบรัดเลไปรักษาผู้บาดเจ็บ พระรูปหนึ่งกระดูกแขนแตก หมอบรัดเลจำต้องตัดแขนของพระรูปนั้น การผ่าตัดประสบผลสำเร็จ บาดแผลหายสนิทในเวลาไม่นานนัก นับได้ว่าเป็นการผ่าตัดครั้งแรกในประเทศไทยเกิดขึ้นที่วัดประยุรวงศาวาสในวันฉลองวัดนั่นเอง

ภายหลังจากการระเบิดครั้งนั้น สมเด็จเจ้าพระยาพระบรมมหาประยุรวงศ์ ให้สร้างอนุสาวรีย์เป็นปืนใหญ่ ๓ กระบอกไว้ในบริเวณภูเขาจำลองเพื่อเป็นการไว้อาลัยแด่ผู้เสียชีวิต อนุสาวรีย์ยังมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน

ข้อความจารึกที่อนุสาวรีย์เป็นดังนี้

"อนุสาวรีย์นี้ได้สร้างขึ้นเมื่อปีวอก อัฐศก ศักราช ๑๑๙๘ (พ.ศ.๒๓๗๙) ให้เป็นที่ระฤกแห่งปืนใหญ่ระเบิดให้เป็นที่เสียชีวิตหลายในเวลามีงานมหกรรมการฉลองพระอารามนี้..."

วัดรั้วเหล็ก

วัดประยุรวงศาวาส ชาวบ้านมักนิยมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วัดรั้วเหล็ก เพราะมีรั้วเหล็กล้อมเป็นกำแพงตอนหน้าพระอุโบสถ พระวิหาร และศาลาการเปรียญด้านเหนือ รั้วเหล็กมีความสูง ๓ ศอกเศษ ทำเป็นรูปอาวุธโบราณ คือ หอกดาบและขวาน มีลักษณะเป็นกำแพงและซุ้มประตูเล็กๆ เป็นตอนๆ วัดจากมุมวิหารคดข้างพระอุโบสถไปจรดกำแพงประตูวัดด้านตะวันออกยาว ๑๔๘ เมตร

ล้อมบริเวณภูเขาจำลองอีก ๒ ด้าน ด้านตะวันตกยาว ๔๘ เมตร ด้านใต้ยาว ๔๓ เมตร ล้อมเป็นกำแพงหน้าวัด ตอนขวามือเข้ามายาว ๔๐ เมตร ตอนซ้ายมือเข้ามายาว ๒๐ เมตร

มีเรื่องเล่าว่า รั้วเหล็กนี้เดิมสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์สั่งเข้ามาจากประเทศอังกฤษเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อใช้ล้อมเป็นกำแพงในพระราชวัง แต่พระเจ้าอยู่หัวฯ ไม่ทรงโปรด สมเด็จเจ้าพระยาจึงขอรับพระราชทานมาใช้ล้อมเป็นกำแพงในวัด โดยใช้น้ำตาลทรายแลกเอาหนักต่อหนัก คือเหล็กหนักเท่าใด น้ำตาลทรายก็หนักเท่านั้น

เจ้าพระยาภานุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) เดินทางไปกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษในฐานะเป็นอัครราชทูตพิเศษเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมสัญญา ใน พ.ศ.๒๔๒๓ เมื่อกลับถึงเมืองไทยในปีเดียวกัน ได้เล่าว่าตนพบรั้วเหล็กล้อมเป็นกำแพงเมืองหลายแห่งในกรุงลอนดอน **รั้วเหล็กเหล่านั้นมีรูปลักษณะเช่นเดียวกับรั้วเหล็กที่วัดประยุรวงศาวาส**

ปูชนียวัตถุและถาวรวัตถุ

๑. พระอุโบสถ

พระอุโบสถวัดประยุรวงศาวาส เป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทย กว้าง ๑๘.๒๔ เมตร ยาว ๒๕.๒๐ เมตร หลังคาลด ๒ ชั้น หน้าบันเป็นลายดอกพุดตาน ด้านหน้าและด้านหลังมีประตูเข้าออกด้านละ ๒ ประตู หลังคามุงด้วยกระเบื้องเคลือบ พระประธานในพระอุโบสถหล่อในปี ๒๓๗๑ อันเป็นปีที่เริ่มสร้างพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยโลหะปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง ๑.๙๙ เมตร สูง ๑.๖๒๕ เมตร ประกอบด้วยพระพุทธลักษณะอันงดงาม พระพุทธรูปองค์นี้

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ ให้ช่างชาวไทยเป็นผู้หล่อ ได้ว่าจ้างช่างลงรักปิดทองมาจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งกล่าวกันว่ามีฝีมือและกรรมวิธีการปิดทองดีเยี่ยมมาปิดทองพระพุทธรูป และถือได้ว่าเป็นพระพุทธรูปองค์แรกที่นำช่างฝีมือปิดทองเป็นชาวต่างชาติจากประเทศญี่ปุ่น

ปี พ.ศ.๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลปัจจุบัน ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานชื่อพระประธานในพระอุโบสถ เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นเกียรติประวัติแก่วัดว่า *"พระพุทธธรรมวิเชษฐศาสดา"* แปลว่า พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นพระศาสดาประเสริฐสุดโดยธรรม

พระอุโบสถนี้ได้รับการซ่อมแซมเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ ๔ กล่าวคือ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จมาพระราชทานผ้าพระกฐินที่วัดประยุรวงศาวาส ได้มีพระราชดำรัสแนะนำว่า เสารายในพระอุโบสถห่างกันมากจนน่ากลัวเป็นอันตราย สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เมื่อครั้งเป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ สมุหพระกลาโหม จึงก่อเสารายในพระอุโบสถเพิ่มเติมอีกข้างละ ๒ ต้น จากเดิมที่เคยมีเสารายด้านละ ๔ ต้น รวมเป็นเสารายทั้งสิ้นด้านละ ๖ ต้น มีระยะห่างกันต้นละ ๓ ศอกเศษ

ต่อมา พ.ศ.๒๔๒๒ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๕ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ได้ให้ซ่อมแซมพระอุโบสถอีกครั้ง โดยรื้อช่อฟ้าใบระกาของเก่าแล้วเปลี่ยนทำใหม่ จัดการดึงพระประธานที่ทรุดเอียงไปทางทิศตะวันตกให้ตรง

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๗ เวลา ๑๑.๓๐ น. สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ วัดประยุรวงศาวาสประสบภัยจากลูกระเบิดที่ฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งลงมาหวังทำลายสะพานพระพุทธยอดฟ้า แรงระเบิดทำให้เสนาสนะและถาวรวัตถุต้องหักพังและชำรุดเสียหายเป็นอันมาก พระอุโบสถก็ได้รับความ

เสียหายเช่นกัน คณะกรรมการวัดประยุรวงศาวาสได้ดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถภายหลังสงครามโลกสิ้นสุดลง

ใน พ.ศ.๒๕๓๓ พระเทพประสิทธิคุณ (มงคล วิโรจโน) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสได้จัดให้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถทั้งส่วนหลังคาฝาผนังและพื้นล่างทั้งหมด อันนับเป็นการซ่อมแซมครั้งใหญ่ที่สุดของพระอุโบสถหลังนี้ซึ่งมีอายุราว ๑๖๒ ปี

และในโอกาสนี้เอง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาถวายผ้าพระกฐินที่วัดประยุรวงศาวาส

๒. พระวิหาร

พระวิหารเป็นสถาปัตยกรรมแบบทรงไทย กว้าง ๑๖.๙๙ เมตร ยาว ๒๐.๑๙ เมตร เป็นวิหาร ๕ ห้อง หลังคาลด ๒ ชั้น หน้าบันสลักลวดลายดอกไม้สวยและปิดทองประดับกระจกแพรวพราว มีซุ้มประตู ๔ ประตู บานประตูประดับมุก

พระวิหารนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัยสมัยสุโขทัย หน้าตักกว้าง ๔.๒๕ เมตร สูง ๕.๗๐ เมตร มีพระนามว่า *"พระพุทธนาคน้อย"* เป็นพระพุทธรูปโบราณคู่กับพระศรีศากยมุนี (พระพุทธนาคใหญ่) พระประธานในพระวิหารวัดสุทัศน์เทพวราราม

พระพุทธรูปทั้งสองนี้ประกอบด้วยลักษณะของพระพุทธรูปหลวงสมัยสุโขทัยเหมือนกัน คือ มีพระรัศมีเปลวแต่ไม่มีไรพระสก ชายผ้ารัดประคดเป็นเขี้ยวตะขาบและประทับนั่งขัดสมาธิราบเช่นเดียว กับพระพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก พระพุทธนาคน้อยนี้ได้รับอัญเชิญจากจังหวัดสุโขทัยมาประดิษฐานไว้ ณ พระวิหารวัดประยุรวงศาวาส เมื่อ พ.ศ.๒๓๗๔

พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวจีนให้ความเคารพบูชาในความศักดิ์สิทธิ์ของพระพุทธนาคน้อย ด้วยได้รับสิ่งที่เป็นอัศจรรย์หลายประการ ได้ขนานนามพระพุทธนาคน้อยนี้ว่า *"ลักน้อย"* แปลว่ากลีบบัว ๗ ชั้น เปรียบพระพุทธองค์คือ *"ซำปอกงของชาวจีน"*

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๙๒ กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนรับพระวิหารและพระพุทธนาคน้อยเป็นศิลปโบราณวัตถุของชาติและพระศาสนา ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๖ ตอนที่ ๖๔ วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๒

๓. พระบรมธาตุเจดีย์องค์ใหญ่

พระบรมธาตุเจดีย์เป็นพระเจดีย์องค์ใหญ่ทรงกลมสัณฐานรูปโอคว่ำ สูง ๖๐.๕๒๕ เมตร ฐานล่างส่วนนอกวัดโดยรอบได้ ๑๖๒ เมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๕๐ เมตร มีช่องคูหาเรียงรายล้อมรอบชั้นล่างพระ เจดีย์ ๕๔ คูหา ชั้นบนถัดจากช่องคูหาขึ้นไปมีพระเจดีย์องค์ใหญ่นี้เป็นที่บรรจุพระบรมธาตุ

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ เริ่มสร้างพระเจดีย์องค์ใหญ่นี้ขึ้น แต่พระเจดีย์ยังไม่ทันแล้วเสร็จ ผู้สร้างก็ถึงแก่พิราลัยไปก่อน เมื่อ พ.ศ.๒๓๙๘ ต่อมาสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้สร้างพระเจดีย์ต่อจนเสร็จสมบูรณ์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๔

ใน พ.ศ.๒๔๑๔ พระเจดีย์องค์ใหญ่ถูกสายฟ้าฟาดจนยอดพระเจดีย์หักไม่ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ เป็นเวลานานถึง ๔๗ ปี

จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๔๖๑ พระธรรมไตรโลกาจารย์ (อยู่) เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ในขณะนั้นได้จัดการบูรณะปฏิสังขรณ์จนถาวรตราบเท่าทุกวันนี้

๔. เจดีย์ท่านขรัวแก้ว

ผู้สร้างพระเจดีย์ท่านขรัวแก้ว คือ เจ้าพระยาภานุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) ผู้เป็นบุตรคนหนึ่งของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ ภายในพระเจดีย์มีรูปหล่อท่านขรัวแก้วประดิษฐานไว้ ท่านขรัวแก้วรูปนี้เป็นพระอาจารย์สอนหนังสือไทยแก่กุลบุตรในตระกูลของสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ ท่านเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของตระกูลนี้ เพราะนอกจากจะเป็นพระอาจารย์สอนหนังสือแล้ว ท่านยังเป็นพระวิปัสสนาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในวิชาโหราศาสตร์

มีเรื่องเล่าว่า ครั้งหนึ่งสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์ได้ส่งเรือสำเภาเดินทางไปค้าขายกับประเทศจีน เรือสำเภาไม่กลับกรุงเทพฯ ตามกำหนด สมเด็จเจ้าพระยาจึงเรียนถามท่านขรัวแก้วว่า เรือสำเภาจะกลับกรุงเทพฯ เมื่อใด ท่านขรัวแก้วตอบด้วยสำเนียงปักษ์ใต้ (เพราะท่านเป็นชาวเมืองนครศรีธรรมราช) ว่า *"มาแหล่วแหล่...เอาชาดีมากินห้อ"* เนื่องจากสมเด็จเจ้าพระยาเพิ่งไปตรวจดูเรือสำเภาที่ท่าเรือ แต่ไม่พบเรือสำเภานั่น จึงท้วงว่า *"ท่านขรัวพูดเล่นไปได้ ถามจริงๆ ผมเพิ่งมาจากท่าเรือ เดี๋ยวนี้เอง"* ท่านขรัวแก้วยังตอบยืนยันเหมือนเดิมว่า *"มาแหล่วแหล่...เอาชาดีมากินห้อ"* สมเด็จเจ้าพระยาจึงกลับไปที่ท่าเรือแล้วพบว่า เรือสำเภาได้เข้าเทียบท่าในเวลาที่สมเด็จเจ้าพระยากำลังสนทนากับท่านขรัวแก้วที่วัดนั่นเอง

พ.ศ.๒๕๒๑ ทางวัดประยุรวงศาวาสได้บูรณะปฏิสังขรณ์เจดีย์ท่านขรัวแก้ว โดยสร้างเจดีย์ใหม่ครอบเจดีย์องค์เก่า และสร้างศาลาจตุรมุขไว้ด้านหน้าเจดีย์

ภายในศาลาจตุรมุขนี้เป็นที่ประดิษฐานรูปหล่อท่านขรัวแก้ว

๕. ภูเขาจำลอง

ภูเขาจำลอง เป็นภูเขาขนาดเล็กก่อด้วยศิลาตั้งอยู่กลางสระน้ำบริเวณหน้าวัด มีศาลาราย ๘ หน้า ตั้งอยู่ริมสระน้ำเพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป และเป็นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ มีบันไดขึ้นสู่ยอดเขา บนยอดเขาเป็นที่ตั้งพระสถูปหล่อด้วยทองเหลืองลงรักปิดทองสำหรับบรรจุพระพุทธรูปสำคัญไว้ข้างใน

สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์สร้างภูเขาจำลองนี้ขึ้นโดยได้แนวคิดเกี่ยวกับเค้าโครงของภูเขาจำลองมาจากหยดเทียนขี้ผึ้งที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานแก่สมเด็จเจ้าพระยา หยดเทียนขี้ผึ้งนี้เกิดจากน้ำตาเทียนที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงจุดขณะเมื่อประทับอยู่ในห้องพระบังคลหนัก น้ำตาเทียนหยดทับถมกันเป็นเวลาหลายปีจนก่อรูปเหมือนภูเขา สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์จึงนำเค้าโครงของหยดเทียนขี้ผึ้งนี้มาเป็นแบบสำหรับสร้างภูเขาจำลอง

สระน้ำที่ล้อมรอบภูเขาจำลองเต็มไปด้วยเต่า และตะพาบน้ำที่มีผู้นำมาปล่อยไว้แต่นานมาแล้ว ประชาชนนิยมพาบุตรหลานมาเที่ยวเล่นบริเวณภูเขาจำลองเพื่อให้อาหารแก่เต่าและตะพาบน้ำ ภูเขาจำลองเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อว่า ภูเขาเต่า

เนื้อที่ทั้งหมดบริเวณภูเขาจำลองมีความยาว ๔๘ เมตร กว้าง ๔๒ เมตร

กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนภูเขาจำลองไว้ในฐานะเป็นถาวรวัตถุสำคัญของชาติ

ลำดับเจ้าอาวาส

นับแต่เริ่มสร้างวัดประยุรวงศาวาส ใน พ.ศ.๒๓๗๑ จนถึง พ.ศ.๒๕๔๗ รวมระยะเวลา ๑๗๗ ปี วัดประยุรวงศาวาสมีเจ้าอาวาสปกครองวัด ๑๓ รูป ตามลำดับดังต่อไปนี้

พระญาณสังวร

พระญาณสังวร เป็นเจ้าอาวาสรูปที่ ๑ ในขณะที่สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยุรวงศ์กำลังก่อสร้างเสนาสนะในวัด พระญาณสังวรเป็นพระฝ่ายวิปัสสนา ท่านเป็นเจ้าอาวาสได้ชั่วระยะหนึ่งก็ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดราชสิทธาราม

พระญาณไตรโลก

พระญาณไตรโลก (ขำ ป.ธ.๙) เจ้าอาวาสรูปที่ ๒ เป็นพระราชาคณะในรัชกาลที่ ๓ ไม่มีหลักฐานปรากฏว่า ท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสอยู่นานเท่าใด

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่ ป.ธ.๙) เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดเมื่อ พ.ศ.๒๓๓๖ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ บวชอยู่วัดราชบูรณะได้เข้าแปลพระปริยัติธรรมสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค

เป็นพระธรรมกถึกเทศนาโวหารดี ลีลาอย่างสาลิกาป้อนเหยื่อ มีคนนิยมมาก ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะที่พระอมรโมลี เมื่อ พ.ศ.๒๓๖๕ ในสมัยรัชกาลที่ ๒

พ.ศ.๒๓๗๕ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงตั้งเป็นพระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่ที่พระเทพโมลี ตรีปิฎกธรา มหาธรรมกถึกคณฤศร บวรสังฆาราม คามวาสี นับเป็นครั้งแรกที่โปรดให้เติมคำว่า มหาธรรมกถึก เข้าในสร้อยนามพระเทพโมลี ทั้งนี้เพราะท่านเป็นพระ-ธรรมกถึกผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง ในปี พ.ศ.๒๓๗๕ นั้นเอง โปรดให้ไปเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ท่านได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ตามลำดับดังนี้

พ.ศ.๒๓๘๖ เป็น พระธรรมไตรโลกาจารย์

พ.ศ.๒๓๙๔ เป็น พระพิมลธรรม

พ.ศ.๒๔๐๐ เป็น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่) มรณภาพในรัชกาลที่ ๕ เมื่อ พ.ศ.๒๔๑๖ อายุได้ ๘๑ ปี เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสนานที่สุดถึง ๔๑ ปี

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ ได้ทรงนิพนธ์โคลงว่าด้วยมรณภาพของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (จี่) ไว้ ดังนี้

สมเด็จพระพุทธเจ้า, เจ้า คณะเหนือ
นักเทศน์วิเศษเหลือ เพราะพริ้ง
อาสาฬหะแรกเมื่อ สามค่ำ
ถึงพิราลัยทิ้ง ร่างไว้ไปศูนย์

พระสาสนุทเทศาจารย์

พระสาสนุทเทศาจารย์ (สา) เป็นชาวจังหวัดสมุทรสงคราม อุปสมบทที่วัดอนงคาราม ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่วัดประยุรวงศาวาส เป็นช่างสลักมุกที่มีฝีมือ เป็นพระครูใบฎีกา พระครูวินัยธร พระครูปลัด ตามลำดับ หลังสุดเป็นพระราชาคณะที่ พระสาสนุทเทศาจารย์ เป็นเจ้าอาวาสอยู่ได้ ๕ ปี ระหว่าง พ.ศ.๒๔๑๖-๒๔๒๑ ก็ได้ลาสิกขา

พระธรรมภาณพิลาศ

พระธรรมภาณพิลาศ (ผ่อง ป.ธ.๘) เป็นชาวจังหวัดเพชรบุรี เดิมอยู่วัดมหาธาตุ แล้วย้ายไปอยู่วัดกัลยาณมิตร แล้วไปเป็นเจ้าอาวาสวัดจันทาราม ต่อมาเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระโพธิวงศาจารย์ แล้วย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดราชบูรณะ ครั้งหนึ่งมีความผิดเนื่องจากไปในงานพระราชพิธีฉัตรมงคลไม่ทัน จึงถูกลดสมณศักดิ์เป็นพระธรรมภาณพิลาศ ต่อมาย้ายมาเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส และได้รับนิตยภัตเสมอพระราชาคณะชั้นเทพ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๒๑-๒๔๓๑ (๑๐ ปี)

พระครูสังวราทิคุณ

พระครูสังวราทิคุณ (ชู) เป็นชาวจังหวัดราชบุรี อุปสมบทที่วัดประยุรวงศาวาส เป็นพระครูวินัยธร พระปลัด พระครูปลัด ตามลำดับ สมณศักดิ์หลังสุดเป็นพระครูสังวราทิคุณ พร้อมกับเป็นเจ้าอาวาส ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๓๒-๒๔๓๕ (๓ ปี)

พระครูสาราณียคุณ

พระครูสาราณียคุณ (บุญ) เป็นชาวพระโขนง เป็นพระใบฎีกา ในขณะที่พระครูสังวราทิคุณ (ชู) มรณภาพ ได้ทำหน้าที่รักษาการแทนเจ้าอาวาส ระหว่าง พ.ศ.๒๔๓๕-๒๔๓๖ (๑ ปี) ต่อมาเมื่อพระสาสนานุรักษ์เป็นเจ้าอาวาส ก็ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร เป็นพระครูสาราณียคุณ พร้อมกับเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พระสาสนานุรักษ์

พระสาสนานุรักษ์ (ทิม) เป็นชาวบางบำหรุ ธนบุรี อุปสมบทที่วัดประยุรวงศาวาส เป็นพระครูใบฎีกา และได้เลื่อนเป็น พระครูสังฆสิทธิการ แต่เนื่องจากท่านสุขภาพไม่ค่อยดี จึงได้ลาสิกขาบท ต่อมาได้อุปสมบทอีกครั้งหนึ่งได้เป็นพระครูสังฆสิทธิการตามเดิม ในปี พ.ศ.๒๔๒๓ เป็นพระครูสังฆสิทธิคุณ และได้ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดนวลนรดิศ ภายหลังเมื่อตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสว่างลง จึงได้มาเป็นเจ้าอาวาสพร้อมกับเป็นพระราชาคณะที่พระสาสนานุรักษ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๖-๒๔๔๑ (๗ ปี)

พระธรรมเจดีย์

พระธรรมเจดีย์ (แก้ว ป.ธ.๔) เป็นชาวจันทบุรี เดิมอยู่วัดราชบูรณะ แล้วย้ายไปอยู่วัดพระยาทำ เป็นพระราชาคณะที่พระรัตนมุนี แล้วไปเป็นเจ้าอาวาสวัดชัยพฤกษามาลา ต่อมาได้เลื่อนเป็นพระราชาคณะชั้นราชที่พระราชกวี แล้วมาเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๔๓-๒๔๔๘ (๕ ปี) ก็ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน

พระปรากรมมุนี

พระปรากรมมุนี (เปลี่ยน) เป็นชาวกรุงเทพฯ อุปสมบทที่วัดไตรมิตรวิทยาคม (วัดสามจีน) เป็นเจ้าอาวาสที่วัดนั้น ได้เป็นพระครูถาวรสมณวงศ์ ต่อมาเป็นพระราชาคณะที่พระปรากรมมุนี แล้วได้ย้ายมาเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๔๘-๒๔๕๔ (๖ ปี) หลังจากนั้นได้ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดปทุมคงคา

พระธรรมไตรโลกาจารย์

พระธรรมไตรโลกาจารย์ (อยู่ อุตฺตรภทฺโท ป.ธ.๘) เป็นชาวจังหวัดนนทบุรี อุปสมบทที่วัดอนงคาราม มีประวัติสังเขป ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นราชาคณะชั้นสามัญที่พระปริยัติบัณฑิต

พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส

พ.ศ. ๒๔๖๔ เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่พระราชมุนี

พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่พระเทพโมลี

พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่พระธรรมไตรโลกาจารย์

พ.ศ. ๒๔๗๖ ลาสิกขา

พระธรรมไตรโลกาจารย์เป็นเจ้าอาวาสครองวัดประยุรวงศาวาส ๒๓ ปี ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลพิษณุโลกก่อนลาสิกขา

พระธรรมปหังษนาจารย์

พระธรรมปหังษนาจารย์ (เชื้อ จนฺทฺโชติ ป.ธ.๔) เกิดที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เมื่อ พ.ศ.๒๔๑๓ มีประวัติสังเขป ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๒๕	อุปสมบทที่วัดบางช้างเผือก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. ๒๔๔๒	สอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค
พ.ศ. ๒๔๖๖	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่พระธรรมปหังษนาจารย์
พ.ศ. ๒๔๗๘	เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส
พ.ศ. ๒๔๙๑	เป็นเจ้าคณะตำบลวัดกัลยาณมิตร
พ.ศ. ๒๔๙๗	เป็นพระราชาคณะชั้นราชในราชทินนามเดิม
พ.ศ. ๒๕๐๐	มรณภาพขณะมีอายุได้ ๘๗ ปี หลังจากเป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส ได้ ๒๒ ปี

พระพุทธวรญาณ

พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน ป.ธ.๕) ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้านคลองอ้อม ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีประวัติสังเขปดังนี้

พ.ศ. ๒๔๖๘	บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดบางเกาะเทพศักดิ์ ตำบลแควอ้อม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. ๒๔๗๕	อุปสมบท ณ วัดประยุรวงศาวาส
พ.ศ. ๒๔๗๖	สอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค สำนักเรียนวัดประยุรวงศาวาส

พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่พระธรรมภาณโกศล

พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส และเป็นเจ้าคณะตำบลวัดกัลยาณ์

พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่พระราชปัญญาสุธี

พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่พระเทพประสิทธิคุณ

พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๓๒ เป็นเจ้าคณะภาค ๑๕

พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่พระธรรมวิสุทธาจารย์

พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรองชั้นหิรัณยบัฏที่พระพุทธวรญาณ

พระพุทธวรญาณ เป็นเจ้าอาวาสครองวัดประยุรวงศาวาส ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๑ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๔๘) เป็นเวลา ๔๘ ปี

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มรณภาพขณะมีชนมายุได้ ๙๔ ปี ๕ วัน

หนังสือเก็บเล็กผสมน้อย (ปัจฉิมฉบับ)

โดย พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจโน ป.ธ.๕)

ผู้อุปถัมภ์การจัดพิมพ์

พล.อ.ชัยสิทธิ์ - คุณวีณา - คุณอัคริมา - คุณวีรสิทธิ์ ชินวัตร

ผู้ร่วมอุปถัมภ์การจัดพิมพ์

พล.อ.อุทัย - คุณกาญจนา ชินวัตร
พล.อ.ทวีป - คุณภูษิตา จันทรโรจน์
พล.อ.ธนู - คุณพรพิมล ศรียากูล
พล.อ.ชาตรี - คุณมารยาท พัธนพันธุ์
พล.ท.พงศ์ทัศน์ - คุณกิตติ์ยาใจ ตรีเอกวิจิตร
พล.ท.พลัฏฐ์ - คุณกานดา เพ็ชรสดศิลป์
พล.ท.เถลิงพันธุ์ - คุณธิราพร เชี่ยวเวช
พล.ท.นฤดม - คุณจารุณี เทียนใส
พล.ท.ไพโรจน์ - คุณอุษา รัฐประเสริฐ
พล.ท.ม.ล.กิติมาศ - คุณปนัดดา สุขสวัสดิ์
พล.ท.วิชัย - คุณถาวร อาทิตย์
พล.อ.ท.ปิโยรส - คุณวิไลลักษณ์ เลิศสมบูรณ์
พล.อ.ท.ปรีชา - คุณอรอนงค์ พินิจจันทร์
พล.ต.วสิษฐ์ธร - พ.อ.หญิง พจมาน สุขสภา

คุณเยาวเรศ ชินวัตร
คุณสุวัช - คุณสุมาลี สิงหพันธุ์
ร.อ.ประดิษฐ์ - น.อ.หญิง ลัดดาวดี มงคลอภิบาล
คุณประสิทธิ์ ภักดีพาณิชพงศ์
คุณพล ทรงไท - คุณอโนทัย ปัณณะเจริญรักษ์
คุณวราภรณ์นันท์ นาคสมภพกฤต
คุณทองดี - คุณมยุรี หรรษคุณารมณ์
คุณกรรณิกา ธรรมเกษร
คุณวันนิวัติ - คุณจีรพันธ์ ศรีไกรวิน
คุณประเสริฐ - คุณอารมย์ พงษ์ธนานิกร
ดร.ประเวช รัตนเพียร
คุณคชาภูมิ ศิริชนะชัย
คุณสุภาภรณ์ ศาตะมาน
คุณภักดี - พ.อ.หญิง จุริสาร เศรษฐวรางกูร

พล.ต.ศานิต - พ.อ.หญิง อนุพร พรหมาศ	คุณสุรัตน์ ชินวัตร
พล.ต.สหชาติ - พ.อ.หญิง พรกมล พิพิธกุล	คุณบุญยิ่ง - คุณอรอนงค์ โอสถาพันธุ์
พล.ต.เรืองศักดิ์ - น.อ.หญิง ยุวนุช ทองดี ร.น.	คุณสุพิศ โอสถาพันธุ์
พล.ต.สมหมาย - พ.อ.หญิง รัชดา เกาฏีระ	คุณเสวก - คุณสาลี ชินวัตร
พล.ต.สามารถ - คุณสุภาภรณ์ รักการดี	คุณประเมิน ชินวัตร
พล.ต.กะสิณ ทองโกมล	คุณมนทิกาน หล่อวิจิตร
พล.ต.ปีย์ โสภัณณา	คุณมานวิกา ชินวัตร
พ.อ.ยศนันท์ - คุณธนวีณา หร่ายเจริญ	คุณเข็มชาติ - คุณลักษมีไฉไล โอสถาพันธุ์
พ.อ.พลรบ - พ.อ.หญิง จุฑามาศ โชคระดา	คุณปัญญา - คุณเทียมใจ สุขสภา
พ.อ.เติมชัย - คุณภัทรพร ศรีวิเชียร	คุณสุชาดา - คุณไอรดา อุดมรัตน์
พ.อ.ชรินทร์ - คุณถาวรรัตน์ จ้อยแสงสี	คุณอภิชิต - คุณสุมนมาศ วุฒิสง่าธรรม
พ.อ.ชรินทร์ - คุณดวงพร บุณยฤทธิ์	คุณนิรันดร์ - คุณจักษณา บุณยรัตพันธุ์
พ.อ.ดุษฎี มุ่งหมาย	คุณนิธินันท์ ยงวัฒนา
พ.อ.นพดล - พ.ท.หญิง อุมาดา ปิ่นทอง	คุณยุพเยาว์ เพียรพาณิชย์พร
พ.อ.ธวัชชัย ชวนสมบูรณ์	พ.อ.สรวุฒิ - คุณลีลาหงส์ ไชยบุตร
พ.อ.ทัศห์ บุญเฉลย	พ.อ.หญิง พิรุณี เลขกิจสุนทร
พ.ต.อ.มนตรี - คุณสุชาดา โกสิยะสถิต	พ.ท.ปราชญ์เปรื่อง โชติกเสถียร
พ.ท.ฐิติรัตน์ สุวัณณะศรี	พ.ท.สุเมธ พรหมตรุษ
พ.ท.ชนุตม์ ศิริธรรม	พ.ท.หญิง กัลย์จรี สมุทรเสน

คุณวีระชัย วงศ์นภาจันทร์
คุณชวลิต อุดมพรยิ่ง
คุณสรสินธุ ไตรจักรภพ
คุณมงคล - คุณกรกนก มงคลอำนวย
คุณสุวิทย์ ดวงพิชชากุล
คุณธนสิทธิ์ ตันศฤงฆาร
คุณอมร - คุณศิริจิตร อัศวเดชกำพล
คุณพรชัย ห่อพิทักษ์กุล
คุณสัมฤทธิ์ - คุณสุวรรณา สิริอร่ามสกุล
คุณชยาทิต ทิศาภาคย์
คุณอนันต์ เดชอนันตชาติ
คุณภัทรีทิพย์ - คุณกุลจิรัตน์ สุวรรณธนิน
คุณศจี วงศ์อำไพ
พ.ท.หญิง วรพรรณ ครุรัมย์
ร.อ.หญิง ทักษดา เอี่ยมอมรพันธ์
ร.ท.ภาสกร รักการดี
พ.จ.อ.หญิง สนาน สายเพ็ชร์

คุณวิชัย - คุณปรานอม กฤษดาธานนท์
คุณธเนต - คุณกานดา จินดาโชติสิริ
คุณชัยสิทธิ์ - คุณพิมพา วิริยะเมตตากุล
คุณพรชัย ชื่นชมลดา
คุณวิชัย - คุณสมศรี มงคลชัยชวาล
คุณโยธิน อัศวฤกษ์วิสูตร
คุณสุพจน์ ตั้งวิฑูรธรรม
คุณเจริญ ตรงวรานนท์
คุณอัชชกิจ นววัฒนทรัพย์
คุณวีระ วีระพิพรรธ
คุณสุรินทร์ นภาพฤกษ์ชาติ
คุณอดิศักดิ์ ภูติกชกร
คุณวิจิตร เกษสัมมะ
พ.ต.หญิง ศิริกุล มลศักดิ์
ร.ท.ณัฐพล พานิชเกรียงไกร
จ.ส.อ.จักรกฤษ สุวรรณหังสกุล
พ.อ.อ.ประสิทธิ์ กีรติกำจาย

เก็บเล็กผสมน้อย (ปัจฉิมฉบับ)

พระพุทธวรญาณ (มิงคล์ วิโรจโน ป.ธ.๕)
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

